

શ્રી આવશ્યક સૂત્ર

મૂળ તથા ગુજરાતીમાં
મેટા ખામણ સાથે પ્રતિક્રમણ

વીર સંવત ૨૫૦૩

મહાવીરજયન્તી વિક્રમ સંવત ૨૦૩૩

આવૃત્તિ ૩ છ

સુવર્ણપુરી પ્રત ૧૦૦૦

અનુવાદક :

આચાર્ય પંડિતરાજ

શ્રી ચંપક મુનિજી મ

બરવા

୩୭ - ଶ୍ରୀମତି (୧୯୫୬) ଶ୍ରୀମତୀ
 ଶ୍ରୀମତୀ ଶ୍ରୀମତୀ 'ମତ୍ତ' ଶ୍ରୀମତୀ
 ଶ୍ରୀମତୀ 'ମତ୍ତ' ଶ୍ରୀମତୀ 'ମତ୍ତ' ଶ୍ରୀମତୀ
 ଶ୍ରୀମତୀ ଶ୍ରୀମତୀ ଶ୍ରୀମତୀ ଶ୍ରୀମତୀ

ଶ୍ରୀମତୀ 'ମତ୍ତ' ଶ୍ରୀମତୀ
 ଶ୍ରୀମତୀ ଶ୍ରୀମତୀ 'ମତ୍ତ' ଶ୍ରୀମତୀ
 ଶ୍ରୀମତୀ 'ମତ୍ତ' ଶ୍ରୀମତୀ 'ମତ୍ତ' ଶ୍ରୀମତୀ
 ଶ୍ରୀମତୀ 'ମତ୍ତ' ଶ୍ରୀମତୀ 'ମତ୍ତ' ଶ୍ରୀମତୀ

ଶ୍ରୀମତୀ 'ମତ୍ତ' ଶ୍ରୀମତୀ
 ଶ୍ରୀମତୀ 'ମତ୍ତ' ଶ୍ରୀମତୀ 'ମତ୍ତ' ଶ୍ରୀମତୀ
 ଶ୍ରୀମତୀ 'ମତ୍ତ' ଶ୍ରୀମତୀ 'ମତ୍ତ' ଶ୍ରୀମତୀ
 ଶ୍ରୀମତୀ 'ମତ୍ତ' ଶ୍ରୀମତୀ 'ମତ୍ତ' ଶ୍ରୀମତୀ

ଶ୍ରୀମତୀ 'ମତ୍ତ' ଶ୍ରୀମତୀ
 ଶ୍ରୀମତୀ 'ମତ୍ତ' ଶ୍ରୀମତୀ 'ମତ୍ତ' ଶ୍ରୀମତୀ
 ଶ୍ରୀମତୀ 'ମତ୍ତ' ଶ୍ରୀମତୀ 'ମତ୍ତ' ଶ୍ରୀମତୀ
 ଶ୍ରୀମତୀ 'ମତ୍ତ' ଶ୍ରୀମତୀ 'ମତ୍ତ' ଶ୍ରୀମତୀ

સ્વ. શ્રી મોંધીખડેન ધનજીભાઈ ભટ્ટાણી

સ્વર્ગવાસ ૯-૩-૭૫ બરવાળા

—: આવૃત્તિ ૩૭ મુદ્રાવમાંથી :—

આ એક આગમનું નાનકડું પછુ ખૂબ જ કિમતી પુષ્પ છે. 'કિમતીનો અર્થ જરૂરી' જરૂરી એટલે જીવનમાં વધુવા જેવું નિત્ય આચરવામાં મૂકવાનું છે.

જેમ વેપારી દરરોજ સાંજના જમાઉધારનો સરવાળો કરી મેળ મેળવે છે, ઠીક એવી જ રીતે ભગવાન મહાવીર દેવના સંઘમાં રહેલ સાધુ, સાધ્વી, શ્રાવક શ્રાવિકાને સવારસાંજ જીવનનો હિસાબ તપાસી જવો જોઈએ. આ હિસાબનું નામ જ પ્રતિક્રમણ છે.

અવશ્ય કરવું જ જોઈએ, માટે આવશ્યક નામ રાખ્યું છે. જો તીર્થમાં રહેવું હોય તો સામાયિક પ્રતિક્રમણ કરવા જ જોઈએ.

દિવસ અને રાત્રિના લાગેલ દોષનું શુદ્ધિકરણ કરવું જરૂરી છે પશ્ચાત્તાપેન શુદ્ધતે 'પશ્ચાત્તાપથી શુદ્ધિ થાય છે માટે પશ્ચા-તાપ કરી વ્રતની શુદ્ધિ કરો.

આપણે હંમેશાં સ્નાન કરીએ છીએ ને ? મકાનમાંથી જો વખત જાડું (કચરો) કાઢીએ છી ને ? ન કાઢીએ તો શું થાય ? મકાન કચરો (૨) થઈ જાય. ત્યારે એવી જ રીતે વ્રતોમાં લાગેલ કચરો નહિ ક'ઢવામાં આવે તો વ્રતોમાં કચરો (૨) થઈ જશે અને જેમ અતિયારો વધતાં ચારિત્ર તદ્દન મેલું થઈ જશે; માટે જ ભગવાને આવશ્યક સૂત્ર પ્રદર્શ્યું છે.

કેટલાક પ્રતિક્રમણ કરે છે ખરા, પણ અર્ધમાગધી ભાષા હોવાથી ખરાખર સમજવામાં આવતું નથી. માતૃભાષામાં હોય તો સારી રીતે સમજી શકાય. અને સમજી શકાય તો દોષ નિવારણ કરવામાં સગવડતા રહે.

આટલા જ માટે આ આવશ્યક સૂત્રને માતૃભાષામાં ગોઠવી દીધું છે જેને સમજવું હોય તે ગુજરાતી ભાષાવાળું લઈ શકે. મૂળ પણ રાખેલ છે કે જે સમજી શકતા હોય તે ભલે મૂળ ભાષાનો ઉપયોગ કરે.

ઘણા વિદ્વાનોએ અર્થ કર્યા છે કિન્તુ તે એકેક શબ્દના અર્થ હોઈ હોઈ પૂરું સમજી શકતા નથી. એક શબ્દ જોડી પછી તેનો અર્થ જોલે પછી બીજો શબ્દ જોલે આ રીતે જોલતા તેના ભાવ ખરાખર જામતા નથી, જ્યારે આ ગુજરાતી પ્રતિક્રમણ વાતો કરતા હોઈએ એવો જ અનુભવ થાય છે. એથી બાળક પણ સહેલાઈથી સમજી શકે છે.

વળી માતૃભાષામાં હોવાથી શીખવાવાળાને (મુખપાઠ કરવાવાળાને) ઘણી જ સહેલાઈથી યાદ થઈ શકે છે. પ્રતિક્રમણ શીખવામાં હિતસાહ રહે છે.

આ પુસ્તક કેટલું જરૂરી છે ? કેટલું રુચિકર થયું છે ? તે તેની માગણી પરથી જ સમજાય છે. આ ત્રીજી આવૃત્તિ થાય છે તે તેનું પ્રતિક છે.

આ વખતે બા. પ્ર. તરુણ તપસ્વી શ્રી પારસમુનિજીને ન્યાયસાગરનું અધ્યયન કરાવવાનું હતું. ન્યાયના પ્રેરિસર પંડિતવર્ય શ્રી બી. ગ્રી. પટેલ વિદ્યાનગરમાં છે તેઓશ્રી

વિદ્યાન હોવા છતાં બંધિત આવવાળા છે. સ્થાનક તાસીપણાનું ગીરવ છે. સેવાગામી છે.

શ્રીયુત મૂળનાં માર્ગે ચોરા તથા આજુંદ સંપન્ના કાચે કરે. અમદાવાદ આવેલ ત્યારે આજુંદ પધારવાની તેમની વિનંતીના જવાબમાં જે કહેલ છે તે પડિતશુ અભ્યાસ કરાવવા આવી શકે તો અને અત્યશુ. પડિતશુએ સ્વીકૃતિ આપી અને અને આજુંદ આવ્યા.

અમને અભ્યાસ કરાવવા શ્રીયુત પડિતશુએ વિદ્યાનગરથી નિત્ય આવવું જવું વગેરે ખૂબ જ તકલીફ સહન કરી અમને સમય આપ્યો. દોડેક માહિને તો ખૂબ જ ઉત્સાહભરે અધ્યયન ચાલ્યું, પણ તેવામાં ખંભાત બા. પ્ર. સ્વપિર પૂ. જતનખર્ચ મદાસાતિત શ્રીકૃષ્ણ સંઘનાં અમારે ખંભાત જવાનું થયું ત્યાંથી પાછા ફરતા શ્રીકૃષ્ણ સંઘનો અધિક આમ્રક યવાથી મુદ્દાવ રોકાવાનું થયું.

શ્રીયુત પડિતશુએ મુદ્દાવ આવવા સ્વીકૃતિ આપી શ્રીયુત નવનીતખર્ચ તરફથી આવવા જવાની સગવડતા થઈ અને નિત્ય ૧૬ કિ. મી. આવવા જવાનું સ્વીકારી પડિતશુએ અભ્યાસ શરૂ કરાવ્યો. અને આ રીતે વિદ્યામના સ્થળ પર આ ચોપડીની વિચારણા ચાલી.

આમ તો જે વર્ષથી પુસ્તકની માગણી ચાલુ હતી પણ સમયના અગાચે અને એવા કારણે લખાવ્યે જ જવું પડતું હતું. આ વખતે શ્રીયુત ક્રાંતિલાલ ચત્રભુજ બારગાયા લાખે-ણીના જે હાલ વલાસણ રહે છે તેમણે સેવાનું કામ ઉપાડી

લીધું તેમને ત્યાં રહેલ પલ્લિકા પ્રિન્ટરીમાં છપાવી આપવાનું માથે લીધું આ ચોપડી અત્યારે તૈયાર થતી હોય તો તે તેમની સેવાનું જ ફળ છે.

પલ્લિકા પ્રિન્ટરી નાના ગામમાં હોવા છતાં વિશાળ છે; કામકાજ ઘણા મોટા પ્રમાણમાં કરે છે. પ્રો. શ્રીયુત પ્રભાત સિંહજીને આ ચોપડી છાપવાનો ઉત્સાહ હતો તેથી સારા ટાઈપ લઈ બૂલો ન રહે એ રીતે આકર્ષક બનાવવા તેમણે પ્રયત્ન કર્યો છે.

કુંડળના રહીશ શ્રી ધનજી હીરજીભાઈ ભટ્ટાણીનું કુટુંબ હાલ બરવાળે રહે છે તેઓનાં પૂ. માતૃશ્રી થોડા સમય પહેલાં સ્વર્ગવાસી બન્યાં હતાં. માતૃવિરહ બંધુઓને ખૂબ જ સાલતો હતો એટલે પૂજ્ય માતૃશ્રીની સ્મૃતિ તરીકે આ પુસ્તક તેઓ તરફથી છપાવવામાં આવ્યું છે.

સુષ્માવ સઘના યુવકોની સેવા તો બૂલાય તેમ જ નથી.

આ. ચંપકસુનિ

આ પ્રતિક્રમણુ જીવનનું અણુમોલું ધન હોવાથી બાલ્યકાળથી જ તેને જીવનમાં વણવું જોઈએ. બાલ્યકાળમાં મેળવેલું જ્ઞાન વય સાથે વૃદ્ધિ પામતું જાય છે.

પ્રતિક્રમણના છ આવશ્યક છે. તેમાં પ્રથમ આવશ્યક સામાયિકનો છે. સમભાવ આવ્યા વિના કોઈ કાર્ય સિદ્ધ થતું જ નથી. પાણીમાં તરંગો ચાલતા હોય ત્યાં સુધી મુખાકૃતિ જોઈ શકાય નહિ અને જોવાય તો લાંબીપહોળી જોવામાં આવે એમ મનના તરંગો ચાલતા હોય ત્યાં સુધી આત્મતત્ત્વ સમજી શકાય નહિ માટે પ્રથમ સમભાવ કેળવો.

સમભાવ આવ્યા બાદ તીર્થંકરદેવને હૃદયમાં સ્થાન મળી શકશે. તેમના ગુણકીર્તન બધાં જ અનિષ્ટોને દૂર કરી આત્માનું અનેરું ઉત્થાન કરે છે. માટે જ બીજા આવશ્યકમાં ચોવીશ ની સ્તુતિ કરવાની છે.

જો જિનેશ્વરદેવ નથી ત્યારે તેમની આજ્ઞાના પાલક ! જ અમારા આત્મઉત્થાનમાં પૂરા સહાયક થાય છે. દુદેવોની અશાંતના અભક્તિ દૂર ન થાય ત્યાં સુધી પાપ માર્ગ હાથ લાગે જ નહિ. દરજી કપડા ઉપર કાતર છે કે સોની સોના પર હથોડા મારે છે તે દ્વેષથી નહિ પણ હથોડી લાગ્યા વિનાનું સોનું ગમે તેટલું કિંમતી કોઈ ગળામાં નાખીને નહિ ચાલે સોના કરતાં ઘાટની છે. એમ ગુરુદેવ કંઠાર શબ્દનો કદાચ ઉપયોગ કરે પણ લલા માટે જ હોય છે તેમની આથેનું વૈમ રી હૃદયમાં ભક્તિભાવ લાવવો જોઈએ. અભક્તિ

કર્મના બંધનમાંથી છૂટવા માટે જ માનવજન્મ છે. જાગ અને જો, છોડવાને બદલે તું નવાં કર્મ વધારી રહ્યો છે. તારું ડહાપણ બકરા ચરી ગયા છે. કર્મના થોકડા વધારવામાં ડહાપણ નથી, પણ ઘટાડવામાં છે.

જ્યાં સુધી નવા આવતા કર્મને રોકીશ નહિ ત્યાં સુધી કદાપિ તું કર્મની જાળમાંથી છૂટીશ નહિ. જો અનેક આત્માઓ કર્મના ફંદમાંથી છૂટી મુક્ત થયા. વર્તમાનમાં થાય છે અને ભવિષ્યમાં થશે. તે સર્વ સામાયિકનો જ પ્રભાવ છે. આ સામાયિક કરવામાં પૈસા ખર્ચવા પડતા નથી કે મહેનત કરવી પડતી નથી. ફક્ત યોગોને કંટ્રોલમાં લેવાના છે.

પુણીયા શ્રાવકની એક સામાયિક શ્રેણીકરાજવીની નરકગતિ ટાળી શકે તો પછી આપણે આપણી નરકાદિ અધોગતિ તો તોડી શકીએ ને ? અર્થાત્ જીવનમાં સામાયિકનું અનેરું સ્થાન છે.

પ્રતિક્રમ્યતે અનેન આત્માનમ્ ઇતિ પ્રતિક્રમણુ, જેનાથી આત્માને પાપકર્મથી પાછા ફેરવી શકાય તે પ્રતિક્રમણુ, થયેલા દોષોને દૂર કરવા, લીધેલા વ્રતનું પ્રમાર્જન, કર્મના વિષને દૂર કરવાનું અનુપમ ઔષધ, આ છે પ્રતિક્રમણુ. આ પ્રતિક્રમણુ કરતાં કરતાં કેટલાય ભવ્ય જીવો કેવળજ્ઞાન-કેવળદર્શન પ્રાપ્ત કરી સંસારચક્રમાંથી મુક્ત થઈ સિદ્ધશિલા જેવા અચલ સિદ્ધાસન ઉપર બેસી ગયા છે. આ સિદ્ધાસન પૈસાથી ખરીદાતું નથી કે વાતો કરવાથી મળી જતું નથી, તેને મેળવવા માટે સામાયિક પ્રતિક્રમણુદિ ધાર્મિક અનુષ્ઠાનોની જ મદદ લેવી પડશે. આપણે પણ આ રત્નમય સિદ્ધાસન ખરીદવા સામાયિક પ્રતિક્રમણુને જીવનમાં વસાવી દેવો.

આ પ્રતિક્રમણુ જીવનનું અણુમોલું ધન હોવાથી બાલ્યકાળથી જ તેને જીવનમાં વણવું જોઈએ. બાલ્યકાળમાં મેળવેલું જ્ઞાન વય સાથે વૃદ્ધિ પામતું જાય છે.

પ્રતિક્રમણુના છ આવશ્યક છે. તેમાં પ્રથમ આવશ્યક સામાયિકનો છે. સમજાવ આખ્યા વિના કોઈ કાર્ય સિદ્ધ થતું જ નથી. પાણીમાં તરંગો ચાલતા હોય ત્યાં સુધી મુખાકૃતિ જોઈ શકાય નહિ અને જોવાય તો લાંબીપહોળી જોવામાં આવે એમ મનના તરંગો ચાલતા હોય ત્યાં સુધી આત્મતત્ત્વ સમજી શકાય નહિ માટે પ્રથમ સમજાવ કેળવો.

સમજાવ આખ્યા બાદ તીર્થ કરદેવને હૃદયમાં સ્થાન મળી શકશે. તેમના ગુણકીર્તન બધાં જ અનિદોને દૂર કરી આત્માનું અનેરું ઉત્થાન કરે છે. માટે જ બીજા આવશ્યકમાં ચોવીશ જિનવરની સ્તુતિ કરવાની છે.

આજે જિનેશ્વરદેવ નથી ત્યારે તેમની આજ્ઞાના પાલક ગુરુદેવો જ અમારા આત્મઉત્થાનમાં પૂરા સહાયક થાય છે. આ ગુરુદેવોની અજ્ઞાતના અભક્તિ દૂર ન થાય ત્યાં સુધી પાપ ધોવાનો માર્ગ હાય લાગે જ નહિ. દરજી કપડા ઉપર કાતર ચલાવે છે કે સોની સોના પર હથોડા મારે છે તે દ્રેષ્યથી નહિ પણ છીણી હથોડી લાગ્યા વિનાનું સોનું ગમે તેટલું કિંમતી હોય પણ કોઈ ગળામાં નાખીને નહિ ચાલે સોના કરતાં ઘાંટની જ કિંમત છે. એમ ગુરુદેવ કઠોર શબ્દનો કદાચ ઉપયોગ કરે તો તે આપણા ભલા માટે જ હોય છે તેમની સાથેનું વૈમ-નસ્ય દૂર કરી હૃદયમાં ભક્તિભાવ લાવવો જોઈએ. અભક્તિ

અશાતના જરાપણ ન રહેવાં જોઈએ માટે બાહુ જ કઠિન આસન કરી આ પાઠને જે વખત જોલવાનો છે, આ વાંજિ આવશ્યક ગુરુવંદનાનો છે.

ગુરુદેવોની કૃપાર્દષ્ટિ સંપાદન પછી આપણે પાપ ધોવાને યોગ્ય થયા એટલે હવે ચોથો આવશ્યક પ્રતિક્રમણનો આવ્યો. ધ્યેય પ્રતિક્રમણનો જ છે. પણ ઉપરના ત્રણ આવશ્યકની સફળતા વિના પ્રતિક્રમણ સફળ ન જ બની શકે માટે આ આવશ્યક ચોથો છે. તેમાં અનુક્રમે જ્ઞાન, દર્શન, ચારિત્રના દોષોનું નિવારણ બતાવ્યું છે.

આ દોષોના નિવારણ બાદ ચત્તારી મંગલનો પાઠ છે તે આપણી પ્રતિજ્ઞા છે. અરિહંત-સિદ્ધ-સાધુ અને કેવળી પ્રફુલ્લિત ધર્મ એ ચાર ઉત્તમ છે, એ ચાર મંગળ છે અને હું એ ચારના શરણા સ્વીકારું છું.

એ ચારના શરણા અંગીકાર કર્યા બાદ સંયમધર્મમાં લાગતા દોષોનું નિવારણ કરવા સમણસૂત્ર જોલવામાં આવે છે. આ સમણસૂત્ર માટે વિવાદ છે, પણ ચોપડી નાની અને પ્રસ્તાવના બહુ લાંબી થઈ જાય તે ઠીક નહિ એટલે દરેક વિષય ખૂબ જ હુંકાવીને લખ્યા છે. એટલે આ ચર્ચા પણ અહીં અસ્થાને છે. આટલું જ બસ છે કે સાધુ સંયમી છે. તો શ્રાવક સંયમા-સંયમી છે. એટલે તદ્દન ચારિત્ર નથી એવું નથી. કર્વાચિત્ અસંયમ તો કવચિત્ સંયમ પણ છે. પોષધ દશમાત્રત વગેરેમાં તો સમણસૂત્ર ઉપયોગી છે જ.

૧ હું સમણસૂત્ર નિદ્રામાં લાગેલ દોષ નિવારણ માટે છે.

૨ જી સમણસૂત્ર ગોચરીમાં લાગતાં દોષનું નિવારણ છે.

૩ જી સમણસૂત્ર પ્રતિલેખનમાં લાગતા દોષની નિવૃત્તિ માટે છે.

૪ થી સમણસૂત્ર જ્ઞેય, હેય, ઉપાદેયને સમજાવનારું છે.

એકથી તેત્રીસ જોલ સુધી બધા જ જાણે અને પછી તેમાંથી આચરવા જોગ આચરે અને છોડવા જોગ છોડો, જેમકે- જોગવિહં અસંજમે-અર્થાત્ એક પ્રકારમાં જાણવા જોગ અસંયમ છે. અસંયમથી સંસારનાં દુઃખો લોગવવાં પડે છે. માટે તે છોડવા યોગ્ય છે. અને તેની વિરુદ્ધ તત્ત્વ સંયમ તે આદરવા યોગ્ય છે. આ રીતે તેત્રીસ સમજવાના છે. ખરેખર આ સમજણની શ્રાવકને પણ વધારેમાં વધારે જરૂર છે.

પાંચમા સમણસૂત્રમાં જિનપ્રવચન અર્થાત્ સૂત્રસિદ્ધાંત કેવા છે, મારે માટે કેટલા ઉપયોગી છે અને તેટલા માટે તે પ્રવચનનો સ્વીકાર કરું છું. અને પ્રવચનકારને હૃદયમાં ધારું છું. આ પ્રતિજ્ઞા છે.

પછી અરિહંત, સિદ્ધ, કેવળજ્ઞાની, સાધુ, ગુરુકેવો વગેરેનો પરિચય કરાવી ગુણગ્રામ કરી તેમની અશાતના થઈ હોય તો નિવારવા માટે પાંચ ખામણ છે. છઠ્ઠા ખામણમાં સમાનકક્ષી શ્રાવકો અથવા ચોરાશી લાખ જીવોની ક્ષમાપના છે. આ રીતે પાપની સંપૂર્ણ આલોચના કરી ચોથો પ્રતિક્રમણનો આવશ્યક પૂર્ણ થાય છે.

પાંચમો આવશ્યક રહી ગયેલ પાપની વિશુદ્ધિ અર્થે ધ્યાન ધરવાનો છે. અને છઠ્ઠો આવશ્યક પ્રાયશ્ચિત્તરૂપે પ્રત્યાખ્યાન લેવાનો છે.

આમ છ આવશ્યકરૂપ પ્રતિક્રમણ પાપરૂપ કચારને ફેર કરી આત્માને નિર્મળ કરે છે. માટે તેને જીવનમાં વણી રેવું જોઈએ, અર્થાત્ પ્રતિદિન સવાર-સાંજ બન્ને સમય કરવું જોઈએ.

આ સામાયિક પ્રતિક્રમણની કદમાં નાનકડી પણ આત્મ-ઉત્થાનમાં મહાન જરૂરી એવી ચોપડી મહારાષ્ટ્રના પુનિત ક્ષેત્ર સોલાપુરમાંથી પ્રસિદ્ધ થાય છે. પ્રસિદ્ધકર્તાનું કુટુંબ આવા ક્ષેત્રમાં વસવા છતાં ધર્મને દૃઢ શ્રદ્ધાથી જીવનમાં અપનાવી રહેલ છે. શ્રીમતી સૂરજબહેનની ૬૦ વર્ષની વયે નવ ઉપવાસની મહાન તપસ્યા અને શ્રીમતી કુસુમબહેનની એક જ ચોમાસામાં થોડા દિનના અંતર ઉપર ૬+૧૬ ઉપવાસની બે મોટી તપસ્યા એ તેઓના પરિવારનું ધર્મ પ્રત્યેના પ્રેમનું પ્રતિક છે. તેઓની જ્ઞાનસેવાની જિજ્ઞાસાને સંતોષવા આ ચોપડી સાકાર બની છે.

મહારાષ્ટ્રમાં શુજરાતી ટાઈપના પ્રેસો બહુ જ ઓછા હોય છે. પણ સોલાપુર સામાયાર પ્રેસના સૌજન્યપૂર્ણ સહકારથી આ ચોપડી તૈયાર થવા પામી છે તેમની પાસે જે ટાઈપ હતા તેથી જ કામ લેવાનું હતું. સમય પણ બહુ જ ઓછો હતો એટલે જે ટાઈપ હતા તેનાથી જ કામ લેવું પડ્યું છે.

આશા છે કે આ પુસ્તક ધર્મપ્રેમી આત્માઓને, વિદ્યાર્થીઓને, પરમેષ્ઠીના શુભજ્ઞાનમાં રસ લેનાર આત્માઓને બહુ જ ઉપયોગી થશે.

આચાર્ય ચંપકસુનિજી મહારાજ
બરવાળા સંપ્રદાય

ઉત્પત્તિ

સૌરાષ્ટ્રથી ખરવાળા સંપ્રદાયના આચાર્ય શ્રી પંડિતરત્ન ચંપકમુનિજી મહારાજ શ્રી મહારાષ્ટ્રમાં પધાર્યા. અને દરેક સ્થળે ધાર્મિક જાગૃતિ સારા પ્રમાણમાં આવી. સાંગલી કોલ્હા-પુરનાં સફળ ચાતુર્માસો, આબાલવૃદ્ધમાં ખીલી ઊઠેલ ધર્મપ્રેમ, તપસ્યામાં આવેલ ઘોડાપૂર વગેરે વાતો સાંભળી અનેરો આનંદ આવતો અને મહારાજશ્રીને અમારા ક્ષેત્રમાં લાવવા દિલ ઊછળી આવતું હતું.

આ વર્ષે મહારાજશ્રીના ચાતુર્માસના નિર્ણય સમયે અમારો સંઘ ગયો. અનેક વિનંતીમાં અમોએ આગ્રહભરે કહો, હઠવાળી કહો કે પ્રેમભીની કહો એવી હાદ્દિક વિનંતી કરી. અને અમારી વિનવણી ઉપર મહારાજશ્રીએ ધ્યાન આપ્યું. અમને ખુશી કર્યા.

અત્રે મહારાજશ્રીના પદાર્પણ થતાં જ શુષ્ક થયેલ ક્ષેત્ર લીલુંછમ થઈ ગયું. શ્રી સંઘમાં રંગપલટો થઈ ગયો. ધાર્મિક ક્રિયાઓના અનેરા અનુષ્ઠાન થવા લાગ્યા અને દરેક પ્રકારની ધાર્મિક ભાવનામાં પ્રગતિ થવા લાગી. જેથી તેમાં જ્ઞાનરૂપી ધાર્મિક ક્રિયામાં વધારે વેગ મલે તે અલિલાષાથી પૂજ્ય આચાર્ય ચંપકમુનિજી મહારાજશ્રીને “જૈન ધર્મનો મૂળ પાયો જે કે સામાયિક પ્રતિક્રમણનું જ્ઞાન લેવાનું જરૂરી ગણાય

તે માટે સામાયિક પ્રતિક્રમણની ચોપડી બનાવી આપવા અમે વિનંતી કરી.”

પૂ. મહારાજસાહેબે, અમારી વિનંતીને માન આપી સમય થોડો હોવા છતાં અથાગ પરિશ્રમ લઈ ને આ પુસ્તિકા તૈયાર કરી આપીને જે જ્ઞાનનો લાભ આપેલ છે તે માટે પૂ. મહારાજશ્રીના ઋણી છીએ.

આવા મહાન વિદ્વાન સંતો કાયમ માટે સોલાપુરમાં અવારનવાર બિરાજે અને બધાને જ્ઞાનરૂપી રસ આપે તે જ અભિલાષા.

આ નાની પુસ્તિકાનો જરૂર સદ્ઉપયોગ કરશો.

હલપતરામ જટારાંકર વોરા
સોલાપૂર

આવૃત્તિ બીજી માટે કંઈક

અત્યંત આપણીના હાથમાં સામાયિક પ્રતિક્રમણ જેવી મહત્વની ચોપડીની આ બીજી આવૃત્તિ આવી રહી છે તેની પ્રથમ આવૃત્તિ મહારાષ્ટ્રના એ પુનીત ક્ષેત્ર યી ચોલાપુરમાં જ ઉદ્ભવ્યા હતી. છેક છેલ્લે સમયે ચોપડી બનાવવાની તૈયારી થવાથી સમજના અભાવમાં અર્થ આપી શક્યો ન હતો તે લેખક આ બીજી આવૃત્તિ પૂરી કરે છે.

અર્થવાળી ચોપડીઓ ઘણી હોવા છતાં આ એકનો ઉમેરો કરવાની મેં મૃદતા કરી છે. તેનું પ્રયોજન માત્ર આટલું છે કે અર્થ સંકલિતનું યથાર્થ પ્રતિક્રમણ બોલાય છે ત્યારે તેઓ મૂળ એક શબ્દ બોલી પછી તેનો અર્થ બોલે છે; ત્યાર બાદ બીજો શબ્દ બોલી તેનો અર્થ કહે છે. એમ એક શબ્દ મૂળ અને પછી એક શબ્દનો અર્થ એમ એકેક શબ્દનો અર્થ થવાથી ન તો મૂળ પૂરું સમજાય કે ન તો અર્થ પૂરા સમજાય અને તેથી હાંમે સમય લેવા છતાં પ્રતિક્રમણની જે અસર થવી જોઈ તે થવી નથી કારણ કે જરૂર ભાવ સમજાતા નથી.

આ વસ્તુને લક્ષમાં લઈ તેનાં સમાધાન રૂપે મેં બે વિભાગ રાખ્યા છે : પ્રથમ વિભાગમાં સામાયિક પ્રતિક્રમણ મૂળરૂપે રાખ્યા છે અને બીજા વિભાગમાં કેવળ અર્થ જ રાખ્યા છે. અર્થમાં પણ એવી રીત અપનાવી છે કે અધ્યાહાર રહેલા શબ્દો ત્યાં મૂકી વાક્યોને પૂરાં કર્યાં છે અર્થાત્ કોઈ પ્રવચન આપતો હોય કે

વાર્તાલાપ કરતો હોય તે રીતે પ્રતિક્રમણુ જોલી શકાય છે. તેથી શ્રોતાઓને સારો એવો રસ પડશે, કેમ કે તે શું જોલે છે તે બરાબર સમજશે અને અર્થ શીખનાર ખૂબ જ સહેલાઈથી શીખી શકશે એટલે શીખનારનો ઉત્સાહ પણ વધશે.

આ પ્રતિક્રમણુ ખૂબ જ ઊંચી ચીજ છે અથવા આત્મા ઉપર લાગેલા કર્મના મળને દૂર કરનારી અમોઘ ઔષધિ છે. મતેમાં લાગેલા અતિચારોને દૂર કરી સંયમને નિર્મળ બનાવનાર અમૂલ્ય ચીજને જેમતેમ જોલી જવાથી અથવા એક જોલ્યા કરે અને બીજાં ઓકાં માર્યાં કરે એ રીતે કરવાથી ખાસ લાભદાયક નીવડતું નથી.

શાન્ત બેસી શ્રવણુ કરીએ અને તેનો અર્થ સમજી શકીએ તો જ આપણી થયેલી ભૂલોને યાદ કરી તેનો પશ્ચાત્તાપ કરાય. ભૂલો ક્યાં અને કેવી રીતે થાય છે તે આપણને પ્રતિક્રમણુ ખૂબ જ સુંદર રીતે સમજાવે છે. પણ આ શબ્દો આપણે સમજી શકીએ તો જ સાચું પ્રતિક્રમણુ થાય ને ! એટલા માટે અર્થ સમજી શકાય એ રીતે લખવા પ્રયત્ન કર્યો છે.

એક વિશેષતા એ છે કે ભાવાર્થ લખી લંબાવ્યું નથી પણ બને ત્યાં સુધી મૂળ શબ્દોના અર્થ જોડ્યા છે અને તેમાં વાક્યરચના પૂરતો જ વધારો કર્યો છે; અર્થાત શ્રોતાઓને પ્રતિક્રમણુથી દૂર પ્રવચનમાં લઈ ગયો નથી. એટલે કે પ્રતિક્રમણુના શબ્દોના ભાવને સમજાવવા સિવાય આડેઅવળે દૂર ન જતાં અર્થ તરફ લક્ષ રાખ્યું છે.

ભાવાર્થ દેવો એ એક પ્રવચનનો વિષય છે અને નિત્ય પ્રતિક્રમણ કરવાવાળા શ્રાવકો માટે તે નીરસ બની જવા સંભવ છે. એટલે બને ત્યાં સુધી મૂળ શબ્દોને છોડી આગળ જવા પ્રયત્ન કર્યો જ નથી દૂકાણુમાં જ શીઘ્રતાથી ભગવાનના કહેવાના આશયને સમજી શકાય એવી રીત અપનાવી છે.

આ ચોપડી અત્યારે આપણા હાથમાં આવતી હોય તો તે સર્વ પરિશ્રમ શ્રીયુત દિલીપકુમાર જયન્તીલાલ શાહનો છે. દિપાવલીના દિવસો હતા. પ્રેસની ખરાબર સગવડતા નહતી. તેઓશ્રીએ પોનાનું કામ છોડી દોડધામ કરી પેટલાદ પ્રેસમાં નક્કી કર્યું અને એક દિવસમાં બે વખત આવળ કરી ચોપડી કરાવી આપી. આ ચોપડી તેમના આ સહકારનું જ પરિણામ છે.

આટલી ઝડપથી અને નવા ટાઈપો વાપરી ઉત્સાહપૂર્વક ચોપડી તૈયાર કરી આપવા બદલ જયશ્રી પ્રિન્ટરી, પેટલાદના ભાગીદારોનો સહકાર પણ ભૂલી શકાતો નથી.

આચાર્ય ચંપકસુનિજી મહારાજ

— : સાચું આભારણુ સામાયિક : —

(રાગ : — માલ)

કરો સામાયિક ભાઈ, શિવસુખદાઈ. કરવા ભવોદધિ પાર.
સમતા રસની આવક જેમાં, ચિંતા નહિ લવલેશ,
લાંસી મરકરી દૂર કરીને, દૂર કરીને કલેશ....કરો-૧

સામાયિક આભારણુ સાચું, શ્રાવકનું કહેવાય;
નિત્ય પ્રત્યે ભાવથી કરતાં, આત્મા નિર્મળ યાય...કરો-૨

કલ્પનશુ કામધેનુ આદિ, કલ્પના માત્ર નામ;
દીનચિત્ત ગુણની પ્રાપ્તિ કાળે, સામાયિક સુખધામ...કરો-૩

ગુણીયો વેચીને જીવન ગુન્નરે, પણ સામાયિક રૂટી પેર;
વીર પ્રભુની પ્રેરણાથી, શ્રેણિક આવે વેર....કરો-૪

લુકચિત્તમાં પ્રેમ ધરીને, દૂર કરી મોહરાગ;
ચક્રકર્તુન સોમ્યતાથી, મળશે મુક્તિનાં સાગ્ર...કરો-૫

- સામાયિક સૂત્ર -

પાઠ ૧ લો-નવકારમંત્ર

નમો અરિહંતાણું; નમો સિદ્ધાણું; નમો આયરિયાણું;
નમો ઉવગ્ગાયાણું; નમો લોએ સંવ સાહૂણું.

પાઠ ૨ જો-તિશ્ચુતો

તિશ્ચુતો, આયાહિણું, પયાહિણું, વંદામિ,
નમંસામિ, સકારેમિ, સમ્માણેમિ કલ્લાણું, મંગલં, દેવયં,
ચેદયં પમ્મુવાસામિ.

પાઠ ૩ જો-ઈરિયાવહિયં

ઇન્દ્રામિ પડિધ્મિઉ ઇરિયાવહિયાએ વિરાહણાએ
ગમણાગમણે, પાણુદ્ધમણે, ણીયદ્ધમણે, હરિયદ્ધમણે, ચોસા-
ઉત્તિંગ-પણુગ-દગ-મટ્ટી-મદ્ધડા સંતાણા-સંકમણે, જે મે
જીવા વિરાહિયા-એગિંદિયા, એઈંદિયા, તેઈંદિયા, ચઉરિંદિયા,
પંચિંદિયા, અભિહયા, વત્તિયા, લેસિયા, સંધાઈયા, સંઘટ્ટિયા,
પરિયાવિયા, કિલામિયા, ઉદ્ધવિયા ઠાણાઓ ઠાણું સંકામિયા,
જીવિયાઓ વવરોવિયા, તસ્સ મિન્દ્રામિ દુકકડં.

પાઠ ૪ થો-તસ્સ ઉત્તરી

તસ્સ ઉત્તરીકરણેણું, પાયચ્છિત્તકરણેણું, વિસોહીકરણેણું

(૨)

વિસદ્દલી કરણેણું, પાવાણું કમ્માણું નિગ્ધાયણદ્ધાએ ઠામિ
કાઉસ્સગ્ગાં.

અન્નતથ ઉસસિએણું, નીસસિએણું, ખાસિએણું, છીએણું,
જંભાઈએણું, ઉદ્ધુએણું, વાયનિસગ્ગેણું, ભમલીએ, પિત્તમુ
રછાએ, સુહુમેહિં અગસંચાલેહિં સુહુમેહિં ખેલસંચાલેહિં,
સુહુમેહિં, દિદ્ધિસંચાલેહિં એવમાઈએહિં આગારેહિં અભગ્ગો
અવિરાહિઓ હુન્નમે કાઉસ્સગ્ગો,

જાવ અરિહંતાણું ભગવંતાણું નમુકકારેણું ન પારેમિ
તાવ કાયં ઠાણેણું મોણેણું ઝાણેણું અપ્પાણું વોસિરામિ.

પાઠ ૫ મો. ચઉવીસંતથો [લોગસ્સ]

અનુબ્ધુપ-છંદ

લોગસ્સ ઉન્નજેઅગરે, ધમ્મતિત્થયરે જિણે;
અરિહંતે કિત્તધરિસં, ચઉવીસં પિ કેવલી. ૧

આર્યાછંદ

ઉસભમજિઅં ચ વંદે, સંભવમણિણુંદણું ચ સુમદ્ધં ચ;
પઉમપ્પહં સુપાસં, જિણું ચ ચંદ્રપ્પહં વંદે. ૨
સુવિહિં ચ પુપ્ફદંતં, સીઅલસિન્નસં વાસુપુન્નં ચ;
વિમલમણ્ણંતં ચ જિણું, ધમ્મં સંતિંચ વંદામિ. ૩
કુંથું અરં ચ મદ્ધિવં વંદે મુણિ સુવ્વયં નમિજિણું ચ;
વંદામિ રિદ્ધનેમિં, પાસં તહ વહમાણું ચ. ૪
એવં મયે અભિયુયા, વિહુયરયમત્તા પટ્ટીણ્ણરમરણા;
ચઉવીસંપિ જિણુવરા, તિત્થયરા મે પસીવંતુ. ૫

કૃતિયવરિય મરિયા, જે એ દોઝરસ કેતમા તિદા;
 નાજનનદેવિવાણં, અનાદેવરમુત્તમં દિતુ. ૨
 રહેલુ નિગમલવત, આરમિલુ અગિયં પયામપરા;
 પ્રાગરવરમંબીય, ચિદા ચિદિ મમ દિસંતુ. ૭

પાઠ રહેલો-કરેમિ જાતે !

[કવચ યદી સાવજીય લેગ સેવવાતાં પચ્ચદ્ધખાણુ;
 સેવ યદી આખા લોક પ્રમાણે, કાચ યદી જે યદી સુખી, તે
 ઉપસંત ન પાડે' ત્યાં સુખી, જાવ યદી છ કોટીએ
 પચ્ચદ્ધખાણુ.]

કરેમિ જાતે ! સામાઈયં સાવજીયં લેગં પચ્ચદ્ધખાણિ
 અવ નિવમં પચ્ચદ્ધખાણિ દુવિદં તિવિદેલુ' ન કરેમિ ન
 કરેમિ જાતેલું, વાયાએ. કાચેલું;

તરસ જાતે ! પડિદગામિ, નિદામિ ગરિદામિ અખાણું
 વાસિરામિ.

પાઠ ૭ મો-અગ મુર્છ મંગલ. (નમોતુણું)

નમોતુણું અરિદંતાણું, જગવંતાણું; આરગરાણું,
 તિલ્લવરાણું, સયં-ચંપુદાણું, પુરિસુત્તમાણું, પુરિસ-સીદાણું,
 પુરિસ-વર-પુંડરિયાણું, પુરિસ-વર-મંધ-દરથીણું, -લોચુત્ત-
 માણું લોગ-નાદાણું, લોગદિઆણું; લોગ-પદ્ધિવાણું, લોગ-
 પગ્ગોઅગરાણું; અજસ-દયાણું, ચદ્ધુ-દયાણું, મગ્ગ-દયાણું;
 સરલુ-દયાણું, સુવ-દયાણું, યોદી-દયાણું; યમ્મ-દયાણું,

ધમ્મ-દેસયાણું, ધમ્મ-નાયગાણું, ધમ્મ-સારહીણું, ધમ્મ-
વર-આઉરંત-ચક્કવટ્ટીણું, દીવો, તાણું, સરણું; ગઈ, પઈઠી,
અપહિહય-વર-નાણુદંસણુ-ધરાણુ, વિઅટ્ટ-છઉમાણું, જિણાણું
બવયાણું, તિન્નાણું, તારયાણું; પુદ્ધાણું, બોહયાણું,
મુત્તાણું, મોઅગાણું; સંવન્નુણું, સંવદરિસીણું, સિવ મયલ્લ-
મરુય મણુંત મદ્દઅય મન્વાબાહ મપુણરાવિત્તિ સિદ્ધિગઈ-
નામધેયં ઠાણું સંપત્તાણું નમો જિણાણું જિઅભયાણું.

પાઠ ૮ મો-સામાયિક પારવાનો

એઅસ્સ નવમસ્સ સામાઈયિવ્વયસ્સ પંચ અઈયારા બ્બહિં-
યન્વા ન સમાયરિન્વા તં જહા-મણુદુપ્પણિહાણે, વયદુપ્પ-
ણિહાણે, કાયદુપ્પણિહાણે, સામાઈયિસ્સ સઈ અકરણ્યા
સામાઈયિસ્સ અણુવકુયિસ્સ કરણ્યા તસ્સ મિચ્છામિ હુકકડં

સામાઈયિં સમ્મં કાએણું ન ફાસિયં, ન પાલિયં ન
સોહિયં, ન તીરિયં, ન કિટ્ઠિયં, ન આરાહિયં આણુએ
અણુપાલિયં ન ભવઈ તસ્સ મિચ્છામિ હુકકડં.

સામાયિકમાં દશ મનના, દશ વચનના, બાર કાયાના
મળી બન્નીસ દોષો માંહેલો કોઈ દોષ લાગ્યો હોય તો તસ્સ
મિચ્છામિ હુકકડં.

સામાયિકમાં સીકયા, ભત્તકયા, દેશકયા, રાજકયા,
આ ચાર વિકયા માંહેલી કોઈ કયા કરી હોય તો તસ્સ
મિચ્છામિ હુકકડં.

(૫) :

સામાયિકમાં આહારસંજ્ઞા, ભયસંજ્ઞા, મૈથુનસંજ્ઞા, પરિગ્રહસંજ્ઞા, આ ચાર સંજ્ઞા માંહેલી કોઈ સંજ્ઞાનું સેવન કર્યું હોય તો તરસ ભિન્નિહામિ હુકકડં.

સામાયિકમાં અતિક્રમ, વ્યતિક્રમ, અતિચાર, અનાચાર, જાણતાં અજાણતાં મન, વચન, કાયાએ કરી લાગ્યા હોય તો તરસ ભિન્નિહામિ હુકકડં.

સામાયિકવ્રત વિધિએ લીધું, વિધિએ પાળ્યું છતાં અવિધિએ થયું હોય તો તરસ ભિન્નિહામિ હુકકડં.

સામાયિકમાં કાનો, માત્રા, અનુસ્વાર, પદ, અક્ષર, ગાથા, સૂત્ર ઓછું, અધિક કે વિપરીત ભણાયું હોય તો અનંત સિદ્ધ કેવલી ભગવંતની સાક્ષીએ તરસ ભિન્નિહામિ હુકકડં.

જગત જલધિસે પાર ઉતરનેકો શરીર નૌકા હે
માનવ ભવ શાશ્વત સુખ પાનેકા અનુપમ મોક્ષા હે
જગ જગ હે જ્યોતિષુંજ અવસર ધીતા જાતા હે
જો ક્ષણ ગયા સદૈવકો ફિર ન હાથ આતા હે.

ૐ આર્ચન

નમોત્યુષાં રામણસ્ય ભગવત્યા મહાવીરસા

❀ પ્રતિક્રમણની શરૂઆત ❀

સવિનય ઊભા થઈ ત્રણ વખત વંદન કરી પ્રતિક્રમણના પ્રથમ આવશ્યકની આજ્ઞા મારગી પછી નીચેના પાઠ બોલવા.

નમો અરિહંતાયુ, નમો સિદ્ધાયુ, નમો આયરિયાયુ
નમો ઉવજ્જાયાયુ, નમો લોચે સંવ સાદૂયુ.

પાઠ ૧ લો

ધરંદ્રામિયું ભન્તે ! તુખ્લેહિ અખ્લાણુણ્યાયે સમાણે
દેવસિયં પહિછમણું ઠાયેમિ; દેવસિય નાણુ-ઠંસણુ-ચરિતા
ચરિત્ત-તવ અધ્યાર ચિન્તવણુતથં કરેમિ કાઉરસગ્ગં.

નમો અરિહંતાયુ, નમો સિદ્ધાયુ નમો આયરિયાયુ,
નમો ઉવજ્જાયાયુ, નમો લોચે સંવ સાદૂયુ.

કરેમિ ભન્તે ! સામાધયં; સાવજ્જં ભેગં પચ્ચક્ખામિ;
જાવનિયમં પગ્ગુવાસામિ, દુવિહં તિવિહેણું ન કરેમિ ન
કારવેમિ મણેણું વાયાયે ઠાયેણું; તસ્સ ભન્તે ! પહિછમામિ,
નિંદામિ, ગરિહામિ, અપ્પાણું વોસિરામિ.

પાઠ ૨ લો

ધરંદ્રામિ ઠામિ કાઉરસગ્ગં; ભે મે દેવસિયો ॥
અધ્યારો કઓ, કાઈઓ, વાઈઓ, માણસિયો, ઉસુતો,

ગો, અકપો, અકરણિન્ને, હુન્નાઓ, હુન્વિચિતિઓ,
યારો, અણિન્દિઅવો, અસાવગપાઉગો, નાણે તહ
! ચરિતાચરિત્તે સુએ સામાઈએ; તિણ્હં ગુત્તીણ,
હં કસાયાણું પંચણ્હમણ્ણવયાણું, તિણ્હં ગુણ્ણવયાણું,
હં સિદ્ધાવયાણું—ખારસવિહરસ સાવગધમ્મરસ—જ
અં જં વિરાહિઅં તરસમિદ્ધામિ હુકકકં.

અહીં સામાયિકનો ૪ થો પાઠ ' તરસઉત્તરીકરણેણું ' નો
! નવાણું અતિચારનો કાયોત્સર્ગ કરવો.

નમો અરિહંતાણું બોલી કાયોત્સર્ગ પારવો.

સર્વનય ઊભા થઈ વંદન કરી બીજા આવશ્યકની આજ્ઞા
થી અને લોગરસનો પાઠ ઊભા ઊભા બોલવો.

અનુટ્ટપ છંદ

લોગરસ ઉન્નેએગરે, ધમ્મતિથયરે જિણ્ણ;
અરિહંતે કિત્તધરસં, ચઉવીસં પિ કેવલી. ૧

આર્યાછંદ

સભમજિઅં ચ વંદે, સંભવમભિણુંદણું ચ સુમધંય;
ઉમપ્પહં સુપાસં, જિણું ચ ચંદપ્પહં વંદે. ૨
વિહિં ચ પુદ્ધંતં, સીઅલસિન્નજંસ વાસુપુન્નજં ચ;
મેલમણુંતં ચ જિણું, ધમ્મં સંતિં ચ વંદામિ. ૩
થું અરં ચ મલ્લિં, વંદે મુણિસુવ્વયં નમિજિણું ચ;
દામિ રિટ્ઠનેમિં, પાસં તહ વદ્ધમાણું ચ. ૪
મેવં મએ અભિયુયા, વિહુયરયમલા પહીણુજરમરણા
ઉવીસંપિ જિણુવરા, તિથયરા મે પસીયંતુ. ૫

કિત્તિયવંદિયમદિયા, જે એ લોગરસ જતમા સિદ્ધા;
 આરુગ્ગોદિલાભં, સમાદિવરમુતમં કિતુ. ૬
 ચંદ્રેસુ નિમ્મલયરા, આદ્યેસુ અદિયં પયાસયરા;
 સાગરવરગંભીરા, સિદ્ધા સિદ્ધિ મમ દિસંતુ. ૭

આ લોગરસનો પાઠ પૂરો થયા પછી

સવિનય ઊભા થઈ ત્રણ વખત વંદન કરી ત્રીજા આવશ્યકની
 આજ્ઞા માગવી અને પછી નીચેનો ‘ ઇન્દ્રામિ ખમાસમણા ’
 નો પાઠ ગોઠોડાસને જેસી જોલવો.

પાઠ ૩ જે સુગુરુ વંદન

ઇન્દ્રામિ ખમાસમણા ! વંદઉ જ્ઞવણિજ્ઞત્યે નિસીહીઆએ;
 અણુજ્ઞણુહ મે મિઉગ્ગહં નિસીહિ, અહોકાયં કાયસંકાસં;
 ખમણિજ્ઞે લે કિલામે; અપ્પકિલંતાણુંબહુમુલેણુ
 લે દિવસો વધકંતો જત્તા લે જ્ઞવણિજ્ઞં ચ લે
 ખામેમિ ખમાસમણા ! દેવસિઆં વધકકમં આવસિસયાએ
 પડિકકમામિ ખમાસમણાણું દેવસિઆએ આસાયણુએ
 તિત્તીસન્નયરાએ જં કિંચિ મિન્દ્યાએ મણુદુકકડાએ,
 વયદુકકડાએ, કાયદુકકડાએ, કોહાએ, માણુએ, માયાએ,
 લોભાએ, સંવકાલિયાએ સંવમિન્દ્યેવયારાએ સંવધમ્માર્ધ-
 કકમણુએ આસાયણુએ જે મે દેવસિઓ અઇયારો ક્યો
 તસ્સ ખમાસમણો પડિકકમામિ નિંદામિ ગરિહામિ અપ્પાણું
 વોસિરામિ.

સવિનય ઊભા થઈ ત્રણ વખત વંદન કરી ૪ થા
 આવશ્યકની આજ્ઞા માગવી અને ત્યાંથી પ્રાતકમણુ શરૂ કરવું.

પાઠ ૪ થો જ્ઞાનાતિચાર

આગમે તિવિહો પદ્મતે તં જહા:—
 સુતાગમે, અત્યાગમે, તદુભયાગમે; એવા શ્રી
 જ્ઞાનને વિષે જે અતિચાર લાગ્યાં હોય તે આલોભં.
 જં વાઈદ્યં, વચ્ચામેલિઅં, હીણુકૂખરં, અચ્ચકૂખરં,
 પયહીણું, વિણુયહીણું, જોગહીણું, ઘોસહીણું,
 સુદ્દુહિનં, દુદ્દુપડિચ્છિઅં, અકાલે કચ્ચો સજ્જાઓ,
 કાલે ન કચ્ચો સજ્જાઓ; અસજ્જાઈએ સજ્જાઅં,
 સજ્જાઈએ ન સજ્જાઅં તસ્સ મિચ્છામિ દુક્કડં.

પાઠ ૫ મો દર્શનવિશુદ્ધિ

દંસણું-સમ્મત્તં-પરમત્થ સંથવો વા, સુદ્ધિં પરમત્થ સેવણા
 વાવિ; વાવજ્ઞ કુદંસણુ વજ્જણા, ય સમ્મત્તસ્સ સદંહણા.
 એઅસ્સ સમ્મત્તસ્સ સમણોવાસએણું “ ઇમે પંચ અઈયારા
 પેયાલા જાણિયંવા ન સમાયરિયંવા તં જહા:—સંકા, કંખા,
 વિતિગિચ્છા, પરપાસંડપસંસા, પરપાસંડ સંથવો તસ્સ
 મિચ્છામિ દુક્કડં.

પાઠ ૬ હો થલ પાણાઈવાય-વેરમણું

પદમં અણુવયં-થૂલ પાણાઈવાય વેરમણું;
 ત્તસ છવ જેઈદિય, તેઈદિય, ચક્રિદિય,
 પંચેન્દિય, જાણી પ્રીછી સ્વ સંજાંધી શરીર માંહેલા

ગક્રીડા, પરવિવાહકરણે, કામલોગેસુતિવાલકલાસે તરસ
મિચ્છામિ દુકકડં.

પાઠ ૧૦ મો પંચમં આણુવચં-થૂલપરિગ્ગહવેરમણું.

પંચમં આણુવચં-થૂલપરિગ્ગહવેરમણું

ખેતવતથુણું જહા પરિમાણું, હિરણ્યસુવણ્યણું
જહા પરિમાણું, ધણુધન્નાણું જહા પરિમાણું, દુપયચઉપયણું
જહા પરિમાણું, કુવિચસ્સ જહા પરિમાણું

એ યથા પરિમાણુ કીધું છે તે ઉપરાંત ચોતાનો
પરિગ્રહ કરી રાખવાના પરચક્ક્યાણુ.

જાવજાણવાએ એગવિહં તિવિહેણું ન કરેમિ મણુસા
વચસા કાયસા; એઅસ્સ પંચમસ્સ થૂલગપરિગ્ગહ
પરિમાણુસ્સ સમણોવાસએણુ પંચ અધ્યારા જાણિયન્વા
ન સમાયચિયન્વા તં જહા:-

ખેતવતથુપમાણાઈકકમે; હિરણ્યસુવણ્યપમાણાઈકકમે,
ધણુધન્નપમાણાઈકકમે, દુપયચઉપયપમાણાઈકકમે, કુવિચપ-
માણાઈકકમે, તરસ મિચ્છામિ દુકકડં

પાઠ ૧૧ મો છટ્ટંવચં-દ્વિસિવચં.

ઉડ્ઢદ્વિસાએ જહા પરિમાણું, અહોદ્વિસાએ જહા
પરિમાણું, તિરિય દ્વિસાએ જહા પરિમાણું.

એ પ્રમાણે યથાપરિમાણ કીધું છે તે ઉપરાંત
સંસ્કૃતિઓ કાયાઓ જઈને પાંચે આશ્રય સેવવાના
પદ્મપુરુષાણ

નવમ્યુવાએ દુવિક્કં તિવિહેણું ન કરેમિ ન કારવેમિ
મણ્ણસા વયસા કાયસા, એઅરસ છટ્ઠરસ દ્વિસિવયરસ
સમણ્ણવાસએણું પંચ અધ્યારા અણ્ણિયળ્લા ન સમાયરિયળ્લા
તં જહાન:-

ઉડ્ડહિસિપમાણાપકકમે, અહોહિસિપમાણાપકકમે,
તિરિયહિસિપમાણાપકકમે, એતપુડ્ડી, સ્પર્ધાંતરદા તરસ
મિચ્છામિ હુકકડં.

पाठ १२ भो सत्तमंवयं-भीयं गुणुवयं
उवलोगपरिलोग परभाणुवयं

सप्तमे वये द्विसोऽपस्त्रिंशो विद्धि पञ्चदशाभ्याम्
 उद्बलियाविहं, हन्तव्यविहं, इहविहं अष्टांगविहं,
 उर्वरुविहं, मङ्गलविहं, वत्यविहं, प्रियेवविहं,
 पुष्पविहं, आभारविहं, धूपविहं, पेयविहं, वाङ्मय-
 विहं, ओष्ठविहं, सूत्रविहं; विगर्धविहं; सागविहं;
 माण्डुर्यविहं. जम्बूविहं, पाण्डुर्यविहं, मुहवासविहं,
 वाहुविहं, वाहुविहं सयविहं, [सिग्मविहं]
 सथित्तविहं, ह्वयविहं;

મંત્યાદિકનું યથાપરિમાણ કીધું છે તે ઉપરાંત ઉપ-

મોગપારમેશ્વર મોગનિમન મોગવત્સલ પાવરુના
મવાલકાણિ એમીદાં નિર્ભયુ ન તસમ મનુષ્ય
વયસા કલ્યાણ.

તપાનુચરં ચ જું ચતમે તપોમપારમેશ્વરએ કુર્ચિ
પણ્ણતે તં જહાઃ મોગવુઓ ન કમ્મઓ ન;

તત્પાનું મોગવુઓ સમંજાવાસયેણું પન્ન અન્નિય
જાણિયવ્વા ન સમાચારયવ્વા તં જહા

સચિતાદારે, સચિતાપટિબદ્ધદારે, અખ્યઉલ્લિઓ
સદિવાદ્ધખાણ્યા, હુખ્યઉલ્લિઓસદિવાદ્ધખાણ્યા, તુલ્લસકિત્ત
દ્ધખાણ્યા.

કમ્મઓ જું સમંજાવાસયેણું પન્નરસ કમ્માદાણી
જાણિયવ્વાઈ તં જહા—

ઇંગાલકમ્મે, વણ્ણકમ્મે, સાડીકમ્મે, માડીકમ્મે, ફેાડીકમ્મે,
દન્તવાણ્ણિજ્જે, લદ્ધખવાણ્ણિજ્જે; રસવાણ્ણિજ્જે, કેસવાણ્ણિજ્જે,
વિસવાણ્ણિજ્જે, જંતપિલ્લણ્ણકમ્મે, નિલ્લંછણ્ણકમ્મે, દ્વગ્ગિ-
દાવણ્ણયાણ્ણ, સરદહતલાગ સોસણ્ણયા અસઠ્ઠજ્જણ્ણપોસણ્ણયા તસ્સ
મિન્દ્યામિ દુકકડં

પાઠ ૧૩ મો અદ્ધમંવયં. અણ્ણદ્ધંડવેરમણ્ણં.

અદ્ધમંવયં—અણ્ણદ્ધંડવેરમણ્ણં.

ચલ્લિવિહે અણ્ણદ્ધં દંડે પન્નત્તે તં જહા—

અવજ્જાણાયરિયે, પમાયાયરિયે, હિંસખયાણ્ણે,
પાપકમ્મોવયેસે;

(૧૫)

એવા આઠમાં અનર્થદંડ સેવનાના પચ્ચદ્વિંશતિ
જાવનાવાએ દુવિહં તિવિહેણું ન કરેમિ ન કારવેમિ
મણસા, વયસા; કાયસા; એઅરસ અદ્દમરસ અણુદ્દંડ.
વેરમણુરસ સમણોવાસએણું પંચ અર્થારા જાણિયંવા ન
સમાયરિયંવા તં જહા-

ઠન્દપ્પે કુકકુદ્ધએ, મોહરિએ, સંયુત્તાહિગરણે,
ઉવભોગપરિભોગાદરિત્તે તરસ મિચ્છામિ દુકકકં.

પાઠ ૧૪ મો નવમં વયં-સામાર્થ્યવયં

નવમં સામાર્થ્યવયં-સાવજ્જલોગ વેરમણુરૂપં; જાવનિ
યમં પચ્ચુવાસામિ દુવિહં તિવિહેણું ન કરેમિ ન કારવેમિ
મણસા વયસા કાયસા; એવા ભારી સદ્દણા, પ્રણણા, એકર્
સામાયિકનો અવસર આવ્યે સામાયિક કરું તે વારે સ્પર્શનાએ
કરી શુદ્ધ હજો.

એઅરસ નવમરસ સમાર્થ્યવયરસ સમણોવાસએણુ
પંચ અર્થારા જાણિયંવા ન સમાયરિયંવા તં જહા:-
મણુદ્દુપ્પણિહાણે, વર્ધુપ્પણિહાણે, કાયદુપ્પણિહાણે,
સામાર્થ્યરસ સર્ધ અકરણયા, સામાર્થ્યરસ અણુવદિઠ્યરસ
કરણયા તરસ મિચ્છામિ દુકકકં.

પાઠ ૧૫ મો દસમં વયં-દેસાવગાસિયવયં

દિન પ્રત્યે પ્રભાત યદી પ્રારંભીને પૂર્વાદિ છ દિશાએ

જેટલી ભૂમિ મોકળી રાખી છે તે ઉપરાંત સંઘર્ષ
કાયાએ જઈને પાંચે આશ્રવ સેવવાનાં પર્યટ્ક્રમાણુ.

જાવ અહોસ્તં દુવિહં તિવિહેણું ન કરેમિ ન કારવે
મણુસા, વયસા, કાયસા.

હવે જેટલી ભૂમિ મોકળી રાખી છે તે માંડી
દ્રવ્યાદિની મર્યાદા કીધી છે તે ઉપરાંત ઉપલોગ પરિભો
લોગ નિમિત્તે લોગવવાના પર્યટ્ક્રમાણુ; જાવ અહોસ્તં
જોગવિહં તિવિહેણું ન કરેમિ મણુસા, વયસા, કાયસા
એઅસ્સ હસમસ્સ દેસાવગાસિયવયસ્સ સમણોવાસએ
પંચ અર્ધયાસા જાણિયન્વા ન સમાયરિયન્વા તં જહા—

આજીવણુપ્પજોગે, પેસવણુપ્પજોગે, સદાણુવાયે
રૂવાણુવાયે, જહિયાપુગ્ગલપ્પજોગે તસ્સ મિચ્છામિ હુક્ક

પાઠ ૧૬ મો એકારસમંવય
પટિપુણ્ણપોસહોવવાસવયં

એકારસમં પટિપુણ્ણે પોસહોવવાસવએ સન્વાયે
અત્તનું-પાત્તનું-જાત્તનું-સાત્તનું પર્યટ્ક્રમાણુ અર્જનું પર્યટ્ક્રમાણુ
મનિનું કુવણ્ણનું પર્યટ્ક્રમાણું, માહાવણ્ણનિવેણનું
પર્યટ્ક્રમાણું, તત્ત્વમુસલિયાસાસાવજ્જોગપર્યટ્ક્રમાણું
જાવ અહોસ્તં પાણુવાસામિ; દુવિહં તિવિહેણું ન કરેમિ
ન કારવેમ મણુસા, વયસા, કાયસા; એવી મારી અહો
સ્તં ન કરવું, એટલી પોષકતા અવગર પ્રાપ્ત થવું પોષક ક્ર
મે નહીં કરવું એવું કહે છે.

એઅસસ એકકારસમસસ પડિપુણ્ણપોસહોવવાસસસ સમણે।
 ॥સએણું પંચ અધ્યારા ન્તણિયન્વા ન સમાયરિયન્વા
 ૧ં જહાં :-

અપ્પડિલેહિયદુપ્પડિલેહિયસિન્નસંધારએ, અપ્પમન્નિ-
 ૫દુપ્પમન્નિયસિન્નસંધારએ, અપ્પડિલેહિયદુપ્પડિલેહિયઉ-
 ધ્યારપાસવણુભૂમી, અપ્પમન્નિયદુપ્પમન્નિયઉધ્યારપાસવણુ
 ભૂમી; પોસહોવવાસસસ સમ્મંઅણુણુપાલણુયા તસ મિચ્છામિ
 દુક્કંડં.

પાઠ ૧૭ મો ખારસમં વયં—અતિહિસંવિભાગવયં

ખારસમે અતિહિસંવિભાગવએ સમણે નિગ્ગથે ક્ષાસુએણું
 એસણિન્નેણું, અસણુ-પાણુ ખાઈમિ-સાઈમેણું, વતથ પડિગ્ગહ-
 કંખલ-પાયપુંછણેણું, પાડિહારિએણું પીઠ-ફલગ-સિન્ન-
 સંધારએણું, એસહલેસન્નેણું ય પડિલાભેમાણે વિહરામિ.

એવી મારી સદ્દહણા, પ્રરૂપણા, સાધુ-સાધ્વીની જોગવાઈ
 મલે ત્યારે સ્પર્શનાએ કરી શુદ્ધ હન્ને. એઅસસ દુવાલસમસસ
 અતિહિસંવિભાગવસસ સમણેવાસએણું પંચ અધ્યારા
 ન્તણિયન્વા ન સમાયરિન્વા તં જહાં :-

સચિત્તનિરૂપેવણુયા, સચિત્તપિહણુયા, કાલાઈકકમે,
 પરોવએસે, મચ્છરિયાથે તસ મિચ્છા મિ દુક્કંડં.

પાઠ ૧૮ મો તવ—અણુસણુ

અપચ્છિમમારણુન્તિયસંલેહણાસમએ પોસહસાલં પડિ-

સેવિત્તા પેસા પસાતં પમરજજ્જા, તે પારપાસાવજ્જામ
પડિત્તેવિત્તા, પમજ્જાપમજ્જા પડિત્તેવિત્તા; પમજ્જાપિયાસં
સર્ગવિત્તા, કુટ્ઠાવિત્તા; તેનજ્જાપરિયાસં નમરે સંપાપાવજ્જામ
નિસીલ્લિત્તા કરપાપરિયાસં નમરે સંપાપાવજ્જામ મરજ્જા અંજ્જા
કદ્દુ એવં વગાસી

“નમુત્તુજ્જં અરિયંતાણં, વાગમંતાણં, જાત સંપત્તાણં”
એમ અનંતાસિદ્ધને નમસ્કાર કરી, વર્તમાન પોતાના ધર્મશુદ્ધ
ધર્માચાર્યને નમસ્કાર કરી પૂવે દત્તા આહ્યાં છે. તે આજેવી પડિ-
છમી, નિંદી, નિઃશદ્ય થઈને સર્વ પાપાઈવાયં પચ્ચક્ખામિ
સર્વં મુસાવાયં પચ્ચક્ખામિ સર્વં અતિંદાહાણં પચ્ચક્ખામિ,
સર્વં મેદ્ધણં પચ્ચક્ખામિ સર્વં પરિગ્ગહં પચ્ચક્ખામિ કોહં
પચ્ચક્ખામિ, જાત મિદ્ધાહંસણસદ્ધલં અકરણિજ્જાં જોગં, પચ્ચ-
ક્ખામિ જાતજ્જાવાયો તિવિહં તિવિહેણુ ન કરેમિ, ન કારવેમિ;
કરંતંપિ અદ્ધાંન સમણ્ણણામિ મણેણું વાયાયો, કાચેણું, એમ
અહાર પાપસ્થાન પચ્ચક્ખીને સર્વં અસણુ-પાણુ-ખાદમિંસાદમિંચ-
ઉદ્ધિવહંપિ આહારં પચ્ચક્ખામિ જાત જ્જાવાયો, એમ ચાર
આહાર પચ્ચક્ખીને જં પિયં ઇમિં સરીરં ઇદ્ધં, કંતં; પિયં
મણ્ણણુ, મણ્ણમં, ધિજ્જાં, વિસાસિઅં સમ્મયં અણુમયં,
ખદ્ધુમયં, ભંડકરંડગસમાણુ, માણુંસીઅં માણું ઉદ્ધં
માણુંખુહા, માણું પિવાસા, માણુંવાલા; માણુંચોરા; માણું
દંસા, માણું મસગા, માણું વાઇયપિત્તિય-સંભિય-સન્નિવાઇય
વિવિહા રોગાયંકા પરીસહોવ સગ્ગા કંસા કુંસંતુ તિ કદ્દુ એવં
પિએણું ચરમેહિં ઊસાસનિરસાસેહિં વોસિરંમિ એમ શરીર
વોસિરાવીને કાલં અણુવકંખમાણે વિહરામિ; એવી મારી

સદ્દેહણા, પ્રફુલ્લણા, સહિત અનશનનો અવસર આવ્યે અનશન કરું ત્યારે સ્પર્શનાએ કરી શુદ્ધ હજો.

એવં અપરિછમમારણ્ણિતયસંલેહણાનૂમ્મણ્ણારાહણાએ પંચ અધ્યારા જાણિયવ્વા ન સમાયરિયવ્વા તં જહા--

દહુલોગાસંસપ્પઓગે, પરલોગાસંસપ્પઓગે જીવિયાસંસપ્પઓગે, મરણાસંસપ્પઓગે કામલોગાસંસપ્પઓગે તસ્સ મિચ્છામિ દુકકકં.

પાઠ ૧૯ મો અઠાર પાપસ્થાનક

પ્રાણાતિપાત, મૃષાવાદ, અદત્તાદાન, મૈથુન, પરિગ્રહ, ક્રોધ, માન, માયા, લોભ, રાગ, દ્વેષ, કલહ, અશ્યાખ્યાન, પૈશુન્ય, રતિ અરતિ, પરપરિવાહ, માયામૃષાવાદ, મિથ્યાત્વશબ્દ; એ અઠાર પાપસ્થાનક મારે જીવે સેવ્યાં હોય, સેવરાવ્યાં હોય, સેવતાં પ્રત્યે અનુમોદા હોય, તે અનંતાશિવ કેવલીની સાક્ષીએ તસ્સ મિચ્છામિ દુકકકં.

પાઠ ૨૦ મો પણ્ણીસ પચારાણ મિચ્છતાઈ

અભિગ્ગહિય મિચ્છત્તં, અણ્ણભિગ્ગહિય મિચ્છત્તં, અભિનિવેસિય મિચ્છત્તં, સંસદય મિચ્છત્તં, અણ્ણભોગ મિચ્છત્તં, લોઈય મિચ્છત્તં, લોકોત્તરિય મિચ્છત્તં, કુપ્પાવયણિય મિચ્છત્તં, અધમ્મે ધમ્મ સણ્ણા, ધમ્મે અધમ્મ સણ્ણા, ઉમગ્ગે મગ્ગ સણ્ણા: મગ્ગે ઉમગ્ગ સણ્ણા, અજીવેસુ જીવ સણ્ણા, જીવેસુ અજીવ સણ્ણા; અસાહુસુ સાહુ સણ્ણા, સાહુસુ

અસાદે સરપાઃ અમલેન મુત્ર વરપાઃ મુત્રિય અમલ વરપાઃ
 ઝેવ્યાર્થ રિતપદ્ધતિ (૨) દમ ગર્ભ, વા રાત્રિતાપરિ
 મિચ્છતાં, ચાકર રત્ના મિચ્છતાં, આત્મવા મિચ્છતાં, ગળ્લા
 મિચ્છતાં, આસાગજ્ઞા મિચ્છતાં, આ પાત્તીય પાત્તય
 મિચ્છતાં આસા જીવે રેગ્યા દેવા, રેગસનાં રેગ રેગનાં પ્રતે
 અનુભવા દેવા તો અરિહંતા સિદ્ધા કવલીની સાક્ષીએ તરસ
 મિચ્છામિ દુકકકં.

પાઠ ૨૧ મો

ઉત્તારેસુ વા, પાસાગેસુ વા, ખેલેસુ વા સિધાલ્લેસુ
 વા, વન્તેસુ વા; પિતેસુ વા, પુત્રેસુ વા, સોબિલેસુ વા, સુકકેસુ
 વા, સુકકપુગ્ગલપરિસાહેસુ વા, વિગયજીવકલેવરેસુ વા; ઈત્થી-
 પુરસસંગેસુ વા, નગર નિદ્ધમલેસુ વા, સન્વેસુ એવ
 અસુધદકાલેસુ વા

એ ચોદ પ્રકારનાં સંમૂલ્લિખ પંચેન્દ્રિય મનુષ્ય-ઉત્પત્તિ
 સ્થાનની વિરાધના કરી હોય તો તરસ મિચ્છામે દુકકકં.

અહીં ઈચ્છામિ કામિ કાઉસગ્ગનો પાઠ બોલાવો.
 નમો અરિહંતાણુને પાઠ બોલાવો પછી કુરેમિ ભંતેનો પાઠ
 બોલાવો.

પાઠ ૨૨ મો ચાર મંગળ

ચત્તારિ મંગલં-અરિહંતા મંગલં, સિદ્ધા મંગલં, સાદ્દ
 મંગલં કેવલિપન્નતો ધમ્મો મંગલં; ચત્તારિલોગુત્તમા-
 અરિહંતાલોગુત્તમા, સિદ્ધા લોગુત્તમા, સાદ્દ લોગુત્તમા, કેવલિ-

પન્નતો ધમ્મો લોગુત્તમો; ચત્તારિ સરણું પવન્નભિ-અરિકં તે
સરણું પવન્નભિ, સિદ્ધે સરણું પવન્નભિ, સાહુસરણું
પવન્નભિ, કેવલિપન્નતં ધમ્મં સર. પવન્નભિ

ચાર શરણા કરે જેહ બવસારમાં ન હુએ તેહ
સકળકર્મનો આણે અંત, મોક્ષતણા સુખ લહે અનંત
બાવ ધરીને જે શુણ ગાય, તે જીવ તરીને મુક્તે જાય
સંસારમાંહી શરણા ચાર, અવર શરણ નહિ હોય
જે ભવી ગ્રાણી આદરે અદાય અવિચળ પદ હોય
અંગુઠે અમૃત વસે લખિય તણા બંડાર
ગુરુ ગૌતમને સમરીયે, મન વાંછીત ક્ષણકાતાર

અહિં ‘ ઇચ્છામિ પડિકકમિયું જોમે દેવસીઓ ’ નો
પ્રતિકેમણનો બીજો પાઠ જોલાવો પછી ઇચ્છામિ પડિકકમિયું
સામાયિકનો ત્રીજો પાઠ જોલવો.

પાઠ ૨૩ મો—પ્રથમશ્રમણસૂત્ર

ઇચ્છામિ પડિકકમિઉં પગામસિન્નએ, નિગામસિન્નએ
સંથારાઉવટ્ટણએ, પરિયટ્ટણએ. આઉટ્ટણએ, પસારણએ,
છપ્પઇસંઘટ્ટણએ કૂઇએ, કકકરાઇએ, છિઇએ, જંભાઇએ,
આમોસે, સસરક્ખામોસે. આઉલમાઉલાએ, સોઅણુવત્તિઆએ,
ઇત્થીવિપ્પરિઆ સિઆએ; દિદ્દહીવિપ્પરિઆસિઆએ.
મણ્ણવિપ્પરિઆસિઆએ પાણ્ણભોયણ્ણવિપ્પરિઆસિઆએ. જો મે.
દેવસિઓ અઇઆરો કચો. તરસ મિચ્છામિ હુકકકં.

પાઠ ૨૩ મો - ત્રીજું શ્રમણસૂત્ર

પડિકકમામિ મોજરમવર્ણવાળે, (મરુપાતરવાળે) ઉગા-
ડકનાડઉગાડવાળે, આપાતરસસાંડવાળે, માર્કપાટુડિ
આળે, બારિપાટુડિવાળે, ડાપપાટુડિવાળે, વારિંદળે, સદસા
ગારે અભેસાળાળે પાળેસાળાળે અબ્બોયગાળાળે પામ્બોયગાળાળે,
બીગતોપગાળાળે, સર્ગિયોગાળાળે પચ્છાત્તમયાળે, પુરેકમિયા
એઢે, અદિટ્ટકડાળે, કમપાંસડુપડાળે, સ્વસંસટ્ટકડાળે
પારિસાડબિયાળે પારિટ્ટાવાબિયાળે ચોલાસાગ્ગિદ્ધાળે, જં
ઉગ્ગમેજ્જઉપ્પાયભેસાગ્ગાળે અપારમુદ્ધં પરિગ્ગાદિયં, પરિભુતં
વા જં ન પરટ્ઠાવિઅં તસ્સ મિચ્છામિ હુકકડં.

પાઠ ૨૪ મો - ત્રીજું શ્રમણસૂત્ર

પડિકકમામિ આઉકાલ સજ્જાયસ્સ અકરણવાળે, ઉભાઓ
કાલં ભંડોવગરણસ્સ અપ્પાદિત્તેદણાળે, હુપ્પડિત્તેદણાળે,
અપ્પમજ્જણાળે, હુપ્પમજ્જણાળે, અઈકકમે, વઈકકમે,
અઈયારે, અણાયારે જોમે દેવસિચ્છા અઈઆરો કચ્છો તસ્સ
મિચ્છામિ હુકકડં.

પાઠ ૨૬ મો - ચોથું શ્રમણસૂત્ર

પડિકકમામિ એગવિહે અસંજમે; પડિકકમામિ દોહિં
બંધણેહિં-રાગબંધણેણું, દોસબંધણેણું; પડિકકમામિ તિહિં-
ડેહિં મણુદંડેણું, વયદંડેણું, કાયદંડેણું પડિકકમામિ તિહિં શુત્તીહિં
મણુશુત્તીએ, વયશુ-ત્તીએ, કાયશુ-ત્તીએ; પડિકકમામિ, તિહિં

સદ્દેહિં માયાસદ્દેહ્યું, નિયાણુસદ્દેહ્યું; મિચ્છાદંસણુસદ્દેહ્યું;
 પડિકકમામિ તિહિ ગા.વેહિ ઇટ્ટીગારવેણું, રસગારવેણું
 સાયાગારવેણું પડિકકમામિ તિહિ વિરાહણાહિં નાણુવિરાહણાએ
 દંસણુવિરાહણાએ; ચરિત્તવિરાહણાએ પડિકકમામિ ચઉહિં
 કસાએહિં કોહકસાએણું, માણુકસાએણું, માયાકસાએણું, લોહક-
 સાએણું; પડિકકમામિ ચઉહિં સણુણાહિં આહારસણુણાએ, ભયસ-
 ણુણાએ મેહુણુ સણુણાએ પરિગ્ગહસણુણાએ; પડિકકમામિ ચઉહિં
 વિકહાહિં ઇત્થીકહાએ ભત્તકહાએ; દેસકહાએ રાયકહાએ; પડિ-
 કકમામિ ચઉહિં આણેહિં અટ્ટેણું આણેણું રુદ્દેણું આણેણું, ધમ્મેણુ
 આણેણું, સુકકેણું આણેણું; પડિકકમામિ પંચહિં કિરાયાહિં કાઈ
 યાએ; અહિગરણુયાએ, પાઉસિયાએ, પારિતાવણુયાએ, પાણાઈ
 વાયકિરિયાએ; પડિકકમામિ પંચહિં કામણુણેહિં સદ્દેણું, રૂવેણું,
 ગંધેણું, રસેણું, ફાસેણું; પડિકકમામિ પંચહિં મહુવ્વએહિં,
 સંવાઓ પાણાઈ વાયાઓ વેરમણું, સંવાઓ મુસાવાયાઓ
 વેરમણું, સંવાઓ અદિણુણાહાણુઓ વેરમણું, સંવાઓ
 મેહુણુઓ વેરમણું, સંવાઓ પરિગ્ગહાઓ વેરમણું, પડિ-
 ક્કમામિ પંચહિં સમિઈહિં, -ઈ રિયાસમિઈએ, ભાસાસમિઈએ,
 એસણુસમિઈએ, આયાણુભંડમત્તનિક્ખેવણુસમિઈએ,
 ઉચ્ચારપાસવણુખેલજ્જસિંધાણુપારિટકાવણિયાસમિઈએ, પડિક્ક-
 મામિ છહિં જીવનિકાએહિં-પુઠવિકાએણું, આઉકાએણું,
 તેઉકાએણું, વાઉકાએણું, વણુસ્સઈકાએણું, તસકાએણું,
 પડિક્કમામિ છહિં લેસાહિં-કિણ્ડલેસાએ, નીલલેસાએ, કાઉ-
 લેસાએ, તેઉલેસાએ, પમ્હલેસાએ, સુદ્ધલેસાએ, પડિકકમામિ
 સત્તહિં ભયટકાણેહિં, અટકહિં મયરદકાણેહિં નવહિં ણંભ

ગેરવર્તીકાં, કાલેકે પચન પચન: વિસાવડ
 ઉપાસનપદમાદિ, ગરબાદિ, ગરબાપદમાદિ, તરસાદિ
 રિચિયાડાણીન વડગાદિ, ગરબાપદમાદિ, ગરબાપદમાદિ, ગરબાપદમાદિ
 ગોરિ, સાવણાદિ ગાદિપદમાદિ, ગરબાપદમાદિ, ગરબાપદમાદિ, ગરબાપદમાદિ
 કાલેકે અગતી, ગરબાપદમાદિ, ગરબાપદમાદિ, ગરબાપદમાદિ, ગરબાપદમાદિ
 કાલેકે અગતી, ગરબાપદમાદિ, ગરબાપદમાદિ, ગરબાપદમાદિ, ગરબાપદમાદિ
 સૂચકાગરબાપદમાદિ, ગરબાપદમાદિ, ગરબાપદમાદિ, ગરબાપદમાદિ, ગરબાપદમાદિ
 છબીસાંચે નસાકપવન-પાસાનું ઉંચાણકાલેકે, ગરબાપદમાદિ, ગરબાપદમાદિ
 અણુગારગુણેકે, અડધાવીસાંચે આપરબપદમાદિ, ગરબાપદમાદિ, ગરબાપદમાદિ
 પાવસુયપદમાદિ; તીસાંચે મદામોદગિપદમાદિ; અડધાવીસાંચે
 સિદ્ધાંતગુણેકે; બત્તીસાંચે નંગસાંચેકે, લેતિસાંચે
 આસાયણાદિ.

અરિહંતાણું આસાયણાચે, સિદ્ધાંતાણું આસાયણાચે,
 આચરિયાણું આસાયણાચે ઉવગઆયાણું આસાયણાચે, સાદુણું
 આસાયણાચે, સાદુણીણું આસાયણાચે, સાવયાણું આસાય-
 ણાચે, સાવિયાણું આસાયણાચે દેવાણું આસાયણાચે, દેવીણું
 આસાયણાચે, ઇહલોગરસ આસાયણાચે, પરલોગરસ
 આસાયણાચે, કેવલિપત્તરસ ધર્મરસ આસાયણાચે. સદેવ-
 મણુયાસુરરસ લોગરસ આસાયણાચે, સંવપાણુભૂચણુવસતાણું
 આસાયણાચે, કાલરસ આસાયણાચે, સુચરસ આસાયણાચે,
 સુચદેવયાચે આસાયણાચે, વાયણુચરિયરસ આસાયણાચે, જ
 વાઈદં વચ્ચામેલિયં, હીણુકપરં, અચ્ચક્રપરં, પયહીણું,
 વિણુયહીણું, નેગહીણું, ઘોસહીણું, સુટુંદિનં હુટુંકુંકુંકું,
 અકાલે કચો સજાઓ, કાલે ન કચો સજાઓ, અસજાઓ
 સજાઓ સજાઓ ન સજાઓ તરસ મિચ્છામિ હુકકડમ.

એક જોલથી માંડીને તેત્રીસ જોલ સુધીમાં જાણવા જોગ
તણ્યા ન હોય આદરવા જોગ આદર્યા ન હોય છાંડવા જોગ
ગ્રાંડયા ન હોય તરસ મિચ્છામિ દુષ્ટકં.

ધન્ય તે મહાપુરુષો જે જાણવા જોગ જાણતાં હશે,
આદરવા જોગ આદરતા હશે, છાંડવા જોગ છાંડતા હશે તેમને
મારી તમારી સમયસમયની વંદના હજો.

પાઠ ૨૭ મો પાંચમું શ્રમણસૂત્ર

જુમો ચઉવીસાએતિત્યયરાણું ઉસભાઈ મહાવીર પન્નવસ-
ણાણું ઇણમેવ નિગ્ગંથં પાવયણું, સચ્ચં, અણુત્તરં કેવલિયં, પડિ-
પુત્તં, નેઆઉથં, સંસુદ્ધં, સલ્લગત્તાણું સિદ્ધિમગ્ગં, મુત્તિ-
મગ્ગં, નિન્નજણુમગ્ગં, નિન્વાણુમગ્ગં, અવિતહમવિસંધિ
સંવ હુઃખ પ્પહિણુ મગ્ગં.

ઇત્યં ઠિયા છવા સિન્નંતિ; યુજ્ઞંતિ મુચ્ચંતિ, પરિ-
નિન્વાયંતિ, સંવહુદ્ધાણુમંતં કરંતિ;

તં ધમ્મં સદ્દહામિ, પત્તિયામિ, રાય્મેમિ ક્ષાસેમિ,
પાલેમિ; અણુપાલેમિ;

તં ધમ્મં સદ્દહંતો; પત્તિચ્ચંતો; રાયંતો ક્ષાસંતો; પાલંતો
અણુપાલંતો; તરસ ધમ્મસ્સ કેવલિપત્તતરસ અણુટ્ટિઠ્ઠઓમિ
આરાહણાએ વિરચોમિ વિરાહણાએ, અસંજમં પરિયાણામિ
સંજમં ઉવસંપ્પન્નમિ, અખંભં પરિયાણામિ, ખંભં ઉવસંપ્પ-
ન્નમિ; અકપ્પં પરિયાણામિ; કપ્પં ઉવસંપ્પન્નમિ; અન્નાણું
પરિયાણામિ; તાણું ઉવસંપ્પન્નમિ; અકિરિચ્ચં પરિયાણામિ,

કિરિઅં ઉવસંપ્પન્નમિ; મિન્દહત્તં પરિયાણામિ; સમ્મત
પ્પન્નમિ અબોહિં પરિયાણામિ બોહિં ઉવસંપ્પન્નમિ,
પરિયાણામિ મગ્ગં ઉવસંપ્પન્નમિ જં સંભારામિ, જં
સંભારામિ, જ પાડિછમામિ જં ચ ન પડિછમામિ;
સંવરસ દેવસિઅરસ અઈઆરસ પડિછમામિ.

સમાણોડહં સંજય-વિરય-પડિહય-પચ્ચદ્ધાયાપાવ
અનિયાણો દિટ્ઠિસંપણ્ણો; માયા મોસવિવન્નિજ્જો.

અઢાઈજ્જેસુ દીવસમુદ્દેસુ પન્નરસકમ્મભૂમીસુ જાવંતિ
સાહુ રયહરણુગુરુછગપડિગ્ગહધરા; પંચમહાવયધરા; અટ્ઠ
સહરસસીલાંગરથધરા; અદ્ધપયાયાચરિતા તે સંવે સિરસા;
મણસા મત્થએણુ વંદામિ.

ખામેમિ સંવે જીવા, સંવે જીવા વિ ખમંતુ મે;
મિત્તી મે સવંભૂએસુ, વેરં મન્જં ન કેણુધ. ૧

એવંમહં આલોઘ્યં નિંદિયં ગરહિયં દુગંધિયં,
સંવં તિવિહેણુ પડિકંતો, વંદામિ જિણુ ચઉન્વીસં. ૨

પાઠ ૨૮ અરિહંતના પહેલા ખામણાનો

પહેલા ખામણા પંચમહાવિદેહ ક્ષેત્રને વિષે જયવંત
તીર્થકરદેવ બિરાજે છે. તેમને ખમાવું છું. તે સ્વામીના નામ-૧
શ્રી સીમંધરસ્વામી ૨. શ્રી યુગમંધરસ્વામી ૩. શ્રી બાહુ સ્વામી,
૪. શ્રી સુબાહુસ્વામી, ૫. શ્રી મુન્નતસ્વામી ૬. શ્રી સ્વયંપ્રભસ્વામી

૭. શ્રી ઋષભાનનસ્વામી ૮. શ્રી અનંતવીર્યસ્વામી ૯. શ્રી
 સુરપ્રભુસ્વામી ૧૦ શ્રી વિશાળપ્રભસ્વામી ૧૧. શ્રી વજ્રધર-
 સ્વામી, ૧૨. શ્રી ચન્દ્રાનનસ્વામી, ૧૩. શ્રી ચંદ્રબાહુસ્વામી,
 ૧૪. ભુજંગદેવસ્વામી, ૧૫. શ્રી ઈશ્વરસ્વામી, ૧૬. શ્રી નેમપ્રભ
 સ્વામી, ૧૭ શ્રી વીરસેનસ્વામી ૧૮ શ્રી મહાભદ્રસ્વામી ૧૯ શ્રી
 દેવયશસ્વામી ૨૦ શ્રી અજીતસેનસ્વામી. એ જઘન્ય તીર્થ કર
 વીશ, ઉત્કૃષ્ટા હોય તો એકસો સાઠ; તેમને મારી સમય સમયની
 વંદના હોજો તે સ્વામી કેવા છે ? મારા તમારા મનની વાત બાણી
 દેખી રહ્યા છે; ઘટઘટની વાત બાણી દેખી રહ્યા છે. સમય સમ-
 યની વાત બાણી દેખી રહ્યા છે; ચૌદ રાજલોક અંજલી પ્રમાણે
 બાણી દેખી રહ્યા છે. અનંતુ જ્ઞાન છે, અનંતુ દર્શન છે. અનંતુ
 ચારિત્ર છે, અનંતુ તપ છે, અનંતુ ધૈર્ય છે, અનંતુ વીર્ય છે, એ
 છ ગુણે કરી સહિત છે; ચોત્રીશ પ્રકારના અતિશયે કરી બિરાજ-
 માન છે. પાંત્રીશ પ્રકારની સત્ય વચન વાણીના ગુણે કરી સહિત
 છે; એક હજાર અષ્ટ ઉત્તમ લક્ષણના ધરણુહાર છે; અઠાર દોષ
 રહિત છે; બાર ગુણે કરી સહિત છે. ચાર કર્મ ધનઘાતી ક્ષય કીધો
 છે; ચાર કર્મ પાતળાં પાડ્યાં છે. સુક્રિત જવાના કામો છે. સુક્રિત
 જવાના કામી થકાં સ્વામી વિચરે છે; ભવ્ય જીવોના સંદેહ ભાંગે
 છે. સન્નેગી, સશરીરી, કેવળ જ્ઞાની, કેવળ દર્શની, યથાખ્યાત ચારિ-
 ત્રના ધરણુહાર છે. ક્ષાયક સમિકત, શુકલ ધ્યાન, શુકલ લેશ્યા,
 શુભ ધ્યાન, શુભ ભોગ સહિત છે. ચોસઠ ઈન્દ્રના પૂજનિક
 વંદનિક, અર્ચનિક સ્મરણનિક છે, પંડિત વીર્ય એ આદિ
 અનંત ગુણે કરી સહિત છે. ધન્ય તે ગામાગર, નગર,
 રાયહાણી, ખેડ, કવડ, પુરપાટણ, જ્યાં જ્યાં સ્વામી દેશના

કેડંબી, ચેડ, સેનાપતિ, ગાયપતિ, જે નામીની કેડંબી સાંભળી કવિ પાંડવ કરતા કવિ, કવિને કવિ કરી તે પોતે કરતા રહે. અગત્યનાં ૧૪ પદાર્થો કાન આવી કે પાંચ કરતા રહે. તમે કામી ત્યાં બીરાજે છે; કે અપસી, દીન, કંકર, શુદ્ધી અર્થમાં બેડે થું. તમારા જ્ઞાન, કશંક ચાસન, તપ સંજમી અગિય, અગ્રાતના, અત્રિત, અપસથ કયો હોય તે મન, વચન, કાયાએ કરી બુદ્ધિ બુદ્ધિ કરી ખમાવું થું. (“તિદ્ધુતા” ના પાઠ ત્રણ વાર લાળી વંઢી કરી ખમાવું.) ॥ ૨૮ ॥

પાઠ ૨૯ મો સિદ્ધ ભગવંતના ખામણાનો

બીજા ખામણા અનંતા સિદ્ધ ભગવંતજીને ખમાવું છું. આ ચોવીશીનાં નામ લઉં છું—૧ શ્રી કવચાદેવસ્વામી, ૨ શ્રી અજીતનાથસ્વામી, ૩ શ્રી સંભવનાથસ્વામી, ૪ શ્રી અભિનંદનસ્વામી ૫ શ્રી સુમતિનાથસ્વામી, ૬ શ્રી પદ્મપ્રભસ્વામી, ૭ શ્રી સુપાર્શ્વનાથસ્વામી, ૮ શ્રી ચંદ્રપ્રભુસ્વામી, ૯ શ્રી સુવિધિનાથસ્વામી, ૧૦ શ્રી શીતળનાથસ્વામી, ૧૧ શ્રી શ્રેયાંસનાથસ્વામી, ૧૨ શ્રી વાસુપૂજ્યસ્વામી, ૧૩ શ્રી વિમળનાથસ્વામી, ૧૪ શ્રી અનંતનાથસ્વામી ૧૫ શ્રી ધર્મનાથસ્વામી, ૧૬ શ્રી શાંતિનાથસ્વામી, ૧૭ શ્રી કુંથુનાથસ્વામી ૧૮ શ્રી અરનાથસ્વામી, ૧૯ શ્રી મલ્લિનાથસ્વામી ૨૦ શ્રી મુનિસુવ્રતસ્વામી, ૨૧ શ્રી નમિનાથસ્વામી ૨૨ શ્રી નેમનાથ

સ્વામી, ૨૩ શ્રી પાર્શ્વનાથસ્વામી, ૨૪ શ્રી મહાવીરસ્વામી. એ ચોવીશી અનંત ચોવીશી સીઝી યુઝી આઠ કર્મ દાય કરી મોક્ષ પધાર્યા છે. તે આઠ કર્મના નામ-૧ જ્ઞાનાવરણીય ૨ દર્શનાવરણીય ૩ વેદનીય ૪ મોહનીય ૫ આયુષ્ય ૬ નામ ૭ ગોત્ર ૮ અંતરાય આ આઠ કર્મ ક્ષય કરી મુક્તિએ પધાર્યા છે તે મુક્તિશિલા કેવી છે? પિસતાલીસ લાખ જોજનની લાંબી પહોળી છે; ગોળાકાર છે; મધ્યે આઠ જોજનની જાડી છે. ઊતરતા છેડે માળીની પાંખ થકી પણ અધિક પાતળી છે. ગોખીર, શંખ, ચંદ્ર, અંકરત્ન, રૂપાના પટ, મોતીના હાર ને ક્ષીરસાગરના પાણીથી પણ અધિક ઊજળી છે. તે સિદ્ધશિલા ઉપર પહેલા એક જોજનના છેદલા ગાઉના છઠ્ઠા ભાગને વિષે સિદ્ધ ભગવંતે જિરાણુ રહ્યા છે. તે સ્વામી કેવા છે? અવજ્ઞ, અગંધ, અરસે, અદાસે, અમૂર્તિ, અવિનાશી, જૂખ નહિ, દુઃખ નહિ, રોગ નહિ, શોક નહિ, જન્મ નહિ, જરા નહિ, મરણ નહિ, કાયા નહિ, કર્મ નહિ, અનંતઅનંત સુખની લહેરમાં જિરાણુ રહ્યા છે. તમે સ્વામી ત્યાં જિરાણુ છો. હું અપરાધી, દીન ક્રિકર, ગુન્હી અહીં બેઠો છું. આપના કેવળજ્ઞાન, કેવળદર્શન સંખંધી અવિનય અશાતના, અભક્તિ, અપરાધ કયોં હોય તો મન, વચન, કાયાએ ભુલે ભુલે કરી ખમાવું છું. (“તિકષુત્તો” નો પાઠ ત્રણ વાર ખોલી વંદના કરી ખમાવું. ॥ ૨૯-॥

પાઠ ૩૦ મો સામાય કેવળીના ખામણુનો

ત્રીજા ખામણુ પંચમહાવિદેહ્યેત્રને વિષે જ્યવંતા કેવળી

પાઠ ૩૧ મો સાધુ સાધ્વીના ખામણાનો

ચોથા ખામણા પાંચ જરતા, પાંચ ઈરિવત, પાંચ મહાવિદેહ એમ અઢીઢીપ ક્ષેત્રને વિષે, ખાવન ગુણે કરી સહિત ગણધરણ છે, છત્રીશ ગુણે કરી સહિત આચાર્યજી છે, પચીસ ગુણે કરી સહિત ઉપાધ્યાયજી છે, સાધુ સાધ્વીજી સત્તાવીશ ગુણે કરી સહિત છે તેમને ખમાવું છું. તે જઘન્ય હોય તો જે હગ્ગર કોડ સાધુસાધ્વી, ઉત્કૃષ્ટા હોય તો પ્રત્યેક હગ્ગર કોડ સાધુ-સાધ્વી, તેમને મારી સમય સમયની વંદણા હોજો. તે સ્વામી કેવા છે? પંચમહાવ્રતના પાલનહાર છે, પાંચ સમિતિએ સમિતા, ત્રણ ગુપ્તિએ ગુપ્તા. છકાયના પીયર, છકાયના નાય, સાત લયના ટાલણુહાર, આઠ મઠના ગાલણુહાર, નવવાડ વિશુદ્ધ બ્રહ્મચર્યાના પાલણુહાર છે. દશ વિધિ યતિધર્મના અગ્નિવાણિક છે. અગિયાર શ્રાવકની અને બાર ભીક્ષુની પડીમાના બાણુ છે. બાર ભેદે તપશ્ચર્યાના કરણુહાર છે. સત્તર ભેદે સંયમના ધરણુહાર છે. વીસ અસમાધિના ટાલણુહાર છે, ખાવીસ પરિ-સહના જીતણુહાર છે. સત્તાવીસ સાધુજીના ગુણે કરી સહિત છે. તેત્રીશ અશાતનાના ટાલણુહાર છે. બેંતાળીશ તથા છન્નું દોષ રહિત આહાર-પાણીના લેવણુહાર છે. ખાવન અનાચરણના ટાલણુહાર છે. સચેતના ત્યાગી, અચેતના ભોગી, કંચન કામિનીના ત્યાગી, માયા મમતાના ત્યાગી, મહાવૈરાગી, સમતાના સાગર, હયાના આગર આદિ અનેક શુભ ગુણે કરી સહિત છે. ધન્ય તે ગામ, નગર, પુરપાટણ તમે સ્વામી ત્યાં વિચરો છો, હું અપરાધી અહીં બેઠો છું. આપના જ્ઞાન, દર્શન, ચારિત્ર, તપ સંબંધી અવિનય, અશાતના અભક્તિ, અપરાધ કર્યો હોય,

પાઃ ૩૩ મેા સર્વજીવોના ખામણાનો

છઠ્ઠા ખામણા અઢીદ્વીપ માહેનાં સંખ્યાતા અને અઢીદ્વીપ ખહારના અસંખ્યાતા શ્રાવક શ્રાવિકાને કરું છું. તે શ્રાવક શ્રાવિકાજી કેવા છે ? સમકિત સહિત ખાર વ્રતધારી, આંગયાર પડિમાના સેવણુદાર, જીવ અજીવ આદિ નવતત્ત્વના જાણુપણા વાળા, કોઈના ડગાવ્યા ડગે નહિ, કોઈના ચળાવ્યા ચળે નહિ, પરધન પથ્થર ખરાખર ને પરસ્ત્રી માત-ખહેન સમાન જાણે છે શ્રાવકના એકવીશ ગુણે કરી સહિત છે. (તેઓમાંથી જેઓ) મુજથી દાન, શીલ, તપ અને ભાવમાં અધિક છે, તેમને ત્રણ વાર નમસ્કાર કરીને મન, વચન, કાયાએ કરી બુજેબુજે કરી ખામવું છું.

સાધુ સાધ્વીને ખમાવું છું, શ્રાવક શ્રાવિકાને ખમાવું છું, સમકિતદંષ્ટિ જીવને ખમાવું છું, ઉપકારી ભાઈ બેનને ખમાવું છું, ચોરાશી લાખ જીવાયોનિના જીવને ખમાવું છું. સાત લાખ પૃથ્વીકાય, સાત લાખ અપ્પકાય, સાત લાખ તેઉકાય. સાત લાખ વાઉકાય, દશ લાખ પ્રત્યેક વનસ્પતિકાય, ચૌદ લાખ સાધારણ વનસ્પતિકાય, બે લાખ બે ઈન્દ્રિય, બે લાખ તે ઈન્દ્રિય, બે લાખ ચક્રિન્દ્રિય, ચાર લાખ નારકી, ચાર લાખ તિર્થંચ પંચેન્દ્રિય, ચાર લાખ દેવતા, ચૌદ લાખ મનુષ્ય, એ ચોરાશી લક્ષ જીવાયોનિના જીવને હાલતાં ચાલતાં, ઊઠતાં, બેસતાં, જાણુતાં, અજાણુતાં, હણ્યા હોય, હણ્યાવ્યા હોય, છેદ્યા હોય, ભેદ્યા હોય, પરિતાપના કિલામના ઉપજાવી

(૩૫)

પાઠ ૩૬ મો પ્રતિક્રમણા પાલવનો

૧. સામાયિક, ૨. ચઉવીસંત્યો ૩. વંદણા, પ્રતિક્રમણ,
૫. કાઉસ્સગ્ગ, ૬. પચ્ચખાણુ એ છ આવશ્યક પૂરા થયા,
તેને વિષે ગાથા, પદ, અક્ષર, કાનો, માત્રા, મોંડું, હ્રસ્વ દીર્ઘ,
ઓછું, અધિક વિપરીત ભણાણું હોય તો તસ્સમિદ્ધામિ
દુકકકં ॥ ૧ ॥

મિથ્યાત્વનું પ્રતિક્રમણ ૧ ॥ અવ્રતનું પ્રતિક્રમણ ॥ ૨ ॥
પ્રમાદનું પ્રતિક્રમણ ॥ ૩ ॥ કષાયનું પ્રતિક્રમણ ॥ ૪ ॥
અશુભ જોગનું પ્રતિક્રમણ ॥ ૫ ॥ એ પાંચ પ્રતિક્રમણ એકસો
ચોવિશ દોષ ટાળીને સમી રીતે પડિક્રમ્યાં ન હોય, તો તસ્સ
મિદ્ધામિ દુક્કકં ॥ ૧ ॥

ગયા કાળનું પ્રતિક્રમણ, વર્તમાનકાળનો સંવર, આવતા
કાળના પચ્ચખાણુ, કરેમિ મંગલં, મહા મંગલં થયથુઈ મંગળં
॥ ૩ ॥ અહીં ત્રણ “નમોત્યુણ” કહેવા.

ધતિ પ્રતિક્રમણ સમાપ્ત

સાચી જાણના સ્વરૂપને જાણવા માટે જોઈએ તેવા સ્વરૂપને જાણવા માટે

ગા ૧-મનિકમાયુ

(રાગ-માઝ)

અરિહંતની સાથે, સદ્ગુરુ બાળે લેખે મિત્રામિ દુઃકડં
 કેવળચાનીની સાથે, સદ્ગુરુ બાળે, લેખે મિત્રામિ દુઃકડં
 મદ, વિવેચ ને કયાય થઈ બાધવાં કર્મ કડોર,
 પરનાંદાને નિકયા કાધા (૨) ચદોંગા મમતા દોર-અરિહંત
 કાળે અકાળે સજ્જાય કરીને દીધો ચાનમાં દાપ
 કાનો માત્રા મોડી પદને (૨) અક્ષર કાધો શોષ-અરિહંત
 જિનશાસનમાં શ્રદ્ધા ન આવી, કીધો ભય્યાત્વી વાત,
 જીવદવા તો ભૂતી ગયો ને (૨) દીધો ખોટી સાખ-અરિહંત
 આધું દીધું ને અધકું લીધું નીરખી પરાઈ નાર
 અધટિત પરિગ્રહ કરવાને (૨) મતિ હમીરી થાય-અરિહંત
 ક્રોધ માન માયા ને લોભ કાધા દેવ ને રાગ
 કલેશો પ્રપંચો કરીને આજે (૨) દીધા ખીજને આજ-અરિહંત
 ચાડી કીધી કે અપવાદ બોલ્યો, કીધો કરાવ્યો શોક
 માયા જાળે કરી આત્માને (૨) બંધન દીધો થોક-અરિહંત
 દિવસ રાત્રિ કે પચ્છી સંજાંધિ ને ને દોષો કાધ
 ચડતે ભાવે 'અપકમુનિ' એ આલોચણ તો લીધ-અરિહંત

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥

સામાયિકેના અર્થ

પ્રત્યક્ષ દેવદેવતા : એ પ્રત્યક્ષ દેવતાની પ્રજ્ઞા છે.
 રીવાજ, પ્રાચીન જ્ઞાન સંસ્કાર, સદામન,
 પ્રત્યક્ષ દેવદેવતા કહેતાં તીર્થ કર્મદેવ કહેતાં અતિશય
 પ્રકટ અને ઉપ પ્રકારની સત્ય વચન વાણીના ધારક છે. બાર ગુણ
 રી સંહિત છે. તથા સામાન્ય કેવળી ભગવંત કે જેમણે ચાર
 નિધાતી કર્મ ક્ષય કર્યા છે અને કેવળજ્ઞાન કેવળદર્શનને વર્ણ
 છે. એવા પરમ પૂજનીય મોક્ષમાર્ગના હાતાશ્રી જિનેશ્વરદેવને
 પ્રત્યક્ષ દેવદેવતા કહેવામાં આવે છે.

[illegible]

શ્રી આચાર્ય લગવંતોને નમસ્કાર હો, ૧૯૭૬-૭૭

પાક ૨ નો ગુરુવંદન વિધિ

યુગલ કર બેટી આવતોન કરી એટલે નેતેલા હાથને જમણી તરફથી શરૂ કરી ડાબી તરફ લઈ જઈ પાછાં જમણી તરફ લાવી, એમ ત્રણ વખત પ્રદક્ષિણા કરી વંદન કરું છું. અર્થાત્ ભક્તિભાવે વચનથી ગુણગાન કરું છું. અને કાયાથી પંચાંગ નમાવી નમસ્કાર કરું છું, અતિ હર્ષથી આપનો સત્કાર કરું છું. આનંદપૂર્વક સન્માન આપું છું. હે ભગવંતો ! આપ જ અમારા કલ્યાણના કરવાવાળા છો. સાચું મંગળ અમારે માટે આપ જ છો અને આપથી જ અમારા સાચા દેવ છો. જ્ઞાનના હાતા જ્ઞાનવંત એવા હે પરમેશ્વરી ભગવંતો હું આપની પર્યુપાસના અર્થાત્ ભક્તિભાવથી સેવા કરું છું. મસ્તક નમાવી વંદન કરું છું સ્વીકારજો.

પાઠ ૩ બે પાપથી નિવર્તવાને

મન, વચન અને કાયાના યોગથી લાગેલ પાપકર્મથી નિવર્તવાને ઇચ્છું છું એટલે કે સ્તામાં ચાલતાં (ગિહતાબેસતાં) જીવોની વિરોધના કરી હોય, આવતા જતાં પ્રાણીને કચર્યા હોય, બીજ કચર્યા હોય, લીલી વનસ્પતિ કચરી હોય, ઝાકળ, ઝોસ, કીડિયારા કે એવા નાનાં જીવોના દર, સેવાળ, લીલકુળ, સચેત પ્રાણી કે સચેત માટી, કરોળિયાનાં પડ વગેરે કચર્યા હોય એ અથવા બીજી કોઈરીતે નાન કે મોટા કોઈ જીવની મેં વિરોધના કરી હોય, કોઈ ને દુઃખ લીધું હોય કે પીડા ઉપજાવી હોય, પછી ભલે તે એકેન્દ્રિય (પૃથ્વી, પ્રાણી આંખ વાચુ વનસ્પતિ) હોય, બે ઈન્દ્રિય-જળો, કીડા, પોરા, ચાંખ, કીડા, અળસિયા, કરમિયા, ચરમિયા વગેરે હોય, તે ઈન્દ્રિય જૂં, લોખ, ચાંચડ, માકડ, કંથવા, ધનેડા, ઉધઈ, ધીમેલ, કીડી, મંકોડા વગેરે હોય, ચતુર્વિન્દ્રિય-ભમરા, ભમરી, વોંછી, માખી, મસલા, ડાંસ, મચ્છર, તીડ, પતંગ, કરોળિયા વગેરે હોય અથવા પંચેન્દ્રિયમાંથી કોઈ હોય, આવા પ્રકારના કોઈ જીવોને સામે આવતા હુણ્યા હોય, પીડા ઉપજાવી હોય. માટી કચરો પ્રાણી કે પથ્થર તેના ઉપર નાંખ્યા હોય, માટી વગેરે કોઈ ચીજ સાથે મસળ્યા હોય, એકબીજાને સાથે અથડાવ્યા હોય કે પકડી સ્પર્શ કરી તેમને પરિતાપ ઉપજાવ્યો હોય, કિલ્લામના ગ્લાનિ કે ખેદ પમાડ્યો હોય, ભય, ત્રાસ કે ધ્રાસકો પાડ્યો હોય, તેના સ્થાનેથી લઈ પ્રતિકૂળ સ્થાને મૂક્યા હોય, કાયાથી જીવને જુદા કર્યા હોય એટલે કે મારી નાંખ્યા હોય.

આપનો સત્કાર પણ કયો હવે અત્યારે આપ આ લોકમાં ઉત્તમ એવા જે સિદ્ધ ભગવંત થયા છે તે મારા કર્મની ખીમારી દૂર કરી આરોગ્ય આપો અને આરોગ્યની ચાવી જેવી બોધી એટલે સમકિત આપો અથવા તો સર્વોત્કૃષ્ટ સમાધિ એટલે શિવપદ આપો. (૬)

હે સિદ્ધ ભગવંત આપ ચંદ્રથી પણ અધિક નિર્મળ છો, સૂર્યથી પણ અધિક પ્રકાશવાળા છો અને સાગરવર એટલે સ્વયંભૂરમણ મહાસાગરથી પણ ગંભીર છો એવા હે સિદ્ધ ભગવંતો ! મને સર્વ સિદ્ધિનું સાચું સ્થાન મોક્ષ બતાવો અર્થાત્ આપના ગુણગ્રામ કરવા વડે હું પણ આપની સમીપે આવી જાઉં. (૭)

સ્તવન સ્તુતિનો અજબ પ્રભાવ છે. જિનદેવના ગુણ ગાતાં જનપદની પ્રાપ્તિ થાય છે.

પાઠ ૬ હો સામાયિકની પ્રતિજ્ઞા

દ્રવ્યથકી સાવધયોગ એટલે પાપમય પ્રવૃત્તિ સેવવાનો ત્યાગ, ક્ષેત્ર થકી આખા લોકમાં કોઈ પણ સ્થળે પાપપ્રવૃત્તિ કરવી નહિ, કાળથકી જે ઘડી સુધી અગર સમયની મર્યાદા બાંધી છે ત્યાં સુધી અને તે ઉપરાંત ત્રણ વખત નવકાર ગણી ન પાળું ત્યાં સુધી,

ભાવથકી છ કોટીએ આ પાપપ્રવૃત્તિનો ત્યાગ કરું છું.

હે પૂજ્ય ! આપની સાક્ષીએ એ રીતની સામાયિક કરું

ફળની વિચારણા કરે, ફળનો સંદેહ કરે, મનોમન ગુસ્સો કરે, અવિનયની વિચારણા કરે કે મનમાં ભક્તિનો અભાવ હોય.

વચનના દશ દોષ :-

કુવચન બોલે, વિના વિચારે બોલે, સ્વચ્છંદી ભાષા વ.પરે, સંક્ષેપ અર્થાત્ પાઠ કે પદો દૂંકાં કરી બોલે, કલેશકારી ભાષા બોલે, વિકૃત કરે, હાંસી-મશ્કરી કરે, અશુદ્ધ ઉચ્ચારથી બોલે, નકામું બોલે, ન સમજાય તેવું ઉ ઉ ઉ કરતો બોલે.

કાયાના બાર દોષ :-

અયોગ્ય આસને બેસે, અસ્થિર આસને બેસે; દષ્ટિ ગમે ત્યાં દોડાવે, હિંસક પાપકારી ક્રિયા કરે, ઓઠોંગણુ દર્દ બેસે, હાથપગ વારે વારે લાંબાદૂંકા કરે, આળસુ થઈ પડી રહે, હાથપગના ટાચકા ફેાડે, મેલ ઉતારવાની ચેષ્ટા કરે, ચિંતામય બેસી રહે, નિદ્રા કરે, હાથપગ દબાવવાની સેવા લે વગેરે ૧૦ મનના, ૧૦ વચનના અને ૧૨ કાયાના એમ ૩૨ દોષો સામાયિકમાં ખાસ વર્જવા યોગ્ય છે. શુદ્ધ મન, શુદ્ધ વચન અને શુદ્ધ કાયાથી કરેલી એક જ સામાયિક સ્વર્ગનાં દ્વાર ખોલી નાખે છે અને તેને નરકમાં જવું પડતું નથી માટે શુદ્ધ સામાયિક કરવા લાગો.

- ૨ - શ્રી તત્ત્વચરમનું :-
 મિત્રો સાગરો - પ્રિયતામ પ્રભુ નગીઓ આપને
 નમુનનમુ મંડાપદનસકારને... મિત્રો પર... મુખ્યતરને...
 પ્રથમ પદે અરિહત જિનેશ્વર, નમુ તાવિ તારણહારને... નમુ...
 બીજા પદે નમુ સિદ્ધ નિરંજન, બવજળ પાર ઉતારને... નમુ...
 ત્રીજા પદે આચાર્યજી ઉત્તમ, પાણે પાચારને... નમુ...
 ઉપક્રમાયુક પદ્યોએ નમીએ, ભાણે, ભાણે, આરને... નમુ...
 પંચમ પ્રધાનમી સુનિઘાણુચદાસી, પ્રમદ મહાનવક ધારને... નમુ...
 પર્થ પદ્યોએ જગમોજગદાસી, પાંપ મિટોવણુહારને... નમુ...
 ભાવે ધરી જપતા સુખ પામે નિત્ય નિત્ય મંગળમાળને... નમુ...
 રોગો શીકે સંતાપ સમાવે, વિદ્યુ નિવારણુ હારને... નમુ...
 કલ્કો વિનયસુનિહારહુ જોડીદનમોન નમેક તત્ત્વચરને... નમુ...
 ગાળેક મરુદ કલોમાસ કલે

ૐ અર્ચન

નમોઽયુષ્યં સમણસ્સ ભગવચ્ચો મહાવીરસ્સ

પ્રતિક્રમણ સાર્થ

સામાયિક લીધા પછી સવિનય ઉભા થઈ પંચાંગ નમાવી ત્રિપિરાજિત પરમ પૂજ્ય ગુરુદેવોને (અથવા ગુરુદેવોની અનુપસ્થિતિ હોય તો ઈશાન ખૂણા તરફ શ્રી સીમંધર સ્વામીને) વંદન કરી પ્રતિક્રમણના પ્રથમ આવશ્યકની આજ્ઞા લેવી.

અને પછી નીચે પ્રમાણે પ્રતિક્રમણની શરૂઆત કરવી.

પાઠ ૧ લો

અહો ભગવન્ ! આપશ્રીની અનુમતિ મેળવીને દિવસ સંબંધી લાગેલ પાપની આલોચનારૂપ પ્રતિક્રમણ એટલે પાપ-નિવારણ કરવાની ક્રિયા કરું છું; એટલે કે —

દિવસ સંબંધી જ્ઞાન દર્શન ચારિત્રાચરિત્ર (દેશચારિત્ર) તપ વગેરેમાં અતિચારો લાગ્યા હોય તેના ચિંતવન માટે કાયોત્સર્ગ કરું છું (એટલે કાયાને સ્થિર કરી વચનને રોકી કેવળ મનથી આજ્ઞા દિવસ સંબંધી લાગેલ પાપની વિચારણા કરું છું.)

નવકાર મંત્રનો પાઠ બોલી કરેમિ ભંતેનો પાઠ બોલવો.

પાઠ ૨ જો

અહો ભગવન્ ! કાયાને સ્થિર કરી વચન રોકી એકાગ્ર મનથી લાગેલ પાપની વિચારણા કરવા ઇચ્છું છું.

મન, આ માને નોક તૂરમ એનિન્દ્રિય તો રજાના ન તથી પુ
રવાન બાકી રહેવાનું તેને પણ રજાના પચ્ચદ્ધાન કહેવું.

માન પચ્ચદ્ધાન એ વસ્તુ અને વસ્તુ પોતથી એટલે કરું તકિ
મન નોક મન, મન અને કાયાના પોતથી એવી માન
પોતના છે.

આ માનની માટી વિંસાત નીરમવાના પ્રથમ વડા
મનને પાંચ માટા મારે આંતરાર લાગે છે તે તથુવા મન
પચ્ચદ્ધાન માન, કયા કે - જીવને ગાંધવા, વધ કરે
માનને મારી કે અંગિમાંનું છેકન કરવું, તેની ધિક્કી
માનને મન કહેવું અથવા વધારે માર લાકવો, ખાતરનું
માનને મન (અત્યાસ આપવો)

માનના કાયામાં આ પાંચ અત્યાસમાંથી કેઈ અત્યાસ
મન વડા કહેવ તો તે માન પાપકર્મ મિથ્યા થાયો.

જનવા નિત્ય પાગીએ, મન, પહેલું કહીએ;
વડન માકર જીવને, અભયકાન ન કહીએ.
અભય પ્રત્યેકમાં, બહુ પાપ ન કહીએ;
અનંગમયને જોગણી, કયા મન આણી.
જનવાની રજા કરો, સર્વ કહેવ તથી આણી.
પ્રકાશનિક વાણી વહે. તો ખરું તુર કહાપણી.

પાડ ૭ મો ૨ જી અહુનત

નામ અહુનત માટા અસત્ય જોલવાથી વિરમવું કે
આ અસત્ય જોલવાના મુખ્ય પાંચ પ્રકાર છે. એવા કે-

અને પરિભ્રમણ એટલે ત્રણ ત્રણ જોવાની સાપડી સંખ્યા તેથી
સીધા ત્યાગની મર્યાદા કરવાનો નોંધ કરી રીતે કે

૧ શરીર ઉપરના કપડાં જેવી સાંખ્યા, ૨ કાલ વગેરેની
જાત અને સાંખ્યા, ૩ દૂધની જાત અને સાંખ્યા, ૪ મકાન
માટે તેલની જાત અને માપ ૫ મકાન માટે પીકા વગેરેની
મર્યાદા ૬ સ્નાન કરવાની સાંખ્યા અને પાણીનું માપ ૭
વસ્ત્રની જાત અને સાંખ્યા ૮ નિર્લેપન એટલે મુખડ કેસર તેડ
અત્તરની જાત સાંખ્યા અને માપ ૯ દૂધની જાત અને સાંખ્યા
૧૦ ઘરેણાંની જાત અને સાંખ્યા ૧૧ મૂપની જાત અને માપ
૧૨ દૂધ રાખડી ઉકાળો વગેરે પીણાની સાંખ્યા ૧૩ પકવાનની
જાત અને માપ ૧૪ ચાખા વગેરે રસાઈની જાત અને મર્યાદા
૧૫ કઠોળ વગેરેની મર્યાદા ૧૬ થી દૂધ ઢાંઢી આદિ વગેરેની
મર્યાદા ૧૭ શાકની જાત અને મર્યાદા ૧૮ મેવા વગેરેની જાત
અને મર્યાદા ૧૯ જમણની જાત અને મર્યાદા ૨૦ પાણીનું
પ્રમાણ ૨૧ મુળવાસની જાત અને મર્યાદા ૨૨ વાહનની જાત
અને સાંખ્યા ૨૩ ચંપલ, બૂટ વગેરેની જાત અને સાંખ્યા ૨૪
શૈયાની મર્યાદા ૨૫ સાંચિત વસ્તુની મર્યાદા અને ૨૬ દ્રવ્ય
એટલે આજના દિવસમાં કુલ કેટલી સાંખ્યા વાપરવી.

ઉપરના છવીશ બાલમાંથી મેં જેની અને જેટલી મર્યાદા
કીધી છે તે ઉપરાંત ઉપભોગ અને પરિભોગ એક વખત
ભોગવવાની કે વારંવાર ભોગવવાની વસ્તુનો ત્યાગ કરું છું.

જીવન પર્યંત એક કરણ અને ત્રણ યોગથી અર્થાત્ હું
ભોગવું નહિ મન વચન કાયાના યોગથી આ મારો ત્યાગ છે.

આ સાતમા ઉપતોગ પરિતોગ વ્રતના બે પ્રકાર કહ્યા છે જેવા કે ભોજન સંબંધી અને આહુવિકાના કર્મ સંબંધી.

તેમાં ભોજન સંબંધી ક્રિયામાં શ્રાવકને પાંચ અતિચાર લાગે છે. તે જાણવા પણ આચરવા નહિ. જેવાં કે સચેત ચીજનો આહાર કરવો. સચેતને સ્પર્શાને સંકુલી અચેત વસ્તુનો આહાર કરવો, પુરૂ અચેત ન થયું હોય તેવા કે અપકવ ચીજો, તરતના ફરેલ ખારીયા સંભારા વિગેરેનો આહાર કરવો, માડી રીતે પકવેલ પોક ઓળા ભસ્ત્રુ વગેરેનો આહાર કરવો, તુચ્છ આહાર જેમાં ખાણું થોડું અને ફેંકણું વધારે તેવી ચીજોનો આહાર કરવો. આ પાંચ ભોજનના અતિચાર છે. તે શ્રાવકે સેવવા નહિ.

આહુવિકા માટેની ક્રિયામાં લાગતા કર્મના પંદર પ્રકાર છે. તે જાણવા પણ આચરવા નહિ. જેવાં કે અગ્નિના કાર્ય વડે આહુવિકા કરવી, કોલસા પાડવા, બક્રીઓ કરવી, જંગલના વૃક્ષો કાપવાનાં કાર્ય કરવાં, સોડ કરી વસ્તુ વેચવાનો વ્યાપાર અથવા ગાડા વગેરે બનાવી ભાડે આપવા, ઘોડા બળદ રાખી ભાડાથી કામ કરાવવું, ખાણ, કૂવા, તળાવ, વાવ વગેરે ખોદાવવા દાંત હાડકા, શીંગડા વગેરેનો વ્યાપાર કરવો, લાખનો વ્યાપાર કરવો, ઘી, તેલ, એરંડિયું આદિ રસનો વ્યાપાર કરવો, વાળનો વ્યાપાર એટલે ચમરી ગાય, ઘેટાં વગેરેના વાળનો વ્યાપાર કરવો, અદ્રીણુ સોમલાદિ વિષનો વ્યાપાર કરવો, ચંત્ર વડે શેરડી કપાસ વગેરે વ્યાપાર, અંજોપાંગ છેદવાં જેવાં કે ઘોડાને અ

જૂંટીયાને બળદ કરવા અથવા કાન ચીરવા ડામ દેવા વગેરે,
જંગલો બાળવાં ખેતર પર્વતમાં આગ લગાડવી, સરોવર દહ
તળાવ વગેરે સુકવી નાખવાનો વ્યાપાર કરવો; દુરાચાર મ
દુરાચારીનું પોષણ કરવું અથવા બિલાડી વગેરે હિંસક
વડે આજીવિકા કરવી.

ઉપરના કર્મ આવવાના પંદર પ્રકાર તથા લોજનના પાં
અતિચારમાંથી આજના દિવસ સંબંધી કોઈ અતિચારનું સેવ
થયું હોય તો મારું તે પાપકર્મ મિથ્યા થાયો.

સાત વ્યસન નથી સેવીએ,, નવિ પીજે તાડી,
છઠ્ઠીસ બોલની ધારણા, તુ ધરજે દહાડી,
પાપ તણે વ્યાપાર, પ્રાણી તું પરિહરજે,
ધન ધાન્ય, કુવિય જાતની, મર્યાદા કરજે,
સંજ્યા હુપદ ચોપદ તણી, દહ રાખે તારો આત્મા;
પ્રકાશસિંહ વાણી વહે, (કે) એ વ્રત પાળો આત્મા.

પાઠ ૧૩ મો ૮ મું અનર્થદંડ

આઠમું અનર્થદંડ એટલે પ્રયોજન વિના આત્મા જે
કર્મ બાંધે છે, તેનાથી વિરમવાનું છે.

આ અનર્થદંડના ચાર પ્રકાર કહ્યા છે જેવા કે-

આત્મધ્યાન અને શૈલધ્યાન દ્યાવું, પાંચ પ્રમાદનું સેવન
કરવું, હિંસક શસ્ત્રો ચાકુ, સૂડી, તલવાર, બાલો; બંદૂક વગેરે
બીજાને આપવા, પાપ કર્મો કરવાનો ઉપદેશ આપવો — આ
પાંચેય પ્રકારના અનર્થ દંડ સેવવાનો ત્યાગ કરવું છું.

તે જીવન પર્યાન્ત બે કારણ અને ત્રણ યોગ વડે એટલે
સેતું નહિ બીજા પાસે સેવવાનું નહિ મન વચન અને
યાના યોગથી અનર્થ દંડ સેવવાનું ત્યજું છું.

આ અનર્થદંડથી વિરમવાના આઠમા વ્રતના શ્રાવકને
ત્રિ અતિયાર લાગે છે. તે બાણવા ખરા પણ આચરવા નહિ.
જેવા કે કંદર્પ એટલે વિષયવિકાર જગાડે એવા વચન બોલવા
કાર ઉત્પન્ન થાય તેવી એટા કરવી. વાચાળતા નિરર્થક જેમ
મ બોલવું; હિંસક શત્રો એકઠાં કરવાં, ઉપલોગ પરિલોગનાં
પ્રધનોનો અધિક સંગ્રહ કરવો.

આજના દિવસ સંબંધી ઉપરના પાંચ અતિયારમાંથી કોઈ
અતિયારનું સેવન થયું હોય તો માફ તે પાપકર્મ મિથ્યા
ઓ.

વશ રાખજે ત્હારી જીભડી અનર્થદંડે
કામ ન સિને આપણું, તું શીદને મંડે;
જેથી લાગે પાપ, તેથી તું અળગો રહેજે
ધર્મ ધ્યાનની વાતમાં, તું વળગ્યો રહેજે;
પોતાથી પળતું નથાને, પારકું ક્યાં લહે,
પ્રકાશસિંહ વાણી વહે, કે ત્હારાં ક્યાં તું સહે.

પાઠ ૧૪ મો ૯ મું સામાયિક વ્રત

નવમું સામાયિક વ્રત એટલે સાવધ યોગથી વીરમવાનું
કે. તે જેટલા સમયની મર્યાદા કીધી છે ત્યાં સુધી તેનું પાલન
રવું અર્થાત્ ત્યાં સુધી બે કારણ અને ત્રણ યોગથી એટલે કે

જુદી જુદી મુજબ, હવેના જાગૃત સમાજ પોતાના અંતરમાં
જાગૃતી, માનવતા અને ન્યાયના સમર્થકો તરીકે જાણીતો થઈ
છે. આવા સમાજમાં જુદા-જુદા જાગૃત સમાજના આગેવાનો દ્વારા
હવેના સમાજમાં જાગૃતી અને જાગૃત સમાજની ઉદ્ધારણા
કે આજીવનનું કાર્ય છે.

મિત્રતા અને જાગૃતતા પંક્તિ પસાર થવા પોતા
જાગૃતતાથી જાગૃત સમાજમાં જાગૃતી કોઈ અતિય
વધુ હોવાનો માન્ય છે. જાગૃતતા મિત્રતા તરીકે.

જાગૃત જાગૃત નથી મેળીએ, નીચે નીચે તાડી,
જાગૃત જાગૃતી પાસે, તુ પાસે દયાડી,
પાપ તારો જાગૃત, પાણી તું પરિવરશે,
ધન માન્ય, કુવિન જાગૃતી, મર્યાદા કરશે,
સંજ્યા દુપદ સોપદ તાળી, દંડ સળે તારો આ
પ્રકાશસિદ્ધિ વાળી વહે, (કે) એ વત પાળો :

પાઠ ૧૩ મો ૮ મું અનર્થદંડ

આઠમું અનર્થદંડ એટલે પ્રયોજન વિના
કર્મ બાંધે છે, તેનાથી વિરમવાનું છે.

આ અનર્થદંડના ચાર પ્રકાર કહ્યા છે જે

આત્મધ્યાન અને સૌંદર્યધ્યાન ધ્યાનું, પાંચ
કરવું, હિંસક શસ્ત્રો ચાકુ, સૂડી, તલવાર, ૯
બીજાને આપવા, પાપ કર્મો કરવાનો ઉપ
પાંચેય પ્રકારના અનર્થ દંડ સેવવાનો ત્ય

(૭૫)

આ અગિયારમાં પરિપૂર્ણ પોષધ ત્રતના દાવડોને પાંચ અતિયાર લાગે છે તે બાલુવા ખરા પણ આચરવા નહિ જેવાકે—

સૂવાએસવાની જગ્યા; પાટ, પાટલા તથા પથારીનું પ્રતિ-
ષ્ઠાન ન કરવું અથવા ધ્યાન રાખ્યા વિના જેમ તેમ કરવું,
સૂવાએસવાની જગ્યા પાટ, પાટલા પથારી વગેરેનું પ્રમાર્જન
ન કરવું અથવા ધ્યાન રાખ્યા વિના જેમતેમ કરવું, મળમૂત્ર
પરઠવાની જગ્યાનું નિરીક્ષણ ન કરવું, અથવા જેમતેમ કરવું,
મળમૂત્ર પરઠવાની ભૂમિનું પ્રમાર્જન ન કરવું અથવા જેમતેમ
કરવું, પોષધનું સમ્યક્ રીતે એટલે બરાબર યોગ્ય રીતે પાલન
ન કરવું.

અન્ય કાંઈક વાંચવાનું નથી, પણ જો હવે તમારું મન સ્થિર થાય તો તમારું મન સ્થિર થાય, તમારું મન સ્થિર થાય, તમારું મન સ્થિર થાય.

તમારું મન સ્થિર થાય, તમારું મન સ્થિર થાય, તમારું મન સ્થિર થાય, તમારું મન સ્થિર થાય, તમારું મન સ્થિર થાય, તમારું મન સ્થિર થાય, તમારું મન સ્થિર થાય, તમારું મન સ્થિર થાય.

પાઠ ૧૬ મો ૧૧ મું પોષધ વ્રત

અંગિયારમું પરિપૂર્ણ પોષધવ્રત આટલે સર્વથા ભોજન-પાણી, મેવાગીકાર્ક, મુળવાસ્ત્રાદિના ત્યાગ કરવાનો છે. મૈથુન તેમ જ કામની સર્વ ચેષ્ટાનો ત્યાગ કરવાનો છે. હીરક, માથોક, સોના, ચાંદી વિગેરે સર્વ ધાતુનો ત્યાગ, પુષ્પાદિની માળા પહેરવાનો કે ચંદનાદિ વસ્ત્રેપનનો ત્યાગ, શસ્ત્ર મુશળ આદિ સર્વ પ્રકારની સાવધ ક્રિયાનો ત્યાગ કરવાનો છે.

એક અહોરાત્રિ આજના પ્રભાતથી આવતી કાલના પ્રભાત સુધી જોકરણ અને ત્રણ યોગથી સાવધ ક્રિયા હું કરું નહિ, બીજા પાસે કરાવું નહિ; મન, વચન અને કાયાના યોગથી સાવધ ક્રિયાનો ત્યાગ કરું છું.

આ રીતની શ્રદ્ધા અને પ્રત્યુપજ્ઞાઓ કરી પોષધ કરવાનો અવસર આવે અને પોષધ કરું તે વારે સ્પર્શનાઓ કરી શુદ્ધ હોજો એવી મારી બાવના છે.

આ અગિયારમાં પરિપૂર્ણ પોષધ વ્રતના શાવકોને પાંચ અતિચાર હોય છે તે જાણવા ખરા પક્ષ જાણવા નહિ જેવાકે—

સૂરાએસવાની જગ્યા; પાટ, પાટલા તથા પધારીનું પ્રતિ-
ષ્ઠાન ન કરવું અથવા ધ્યાન રાખ્યા વિના જેમ તેમ કરવું,
સૂરાએસવાની જગ્યા પાટ, પાટલા પધારી વગેરેનું પ્રમાર્જન
ન કરવું અથવા ધ્યાન રાખ્યા વિના જેમતેમ કરવું, મળમૂત્ર
પરકવાની જગ્યાનું નિરીક્ષણ ન કરવું, અથવા જેમતેમ કરવું,
મળમૂત્ર પરકવાની જૂગિતું પ્રમાર્જન ન કરવું અથવા જેમતેમ
કરવું, પોષધનું સમ્યક્ રીતે એટલે ખરાખર યોગ્ય રીતે ખાવન
ન કરવું.

આજના દિવસમા ઉપરના પાંચ અતિચારમાંથી કોઈ
અતિચારનું સંવન થયું હોય તો મારું તે પાપકર્મ મિથ્યા થાયો.

પોષધ કીજે બાવશું, આતમવશ રાખી,
હમ દીધા દશ શાવકે, સૂત્રને સાખી,
વ્રતના કીજે હવળી, સૂક્ષ્મ ને બાહર,
ધ્યાન ધરો નવકારનું, એવું વ્રત આદર,
કોષ, માન, માયા તણ, સમતાનો રસ પીછએ,
પ્રકાશ(સિંહ વાણી વહે, (કે)એહવા પોષધ કીછએ.

પાઠ ૧૭ મે ૧૨ સુ અતિથી સંવિભાગ વ્રત

બારમું અતિથી સંવિભાગ વ્રત એટલે પવિત્ર શ્રમણનિર્ઞન્ય
સાધુ મુનિરાગેને અચેત અને નિર્દોષ, તે પછુ સંયમી આત્મા-

એવું તોય કેમ માન્ય, પાણી, મેદા, મીઠાને મુખકાકા ઉપર
પાણી, રાત્રીમાંથી, રાત્રીમાં, મધ્યમાં તમારા મુખમાં પાણી
કેમ રાખવું કેમ પાણી, પાણી, પાણી, મેદા, કે પચારી માટે
તમારો એવું માન્ય કે પાણી એવું માન્ય આવતો રહે.

પાણી મારી મેદા અને મેદામાંથી કરી પંચ મધ્ય
પચારી માટે મેદામાંથી કે મેદામાંથી પાણીને પાણી મેદામાંથી
પચારીમાંથી કરી મેદા અને.

આપા આરમા અર્થાત્ સંવિમાન વાના આવકને પાંચ
અર્થિયાર દાગે છે તે માન્ય પાણી માટે આવરવા નહિ.

સચેત ઉપર મૂકેલી હોય તેવી વસ્તુ આપવી, આપવા
એવી વસ્તુ ઉપર સચેત મૂકેલી હોય અર્થાત્ ડાંકેલી હોય તેવી
ચીજ આપવી, કાળ વીતી જવાથી જગડી ગઈ હોય તેવી ચીજ
આપવી; દાન આપવાનું બીજાને કહેવું, દાન આપી અભિમાન
કરવું.

આજના દિવસ સંબંધી ઉપરના પાંચ અતિચારમાંથી
કોઈ અતિચારનું સેવન કયું હોય તે તે માટે પાપકર્મ
મિથ્યા થાયો.

હવે કહું વ્રત આરમ્બું
જમવા વેળા આતમા,
જો આવે મુનિરાજ,
દોષ રહિત દેઉં દાન,
દાદશ વ્રત શ્રાવક તણાં,
પ્રકાશસિંહ વાણી વદે, (તે)

સુણ ઉત્તમ પ્રાણી,
ચિતવણા આણી,
પંચ મહાવ્રતધારી,
હૈડે હર્ષ વધારી,
શુદ્ધ સમકિતથી પાળશે;
મુક્તિના સુખ મહાલશે.

પાઠ ૧૮ મો અનન્ય નય

અનન્ય નય એટલે શુભનન. અતઃ સર્વ કૃપાયાં કર્મ ન
પાડવાં. એટલે નય. અથવા અનન્ય નયને એટલા સંવારે.
કરતી વખતે

પાપધ શા : એટલે મથાને કરવાની જગ્યાનું સારી
રીતે નિરીક્ષણ કરીને, સારી રીતે પ્રમાણ ન કરીને. મગમૂત્રાદિ
પ્રકરની જગ્યાનું સારી રીતે નિરીક્ષણ કરીને પ્રમાણ ન
કરીને જતાં અવતાં લાગેલ પાપને પ્રાતકર્મીને, યજ્ઞવર્ગીની
પથારી પાથરીને, ન પથારી ઉપર ચઢી પૂર્વ અથવા ઉત્તર દિશા
તરફ મુખ રાખી પલારી વાળીને બેસીને. બન્ને હાથ ખેંચીને,
ખંજલી કરી મસ્તકે અડાડી આ રીતે બોલવું.

અરહંત જગવાનો કે જે સર્વ કર્મ ક્ષય કરી મોક્ષમાં
પધારી ગયા છે. તેમને મારો નમસ્કાર હજો અર્થાત્ નમો-
ત્યુષ્ટું પૂરું બોલી જવું.

એમ અનન્ત સિદ્ધ જગવાંતોને નમસ્કાર કરીને પછી
પોતાના ધર્માચાર્ય ધર્મગુરુને નમસ્કાર કરી પહેલાં જે વ્રતો
આદર્યા છે, અંગીકાર કર્યા છે, તેમાં જે જે દોષો લાગ્યા હોય
તે યાદ કરી તેનો પશ્ચાત્તાપ કરી નિંદા કરી તે પાપ રૂપ
શબ્દને દૂર કરી ફરી નવેસરથી તે વ્રતો અંગીકાર કરું છું તે
એવી રીતે કે

સર્વથા પ્રાણી હિંસાનો ત્યાગ કરું છું; સર્વથા અસત્ય
બોલવાનો ત્યાગ કરું છું, સર્વ પ્રકારે અહત લેવાનો ત્યાગ

કરું છું, સર્વ પ્રકારના મૈથુન સેવવાનો ત્યાગ કરું છું, સર્વ પ્રકારના પરિગ્રહ રાખવાનો ત્યાગ કરું છું.

સર્વ પ્રકારના ક્રોધને, સર્વ પ્રકારના માનને, સર્વ પ્રકારની માયાને અને સર્વ પ્રકારના લોભને ત્યજું છું; તે છેલ્લે મિથ્યા દર્શન શબ્દ સુધીના અઠારે પાપને ત્યજું છું સાથે સાથે નહિ કરવા જોગ સર્વ કાર્યને પણ ત્યજું છું.

તે જીવન પર્યાંત ૩ કરણ અને ૩ યોગ એટલે કે કરું નહિ; કરાવું નહિ અને કરતાને અનુમોદન આપું નહિ. મન વચન અને કાયા એમ ત્રણ યોગથી આ મારો ત્યાગ છે.

સર્વ પ્રકારના લોજન પાણી મેવા મીઠાઈ મુખવાસાદિ ચારેય પ્રકારના આહારનો ત્યાગ કરું છું. તે પણ જીવન પર્યાંત ઉપર પ્રમાણે જ ત્રણ કરણ અને ત્રણ યોગથી ત્યાગું છું.

આ શરીર જે મને ખૂબજ પ્રિય હતું, ઈષ્ટ હતું, કાન્ત હતું, મનને પસંદ આત વહાલું હતું, ધૈર્ય આપનાર હતું, જેના વિશ્વાસમાં હું હતો, મારા માટે માન્ય હતું, અન્ય જનતાને પણ માન્ય હતું, ઘણા જનોને માન્ય હતું, ઘરેણાની પેટી જેવું લાગતું હતું.

હું એને માટે વિચારતો હતો કે તેને ઠંડી ન લાગે, ગરમી ન લાગે, જીખની પીડા ન થાયો, તરસ ન લાગે, સાપ વગેરે જંતુ ન કરડો, ચોર ડાકુ તુકસાન ન પહોંચાડો, ડાંસ મચ્છર ન કરડો, વાયુ પિત્ત સળેખમ સારાપાત વગેરે વિવિધ બીમારીઓ કે જીવલેણ દરદો કે પારસડ ઉપત્તિઓ પીડા ન કરે, એમ વિચારી

પાલન કર્યું છે, એવા પ્રિય શરીરને પણ છેલ્લા
સુધી ત્યજું છું.

રીતે શરીરના મમત્વને ત્યજવા છતાં મૃત્યુ જલદી
મેવું નહિ વિચારતો થકો વિચરું -

પ્રમાણે મારી શ્રદ્ધા અને પ્રગુપ્ત્વાએ કરી સંધારાનો
આવે અને સંધારો કરું તે વારે સ્પર્શનાએ કરી શુદ્ધ

એવી જીવનના અંતની છેલ્લી કર્મક્ષયકારક સંધારાની
ધનાના ધ્રાવકને પાંચ અતિયાર લાગે છે તે જાણવા ખરા
આચરવા નહિ જેમ કે

આ લોકના સંસારી સુખની ઇચ્છા કરવી, પરલોકના
ખોની ઇચ્છા કરવી, જીવન લંબાવવાની ઇચ્છા કરવી, મૃત્યુ
લક્ષી આવે એમ ઇચ્છવું-કે કામલોગની ઇચ્છા કરવી તે.

આજના દિવસ સંબંધી આ પાંચ અતિયારમાંથી કોઈ
અતિયારનું સેવન થયું હોય તો મારું તે પાપકર્મ મિથ્યા થાઓ.

આ રીતે જ્ઞાન, સમકિત; પૂર્વક ખાર મત સંધારા સહિત
નબાણું અતિયારને વિષે કોઈ અતિક્રમ; વ્યતિક્રમ; અતિયાર
અણુતિયારનું સેવન કર્યું હોય કરાવ્યું હોય કે અનુભોધું હોય
તો મારું તે પાપકર્મ મિથ્યા થાઓ.

પાઠ ૧૯ નો અઢાર પાપ સ્થાનક

અઢાર પાપ સ્થાનક સંબંધી પાપ લાગ્યું હોય તો આલોભ
જેવા કે પ્રાણીહિંસા, અસત્ય, ચોરી અથવા અણુદીધેલ લેવું, મૈથુન,

પરિચહનું મમત્વ, ક્રોધ, માન, માયા, લોભ, રાગ (આસક્તિ)
દ્વેષ, કલેશ, કોઈને આળ આપવું, ચાડી કરવી, નિન્દા કરવી
અધર્મમાં રૂચિ અથવા ગુણમાં હર્ષ, ધર્મમાં અરુચિ, કપટસહિત
અસત્ય બોલવું, કુદેવ-કુગુરુ-કુધર્મમાં દિલ લગાડવું.-

આ અઢાર પાપ જાંઘરાના નિગિત છે તેમાંથી આ
દિવસ સંજાંધી કોઈ પણ પ્રકારે પાપકર્મ જાંઘરું હોય
મારું પાપકર્મ મિથ્યા થાયો -

પાઠ ૨૦ મો ૨૫ મિથ્યાત્વ

૨૫ પ્રકારના મિથ્યાત્વ સંજાંધી જે જે દોષો લાગ્યા
આલોઉં ૧ જાણુપણા વિના ખોટી પકડ કરવી તે મિથ્યા
સાચા ખોટાના ભેદ જાણ્યા વિના દરેક ધર્મને સરખા મ
મિથ્યાત્વ, ૩ પોતાના અસત્યને સત્ય બનાવવાનો દુરાગ્રહ
તે મિથ્યાત્વ ૪ તદ્દન સમજણનો અભાવ તે મિથ્યા
અને પર એમ દરેકમાં સંશય જ કરવો તે મિથ્યાત્વ ૬
પર્વને માનવા તે મિથ્યાત્વ ૭ પારલૌકિક સુખ આ
ગુરુ કે ધર્મને આ લોકના સુખ માટે માનવા તે
૮ કુડા પ્રવચનકાર પાખંડીઓને માનવા તે મિથ્યાત્વ
૯ જીવ કહેવો તે મિથ્યાત્વ ૧૦ જીવને અજીવ કહે
૧૧ સુસાધુને કુસાધુ કહે તે મિથ્યાત્વ ૧૨ કુસાધુને
તે મિથ્યાત્વ ૧૩ મોક્ષ માર્ગને ઉન્માર્ગ કહે તે
૧૪ ઉન્માર્ગને મોક્ષ માર્ગ કહે તે મિથ્યાત્વ ૧૫ કુ
સુધર્મ કહે તે મિથ્યાત્વ ૧૬ સુધર્મને કુધર્મ કહે તે

૧૭ આડ કમંગી મુઝાણા તેને નથી મુઝાણા કહેતો મિથ્યાત્વ
 ૧૮ આડ કમંગી નથી મુઝાણા તેને મુઝાણા કહે તે મિથ્યાત્વ
 ૧૯ જિન મારંગથી ઓહું પ્રરૂપે તે મિથ્યાત્વ ૨૦ જિન મારંગથી
 અધિક પ્રરૂપે તે મિથ્યાત્વ ૨૧ જિન મારંગથી વિપરીત પ્રરૂપે
 તે મિથ્યાત્વ ૨૨ અવિનય મિથ્યાત્વ ૨૩ અક્રિયા (ક્રિયાનો
 અભાવ) તે મિથ્યાત્વ ૨૪ અજ્ઞાન મિથ્યાત્વ ૨૫ અચાતના
 મિથ્યાત્વ

આ પચીસ પ્રકારના મિથ્યાત્વમાંથી મારા છવે આજના
 દિવસ સંજાંથી જે જે દોષો સંખ્યા હોય તે સર્વ મારું પાપકર્મ
 મિથ્યા થાયો.

પાઠ ૨૧મો ૧૪ પ્રકારના સમુદ્ધિમ

ચોદ પ્રકારના સમુદ્ધિમ છવે સંજાંથી પાપ લાગ્યું હોય
 તો તે આલોણું ૧ લે મળમાં પેદા થતા સૂક્ષ્મ છવે ૨ પેશાળમાં
 ઉત્પન્ન થતા ૩ જળખામાં ૪ નાકની લોટમાં ૫ વમન
 ઓટલે ઉન્દીમાં ૬ પિત્તમાં ૭ પડમાં ૮ લોહીમાં ૯ વીર્યમાં
 ૧૦ વીર્યના મુક્ષા પુદ્ગલ ફરી લીલા થાય તેમાં ઉત્પન્ન થાય તે
 ૧૧ મૃતક શરીરમાં ૧૨ સ્ત્રી પુરુષના સમાગમમાં ૧૩ નગરની
 ખાળો ઓટલે ગટનોમાં ૧૪ અશુચિના કોઈ પણ સ્થાનમાં
 થતા છવે.

આ છવેને સમુદ્ધિમ કહે છે. આજના દિવસ સંજાંથી
 મારા તરફથી તે છવેની વિરાધના થઈ હોય તો મારું તે
 પાપકર્મ મિથ્યા થાયો.

અર્પી નીચેના પાઠ ગોલાવા.

ધૃત્વામિ આલોઉત્તેમિ દેવસીચ્છા પ્રતિકમણુનો બીજો પાઠ,
નવકાર મંત્ર અને કર્કમ લા તેનો પાઠ ગોલાવો.

પાઠ ૨૨ મો

માંગલિક

જગતમાં મંગળ ચાર છે. અરિહન્ત દેવો મંગળ સ્વરૂપ છે, સિદ્ધ ભગવંતો મંગળ સ્વરૂપ છે, સાધુ મુનિરાજો મંગળ સ્વરૂપ છે અને કેવળી ભગવંતે પ્રરૂપેલ દયામય ધર્મ મંગળ સ્વરૂપ છે.

જગતમાં ઉત્તમ ચાર છે અરિહન્ત દેવો ઉત્તમ છે સિદ્ધ ભગવંતો ઉત્તમ છે. સાધુ મુનિરાજો ઉત્તમ છે. કેવળી ભગવંતે પ્રરૂપેલ દયામય ધર્મ ઉત્તમ છે.

આ ચારના શરણ હું સ્વીકારું છું. અરિહન્ત દેવોનું શરણ હું સ્વીકારું છું. સિદ્ધ ભગવંતોનું શરણ હું સ્વીકારું છું. સાધુ મુનિરાજોનું શરણ હું સ્વીકારું છું. અને કેવળી ભગવંતે પ્રરૂપેલ દયામય ધર્મનું શરણ હું સ્વીકારું છું.

ચાર શરણા કરે જેહ, ભવસાગરમાં ન ખુડે તેહ,
સકળ કર્મનો આણે અંત, મોક્ષ તણા સુખલહે અનંત.
ભાવ ધરીને જે શુભ ગાય, તે જીવ તરીને મુકતે જાય,
સંસાર માંહી શરણા ચાર અવર શરણ નહિ કોય,
જે નર નારી આદરે, તેને અદાયઅવિચળ પદ હોય.

તે પાપને હું નિન્દુ છું. મારું તે પાપકર્મ નિર્મળ થાયો.

અહીં મન્દગમિ ' પાંડકમીનું ' પ્રતિક્રમણનો રંગે પાડ
ગોઠવો. પછી ' મન્દગમિ પાંડકમીનું ' સામાનિકનો ત્રીજો
પાડ ગોઠવો. પછી ' સમજુચન ' ગોઠવાના છે.

પાઠ ૨૩ મો શ્રમણ સૂત્ર ૧ છું

શયન સમયે લાગેલ દોષથી નિવૃત્ત થવાને મન્દુ છું. તે
દોષો કેવી રીતે લાગે છે કે વધારે સૂઈ રહેવાથી, વધારે ઉપ-
કરણો એકઠા કરવાથી, જોયા પુન્યા વિના પડખું ફેરવવાથી,
વારંવાર પડખા ફેરવવાથી, જોયા પુન્યા વિના અંગોપાંગ
સંકોચવા કે લંબાવવાથી જૂં વગેરે ત્રસ છવોને સ્પર્શથી
દુઃખ થવાથી, યતના વિના અવ્યક્ત શબ્દો પણ ગોઠાયા હોય;
પાટ વગેરે આસન અસ્થિર હોવાથી શબ્દ થયા હોય, અય-
તનાથી છીંક ખાધી હોય, અયતનાથી ખગાસું ખાધું હોય,
કોઈને પણ સ્પર્શ કર્યો હોય સચિત રજ સહિત શૈયાને સ્પર્શ કર્યો
હોય આકુળતા કે વ્યાકુળતા થઈ હોય, સ્વપ્નમાં દોષો સેવ્યા
હોય, જેવાં કે ભ્રમથી સ્ત્રી સાથે કીડા કરી હોય, દષ્ટિ ભ્રમથી
અથવા માનસિક ભ્રમથી કીડા કરી હોય, ભોજન પાણી ભ્રમથી
વાપર્યું હોય વગેરે.

અજના કિવસ સંબધી મારાથી જે કોઈ અતિચારનું
સેવન થયું હોય તો તે મારું પાપકર્મ ભથ્થા થાયો.

પાઠ ૨૪ મો શ્રમણ સૂત્ર બીજું

ગૌચરીએ જતાં લાગેલ દોષથી નિવૃત્ત છું.

ભોજન પાણીની ગવેપણા કરવા જતાં ખંધ કમાડ ઉઘાડ્યાં હોય, ફૂતરા, વાછડા, ગાળક વગેરેને ઝાળંગીને કે સ્પર્શ કરીને ગયો હોય, ભોજનમાંથી ઉપરનો અલગ કાઢી રાખેલ ભાગ લીધો હોય, ખટ્ટી માટે રાખેલ ભાગ લીધો હોય, સાધુ માટે મૂંઝી રાખેલ લીધો હોય; વસ્તુ દોષિત હોવાની શંકા આવવા છતાં લીધી હોય, ઉતાવળે (૨) લીધું હોય, અકલ્પનીય એવી દોષિત ચીજ લીધી હોય, ભોજનની વસ્તુમાં નાના પ્રાણી આવી જવાથી, સચેત બીજ કે લીલી વનસ્પતિ ભોજન સાથે આવી ગયા હોય.

ભીક્ષા આપ્યા પછી ગૃહસ્થો હાથ કે વાસણ વગેરે કાચા પાણીથી ધોવે તે, ભીક્ષા આપતા પહેલાં ગૃહસ્થો હાથ કે વાસણ વગેરે કાચા પાણીથી ધોવે તે.

દષ્ટિ ન પહોંચે એવી જગ્યાએથી લાવીને આપે, ભીના હાથે આપે તે, સચેત રજ ચોંટેલી ચીજ આપે તે, છાંટા પાડતા કે ઢોળતાં અથવા જમીન ઉપર વિખેરતા વહોરાવે તે, ફેંકવા જેવી વસ્તુ વહોરાવે તે, બીજા પાસેથી ચીજ માગી લાવીને વહોરાવે તે, આઘાત કર્યાંકિ ઉદ્દગમનના ૧૬ દોષમાંથી કે ઉત્પાદનના ૧૬ દોષમાંથી કોઈ દોષનું સેવન કર્યું હોય, એષણના ૧૦ દોષમાંથી કોઈ દોષ લાગ્યો હોય, અથવા કોઈ રીતે અશુદ્ધ વસ્તુ ગ્રહણ કરી હોય, કે ભોગવી હોય અથવા પરઠવવા યોગ્ય ન પરઠવી હોય અને એ રીતે—

આજના દિવસ સંજો

૧૫૮મં

મિથ્યા થાઓ.

પાઠ ૨૫ મો શ્રમણ સૂત્ર ૩ થું

સજ્જાય કે પ્રતિલેખનના લાગેલ દોષથી નિવર્તું
 દિવસ અને રાત્રિના પ્રથમ અને ચતુર્થ પ્રહર એમ ચાર
 સજ્જાય માટેના છે તેમાં સજ્જાય કરતાં કોઈ દોષનું
 થયું હોય અથવા એ સમય છોડીને સજ્જાય કરી હોય, કે
 અને સાંજે એમ બન્ને સમય વચ્ચે પાત્ર પાટ પાટલા
 ઉપકરણનું પ્રતિલેખન ન કર્યું હોય અથવા જેમ તેમ પ્રતિલે
 કર્યું હોય તે, ઉપકરણોનું પ્રમાણન ન કર્યું હોય અથવા
 તેમ કર્યું હોય.

આજના દિવસ સંબંધી કોઈ અતિક્રમ, વ્યતિક્રમ, આ
 ચરા, અણચાર, લાગ્યા હોય તો તે માત્ર પાપકર્મ નિષ્ફળ થાય

પાઠ ૨૬ મો શ્રમણ સૂત્ર ૪થું

એક પ્રકારના અસંયમથી વીરમું છું, બંધનો બે છે રાગ
 અને દ્વેષ રૂપ બન્ને બંધનો છોડવા જેવાં છે. હંડ ત્રણ પ્રકારના
 છે મન વચન અને કાયાના હંડ, મનથી અશુભ ચિંતવન કરવું,
 અહિતકર વાણી બોલવી, અચત્નાથી કાયાને વર્તાવવી આ ત્રણેય
 હંડો છોડવા ભોગ છે. ગુપ્તિના ત્રણ પ્રકાર છે. મન ગુપ્તિ, વચન
 ગુપ્તિ કાય ગુપ્તિ આ ત્રણ આચરવા યોગ્ય છે. શબ્દ ત્રણ
 પ્રકારના છે. ગાયા રૂપ શબ્દ, નિયાણ શબ્દ, ભર્યા હરાંન
 શબ્દ એટલે કે કપટ કરવું, કરાવીના રંગની ઇચ્છા કરવી, કુદેવ,
 કુગુરુ, કુધમને માનવા આ ત્રણ શબ્દો છોડવા જેવા છે.
 ગર્વ ત્રણ પ્રકારના છે. મનોહી રિદ્ધિનો ગર્વ કરવો. રસનો

ગર્વ કરવો, કે શાતા રૂપ સુખ સામગ્રીનો ગર્વ કરવો. આ ત્રણે ગર્વો છોડવા યોગ્ય છે.

વિરાધના ત્રણ પ્રકારની છે જ્ઞાનની વિરાધના, દર્શનની વિરાધના અને ચારિત્રની વિરાધના આ વિરાધના છોડવા યોગ્ય છે.

કપાયના ચાર પ્રકાર છે. કૌઘકપાય, માનકપાય, માયાકપાય, લોભકપાય, આ ચારે કપાય છોડવા જેવા છે. સંજ્ઞાના ૪ પ્રકાર આહારસંજ્ઞા, ભયસંજ્ઞા, મૈથુનસંજ્ઞા અને પરિગ્રહસંજ્ઞા આ ચારે સંજ્ઞા ત્યાજ્ય છે. વિકથાઓ ચાર છે. સ્ત્રી સંબંધીની સૌન્દર્ય, વેશભૂષા વગેરેની કથા, ભોજનની કથા, દેશની ખટપટોની કથા, કે રાજ્યની યુદ્ધ વગેરેની કથા આ ચારે કથાઓ ત્યાજ્ય છે.

ધ્યાનના ચાર પ્રકાર છે. આત્મધ્યાન એટલે ચિંતા આકંઠ કરવું. સૌદ્રધ્યાન, અન્ય નાનામોટા પ્રાણીની હિંસા યા હુઃખ દેવાની ચિંતાવના, ધર્મધ્યાન એટલે શ્રદ્ધા જ્ઞાન પ્રાપ્તિ કે વ્રત નિયમની વિચારણા અને ચોથું શુકલ ધ્યાન ઉન્નત્ત્વળ ધ્યાન જેના વડે કેવળ જ્ઞાનની પ્રાપ્તિ થાય છે તે પ્રથમના બે છોડવા જેવા અને છેલ્લા બે આચરવા જેવા છે. ક્રિયા પાંચ પ્રકારની છે. કાયાથી થતી ક્રિયા, અધિકરણથી થતી ક્રિયા, દ્વેષથી થતી ક્રિયા, પ્રાણીને સંતાપવાથી લાગતી ક્રિયા, પ્રાણીના વધથી થતી ક્રિયા આ પાંચેય ક્રિયાઓ ત્યાજ્ય છે વિષયના પાંચ પ્રકાર છે. શબ્દ, રૂપ, રસ, ગંધ અને સ્પર્શ આ પાંચેય ગ્રહવા જેવા છે.

પાઠ ૨૫ મો શ્રમણ સૂત્ર ૩ થું

સમજાય કે પ્રતિલેખનના લાગેલ દોષથી નિવર્તું છું-
 દિવસ અને રાત્રિના પ્રથમ અને ચતુર્થ પ્રહર એમ ચાર પ્રકાર
 સમજાય માટેના છે તેમાં સમજાય કરતાં કોઈ દોષનું સેવન
 થયું હોય અથવા એ સમય છોડીને સમજાય કરી હોય, પ્રભાત
 અને સાંજે એમ બન્ને સમય વચ્ચે પાત્ર પાટ પાટલા વગેરે
 ઉપકરણનું પ્રતિલેખન ન કર્યું હોય અથવા જેમ તેમ પ્રતિલેખન
 કર્યું હોય તે, ઉપકરણોનું પ્રમાણન ન કર્યું હોય અથવા જેમ
 તેમ કર્યું હોય.

આજના દિવસ સંબંધી કોઈ અતિક્રમ, વ્યતિક્રમ, અતિ
 ચરા, અણુચાર, લાગ્યા હોય તો તે મારું પાપકર્મ નિષ્કળ થાયો

પાઠ ૨૬ મો શ્રમણ સૂત્ર ૪થું

એક પ્રકારના અસંયમથી વીરમું છું, બંધનો બે છે રાગ
 અને દ્વેષ રૂપ બન્ને બંધનો છોડવા જેવાં છે. દંડ ત્રણ પ્રકારના
 છે મન વચન અને કાયાના દંડ, મનથી અશુભ ચિંતવન કરવું,
 અહિતકર વાણી બોલવી, અચત્નાથી કાયાને વર્તાવવી આ ત્રણેય.
 દંડો છોડવા ભેગ છે. ગુપ્તિના ત્રણ પ્રકાર છે. મન ગુપ્તિ, વચન
 ગુપ્તિ કાય ગુપ્તિ આ ત્રણ આચરવા યોગ્ય છે. શલ્ય ત્રણ
 પ્રકારના છે. માયા રૂપ શલ્ય, નિયાણુ શલ્ય, મિથ્યા દર્શન
 શલ્ય એટલે કે કપટ કરવું, કરણીના ફળની ઇચ્છા કરવી, કુદેવ,
 કુચુરુ, કુધર્મને માનવા આ ત્રણ શલ્યો છોડવા જેવા છે.
 ગર્વ ત્રણ પ્રકારના છે. મળેલી રિદ્ધિનો ગર્વ કરવો. રસનો

ગર્વ કરવો, કે શાતા રૂપ સુખ સામગ્રીનો ગર્વ કરવો. આ ત્રણે ગર્વો છોડવા યોગ્ય છે.

વિરાધના ત્રણ પ્રકારની છે જ્ઞાનની વિરાધના, દર્શનની વિરાધના અને ચારિત્રની વિરાધના આ વિરાધના છોડવા યોગ્ય છે.

કપાયના ચાર પ્રકાર છે. ક્રોધકપાય, માનકપાય, માયાકપાય, લોભકપાય, આ ચારે કપાય છોડવા જેવા છે. સંજ્ઞાના ૪ પ્રકાર આહારસંજ્ઞા, ભયસંજ્ઞા, મૈથુનસંજ્ઞા અને પરિશ્રદ્ધસંજ્ઞા આ ચારે સંજ્ઞા ત્યાગ્ય છે. વિકથાઓ ચાર છે. સ્ત્રી સંબંધીની સૌન્દર્ય, વેશભૂષા વગેરેની કથા, લોભનની કથા, દેશની ખટપટોની કથા, કે રાજ્યની યુદ્ધ વગેરેની કથા આ ચારે કથાઓ ત્યાગ્ય છે.

ધ્યાનના ચાર પ્રકાર છે. આત્મધ્યાન એટલે ચિંતા આકંઠ કરવું. સૌદ્રધ્યાન, અન્ય નાનામોટા પ્રાણીની હિંસા યા દુઃખ દેવાની ચિંતવના, ધર્મધ્યાન એટલે શ્રદ્ધા જ્ઞાન પ્રાપ્તિ કે તત્ત્વ નિયમની વિચારણા અને ચોથું શુક્લ ધ્યાન ઉબ્જવળ ધ્યાન જેના વડે કેવળ જ્ઞાનની પ્રાપ્તિ થાય છે તે પ્રથમના બે છોડવા જેવા અને છેલ્લા બે આચરવા જેવા છે. ક્રિયા પાંચ પ્રકારની છે. ક્રાયાથી થતી ક્રિયા, અધિકરણથી થતી ક્રિયા, દ્રેષ્યથી થતી ક્રિયા, પ્રાણીને સંતાપવાથી લાગતી ક્રિયા, પ્રાણીના વધથી થતી ક્રિયા આ પાંચેય ક્રિયાઓ ત્યાગ્ય છે વિષયના પાંચ પ્રકાર છે. શબ્દ, રૂપ, રસ, ગંધ અને સ્પર્શ આ પાંચેય છોડવા જેવા છે.

[illegible]

જીવો જગતમાં છ પ્રકારના છે. પૃથ્વીના જીવ, પાણીના જીવ, અગ્નિના જીવ, વાયુના જીવ, વનસ્પતિના જીવ અને છકુ હાલતાચાલતા જીવ એટલે ત્રસ જીવ. લેશ્યા છ પ્રકારની છે. કૃષ્ણ લેશ્યા, નીલ લેશ્યા, કાપુત લેશ્યા, તેજ લેશ્યા, પદ્મ લેશ્યા અને છક્રી શુકલ લેશ્યા.

ભાવના સ્થાન ૭ છે, આ લોકનો ભાવ, પરલોકનો ભાવ, ધન ભાવ, અકસ્માત ભાવ, આશુવિકા ભાવ, મરણ ભાવ, અપયશ ભાવ આ સાત પ્રકારના ભાવ, છે. મદના આઠ સ્થાન છે. જાતિ-મદ, કુલમદ, બળમદ, રૂપમદ, તપમદ, લાભમદ, સૂત્રમદ, મોટાઈનો મદ. ધર્મચર્યની શુષ્ઠિના નવ પ્રકાર છે. જેવાકે ૧ સ્ત્રી પશુ કે નપુંસક જ્યાં રહેતા હોય ત્યાં રહેવું નહિ ર સ્ત્રીના સૌંદર્ય વેશભૂષા વગેરેની કથા કરવી નહિ ૩ સ્ત્રીએ તાજે-તરમાં વાપરેલ આસનને અંતઃ ૪ સ્ત્રીઓના અંગોપાંગ વિષય

દેવી હોય ત્યાં જાંતિ અપેક્ષાના અંતરમાં કેલ્યાં તેમના સખ્દો
 સંભળઈ શકે તેવા સ્થાનમાં રહેવું નીત. ૨ પૂર્વના કરેલા
 જોડે કે કોઈ વાક કરવી નહિ. ૩ યો વગેરે સ્વચાળા માલક
 પદાર્થવળો આદાર હોયો નહિ. ૪ તેમજ આદાર સાદો પણ
 વધારે જણાવીને વાપરવો નહિ. ૫ ચંદનાદિ વિદ્યેપન સારીરે
 ઉમાડવું નહિ. આને પ્રાક્ષયર્થની નવવાડ પણ કહે છે. ધમ-
 ધનો ધર્મ હયા પ્રકારના છે. ધર્મા, નિર્કાંજતા, સ્વચાળા,
 નિરભિમાનતા, હાલુતા, સત્ય, સંયમ અને તપ, ત્યાગ અને
 પ્રાક્ષયર્થ એ હયા.

આવકની પડિમા અગિયાર પ્રકારની છે, સાધુની પડિ-
 માના બાર પ્રકાર છે, ક્રિયા આવવાના તેર સ્થાન છે, પ્રાણીના
 જોડ ૧૪ પ્રકાર છે, પરમાધારી હોયોના પંદર પ્રકાર છે. સૂચ ગ
 ડાંગ સૂત્રના પ્રથમ શ્રુતસ્કંધના સોળ અધ્યયન છે. અસં યમના ૧૭
 પ્રકાર છે; અપ્રાક્ષયર્થના અઢાર પ્રકાર છે, જ્ઞાતા ધર્મક્રિયા સૂત્રના
 પ્રથમશ્રુત સ્કંધના ૧૬ અધ્યયન છે. અસમાધિ યવાના ૨૦ સ્થાન
 છે. એકવીશ પ્રકારના મોટા દોષો છે. પરિસહના બાવીશ પ્રકાર
 છે સૂચગડાંગ સૂત્ર પુરાના ૨૩ અધ્યયન છે દેવતાના પ્રકાર ૨૪ છે
 જાવના ૨૫ પ્રકારની છે, દશાશ્રુત સ્કંધના ૧૦ જૃહત્કલ્પના
 ૬ અને વ્યવહારના ૧૦ એમ કુલ ૨૬ અધ્યયન છે, સાધુજીના
 ૨૭ ગુણ છે, આચાર કલ્પના ૨૮ અધ્યયન છે, જેવાં કે
 આચારાંગ સૂત્રના ૨૫ અને નિશિથ સૂત્રના ૩ એમ મળી
 ૨૮ અધ્યયન છે જોગણુત્રીસ પ્રકારના, પાપસૂત્ર છે મહામોહ-
 નીયના ૩૦ સ્થાન છે સિદ્ધજાગવંતોના એકત્રીસ ગુણ છે.
 જોગનો સંગ્રહ ૩૨ પ્રકારનો છે અને અશાતના ૩૩ પ્રકારની છે.

[illegible]

1945-46

પરિવર્તન આમણું ની જાનવંદનને અમારું મું. આ
લીધે નર ની નિવૃત્તિથી સ્વર્ગ મનુષ્ય પદમાં આવે છે.
જેના મહાત્મતાની રૂઢિ પેઠેના નવમળ દિવસ સેવા પ્રત્યેક
કુળમાં જન્મ લેજે. માતાના વળેમાં જાને ત્યારથી જ મહિતાન
અપતાન અને અભિમાન દિવસ છે. સોયી વર્ષમાં સ્થા પદ
ગણારની વાલો જાણી સંકે છે. જે સર્વેંગ જગવાન માતૃશ્રીની
કુસીમાં આવે લે જ સર્વે માતૃશ્રીને રૂઢ મહાસ્વપ્ન આવે છે.
સીર્જ માટે સુંદર આન હમનદ અભયતાન આપવા જેવા દોહડો
ઉત્પન્ન થાય છે. માતૃશ્રીનું જીવન આરંભમય, ઉદ્ભાસમય
અને સંકટ સંપન્ન અને છે. જન્મ સમયે દેવદેવીઓની હારમાળા
લાગી જાય છે. ઈન્દ્ર મહારાજ પોતે સેવામાં પધારે છે. અને
જન્મ મહોત્સવ મનાવે છે. પછી પિતારાજ જન્મ મહોત્સવ
કરે છે. જાલ્યવયમાં પણ અનેક આદર્શો જતાવતા યોવનવયમાં
આવે છે. કેટલાક કુમારપણે જ દીક્ષા લે છે. કેટલાક ઉદાસીન-
પણે ભોગો ભોગવીને, તેમજ કેટલાક સન્યસ વૈભવ ભોગવીને
દીક્ષા લે છે. કેટલાક છળંડ સાધી ચક્રી પદ પ્રાપ્ત કરી
સંયમમાર્ગે ગમન કરે છે. તે વખતે પાંચમાં દેવલોકમાં રહેલ
નવલોકાન્તિકના મહધિક દેવો ભગવાન પાસે આવે છે “પ્રભો !
તીર્થ પ્રવર્તાવો, મોક્ષમાર્ગ ચાલુ કરો” એવી જોડાય જોડીને
વિનંતિ કરે છે. ત્યારે પ્રભુશ્રી હાનમાર્ગને :

રત્નોગ્રી બનેતું અંધકારનાશક પાઠવીક સહિતનું સિંહાસન મુકેલ
હોય છે તે ઉપર ત્રણ સોકના નાય, જગતગુવેને આધારરૂપ, રક્ષણ-
રૂપ, જગતગુરુ, જગતપાંદુ, જગતમાતા, જગતપિતા, જગતર્થશ્રેષ્ઠ,
જગતદીપક, જગતગ્રામ, જગતવાલેશ્વરી, ધર્મચક્રી, અનાય-
ના નાય, અશરણના શરણ, ભવસમુદ્રમાં ડૂળતાને નાવાસમાન,
એવા શ્રી જિનેશ્વરદેવ બિરાજે છે. મસ્તક ઉપર ઊંચે ચન્દ્ર
સમાન તેજસ્વી રક્ષટિક રતનના ત્રણ છત્રો હોય છે. એકથી
ળીલું અમુક અંતરે ઉપર એમ હોય છે. દેહીપ્યમાન મોતીની
ઝાલર લટકતી હોય છે. સિંહાસનની પાછળ પ્રભુશ્રીન. શરીરથી
બારગણુ ઊંચું અશોકવૃક્ષ હોય છે જેને નિહાળતાં જ શોક
દૂર થઈ જાય છે. ગાયના દૂધ જેવા સ્વેત ચામરો દેવો પ્રભુને
બન્ને તરફ વીંજે છે. ભગવાનના મસ્તકની પાછળ અનેક સૂર્ય-
સમાન તેજસ્વી ભામંડળ હોય છે. તેમાં પ્રભુશ્રીનું પ્રતિબિંબ
દેખાય છે. જેથી જોનાર દરેકને પ્રભુશ્રી પોતાની સામે જ છે
એમ દેખાય છે. પ્રભુશ્રીના સમવસરણથી પચીશ (૨) યોગનમાં
માર નહિ. મરકી નહિ. રોગ નહિ, ઇતિ નહિ ભીતિ નહિ
કૃત્રિમ વેરો તો નજ ઉલસે પણ જાતી વેરો સમી જાય; સિંહને
હરણ, સાપને નોળીઓ બધા સાથે જ બેસી સાંભળે. અભિ-
માનીઓના અભિમાનો ગળી જાય, દ્વેષીઓના દ્વેષ સમી જાય.

પ્રભુશ્રીની એ ભવભયનાશક અને સુખસોભાગ્ય સાધક
દિવ્યવાણી સાંભળવા બાર પ્રકારની પર્ષદા આવે છે. તેમાંથી
શ્રાવક શ્રાવિકા પુરુષો સ્ત્રીઓ અને વૈમાનિક દેવો ઇશાન
ખૂણામાં, સાધુસાધ્વી અને વૈમાનિક દેવીઓ અગ્નિખૂણામાં,

ત્રવનપતિ વ્યંતર અને ત્રયોતિષ્ઠ દેવો વાલમ્ય ખૂણામાં અને તે વણુ દેવોની દેવીઓ નેત્રાલ્ય ખૂણામાં રચાત છે છે. તેમાં પુરુષો બ્રહ્માને અને સ્ત્રીઓ કાલી સ્ત્રીને વાણી સાંભળે છે. પ્રભુશ્રીના સુખેથી નીકળતી અર્ધમાગધી વાણી દેવ દાનવ માનવ આર્ય કે અનાર્ય પશુ અને પક્ષીઓ પોત પોતાની જાણમાં સમજી જાય છે. ભગવાનની વાણી મેઘ ગર્જના સમાન, મેઘ જેવી મીઠી અને ઘી જેવી સ્તિગ્ધ હોય છે. સાંભળતાં કોઈને કંટાળો ન આવે. મૃગ વીણાના નાદમાં જેમ તલ્લીન થાય છે. તેમ શ્રોતાઓ પ્રભુશ્રીની વાણીમાં મુગ્ધ થાય છે.

પ્રભુશ્રીની જો દિવ્યવાણી સાંભળી કઈ આત્માઓ મિથ્યાત્વ છોડી સમકિતી થાય છે. કઈ પુન્યવાન આત્માઓ શ્રાવકવ્રત ધારણ કરે છે. કઈ મહાપુન્યવાન છવો સાધુવ્રત ધારણ કરી, જન્મમરણના ભયથી મુક્ત થઈ શિવપુરનગર તરફ પ્રયાણ કરે છે.

પ્રભુશ્રી વિહાર કરે ત્યારે આગળ દેવો પવન વિકુર્વી કાંટાકાંકરા સાફ કરી નાખે, જમીન ઊંચીનીચી હોય તો તે સમ બની જાય. પાખંડીના માનને મર્દન કરવાવાળું ધર્મચક્ર પ્રભુશ્રીની આગળ આકાશમાં ચાલે છે. દેવતાઓ પ્રભુશ્રીના ચરણ મુકવાની જગ્યા સુવર્ણના નવક્રમેજની રચના કરે છે. પાછળના ક્રમે વિસરાણ થાય અને આગળ નવા થતા જ જાય. પ્રભુશ્રીની પાછળ ગણધરદેવો, કેવળજ્ઞાની, મનપર્યવરજ્ઞાની, અવધિજ્ઞાની, સાધુમુનિરાજો વગેરે ચાલે છે. નાનકડું રાજ્ય ત્યાગવાવાળા ભગવાનના વૈભવો ચક્રવર્તીની સાયળી કરતાં પણ અનેક ગણા હોય છે.

આવા અનંત અરિહંતો થઈ ગયા, વર્તમાનમાં છે અને ભવિષ્યમાં અનેક અરિહંતો થશે. તે સર્વ અરિહંતો સુખનો શોધમાં ભટકતા પ્રાણીઓને સાચા સુખનું શાશ્વતું સ્થાન બતાવે છે. જન્મ મરણની મહાભિમારીમાંથી મુક્ત કરે છે. આધિવ્યાધિને ઉપાધિની ભયંકર રાક્ષસીચુડમાંથી આત્માને છોડાવે છે. આ અરિહંતો કે સિદ્ધભગવંતોના ભાવપૂર્વક શુણ્યામ કરતાં જીવ અરિહંત પદ પ્રાપ્ત કરે છે. આચાર્ય, ઉપાધ્યાય, સાધુસુનિરાજ, તપસ્વી સ્થવિર કે જ્ઞાનીની ઉત્કૃષ્ટ ભાવે સેવા કરવાથી, સમકીર્ત અને શીયળ નિર્ભળ પાળવાથી કે તનમન ધનથી જૈનધર્મની સેવા કરવા વગેરે વડે કરી અરિહંતપદ પ્રાપ્ત કરાય છે.

આવા અરિહંતદેવો ભરત અહ્ન ઈરવતક્ષેત્રમાં અવસૌને પિંછીના ચોથા આરામાં અને ઉત્સર્ગ પિંછીના ત્રીજા આરામાં ચોવીસ ચોવીસ થાય છે. અને મહા વિદેહક્ષેત્રમાં સદા ચોથો આરો જ વર્તેલો હોવાથી તીર્થંકરદેવો સદા માટે હોય જ છે. એકેક વિદેહમાં બત્રીસ બત્રીસ વિજય છે. એટલે પાંચ મહાવિદેહની ૧૬૦ વિજય થાય છે. ઉત્કૃષ્ટા હોય ત્યારે દરેક વિજયમાં એકેક તીર્થંકર હોય છે. ત્યારે ભરત ઈરવત માં પણ એકેક તીર્થંકર હોય છે. એટલે કુલ ૧૭૦ તીર્થંકર હોય છે. હાલ વર્તમાનકાલે પાંચ મહાવિદેહમાં ચર્ક ૨૦ તીર્થંકરો વીચરી રહ્યા છે તાનકાનનું વિતરણ કરી રહ્યા છે. તેમાં, શ્રી જાનસ્વરૂપની, શ્રી ગુણમંદરૂપની, શ્રી પ્રાકૃતરૂપની, અને શ્રી ગુણાદરૂપની, એ ચાર તીર્થંકર જંબુદ્વીપના મહાવિદેહમાં, શ્રી ગુણસ્વરૂપની, શ્રી રાવંદ્રમા

સ્વામી, શ્રી કૃષ્ણજ્ઞાનસ્વામી, અને શ્રી જનકચરિત્રસ્વામી,
 જે આર તીર્થેજ પવતીજાના પૂર્વમહાવિદેહમાં, શ્રી સુરધમ-
 સ્વામી, શ્રી વિદ્યાવદનસ્વામી, શ્રી વલ્લભસ્વામી અને શ્રી
 શ્રી મહાનન્દસ્વામી, જે આર તીર્થેજ પવતીજાના પાંચમ
 મહાવિદેહમાં, શ્રી ચંદ્રબાદસ્વામી, શ્રી જગદ્ગુરુસ્વામી, શ્રી
 કૃષ્ણજ્ઞાનસ્વામી, અને શ્રી મેઘવલ્લભસ્વામીજે આર તીર્થેજ
 પૂર્વમહાવિદેહમાં, અને શ્રી વીરજ્ઞાનસ્વામી, શ્રી
 મહામહાસ્વામી, શ્રી દેવવ્રજસ્વામી અને જગદ્ગુરુસ્વામી જે
 આર તીર્થેજ પુનઃપ્રાપ્તિ પદ્મમ મહાવિદેહમાં વિચરી આવ
 છે.

આ અવિદ્યલેખ સર્વગ્રામ્ય અભિધિતેજસ્વી, ચંદ્રગ્રામી અભિધિ
 ગ્રીતાગ્રામી છે, ગાંધીના અભિધિધા કરી બિરજમન તે પાંચીય
 પ્રકારની સાચા વચનવાદીના પાદક છે. એક દશર આઠ ઉત્તમ
 ગુણોના પાદક છે. અદાર દેવગ્રામી સંદિત અને ગાર ગુણે કરી
 સંદિત છે. આધુન્ય કર્મ પુરું અને નિશ્ચય ગુણિત જ્ઞાના છે.
 ઉપદેશદારા જાન્ય હુયોના અદેહ ગ્રામી છે. સંતોગી સદાસીરી,
 દેવગ્રામી, દેવગ્રામીની વયાજ્યાત ચાલિતના ધરજીવાર, સુભદ્ર
 સમદીત, શુભધ્યાન, શુભવેશ્યા, શુભધ્યાન, શુભયોગ સંદિત
 છે. ચાલક કંદ્રના પૂર્ણીય, વંદનીય, અર્ચનીય છે. પંડિતવીર્ય
 એ આદી અનન્ત ગુણે કરી સંદિત છે. ધન્ય તે મામ, નગર
 રામગ્રામી, ખેડ, કવડ, ગુર, પાટણ ત્યાં જ્યાં સ્વામી દેશના
 દેતા સકા વિચરતા હશે; ધન્ય તે રાજસિર, તલવર, માડંબી,
 ડોડંબી ગ્રેક, સેનાપતિ ગાયાપતિ જે જે સ્વામીની દેશના સાંજળી
 પવિત્ર કરતા હશે. દર્શન દેહાર કરી ને પવિત્ર કરતા હશે.

મે દેવલોક આવે છે. એકલું પૂર્ણ ચંદ્રમાને આકાર છે માં પચાસ હજાર વિમાન છે ત્યાંથી અસંખ્યાતા નેજન ચિપણે સાતમું મહાશુક નામે દેવલોક આવે છે. એકલું પૂર્ણ ચંદ્રમાને આકાર છે. તેમાં ચાળીસ હજાર વિમાન છે. ત્યાંથી અસંખ્યાતા નેજન ઊંચપણે આઠમું સદસાર નામે વલોક આવે છે. એકલું પૂર્ણ ચંદ્રમાને આકાર છે. તેમાં હજાર વિમાન છે ત્યાંથી અસંખ્યાતા નેજન ઊંચપણે વધુ આણુત અને દશમું પ્રાણુત એ જે દેવલોક આવે છે. આ બન્ને દેવલોક નેડાનેડ છે. એકલું અર્ધચંદ્રમાને આકાર છે. જે મળી પૂર્ણ ચંદ્રમાને આકાર છે. જેમાં જાળીને ચારસો વિમાન છે. ત્યાંથી અસંખ્યાતા નેજન ઊંચપણે અગિયારમું આરણુ અને બારમું અધ્યુય નામે દેવલોક આવે છે આ બન્ને દેવલોક નેડાનેડ છે એકેકું અર્ધ ચંદ્રમાને આકાર છે. જે મળીને પૂર્ણ ચંદ્રમાને આકાર છે. તેમાં મળીને ત્રણસો વિમાન છે. ત્યાંથી અસંખ્યાતા નેજન ઊંચપણે નવત્રેવેયક છે. તેના નામ-બદે, સુભદે, સુન્દર્યો, પ્રમાણુસે, પીયદંસણે, સુદંસણે આમોહે, સુપડિબધ્ધે, અને જ્યોધરે. તેની ત્રણ ત્રિક છે. પહેલી ત્રિકમાં એકસો અગિયાર વિમાન છે બીજી ત્રિકમાં એકસોને સાત વિમાન છે. ત્રીજી ત્રિકમાં એકસો વિમાન છે ત્યાંથી અસંખ્યાતા નેજન ઊંચપણે પાંચ અનુત્તર વિમાન આવે છે. તેના નામ-વિજય, વિજયંત, જયંત, અપરાજિત અને સર્વાર્થસિદ્ધિ મહાવિમાન આ વિમાનો સર્વશ્રેષ્ઠ અને મહામંગળકારી છે. ચાર દિશામાં ચાર વિમાન અને મધ્યમાં સર્વાર્થસિદ્ધિ મહાવિમાન છે. એક લાખ નેજન

લાંબું પહોળું અને ચંદ્રકારે છે. તે મહેલોના લોંચતળિયા ૨૧૦૦ જોજનના અને ઊંચાઈ ૧૧૦૦ જોજનની છે. વિશેષતા એ છે કે તે મહેલમાં ઉપર સુંદર શોભનીય ચંદ્રવો બાંધેલ છે. તેની વચમાં એક ૨૫૩ મોતીઓનું ઝુમર લટકે છે. તેમાં વચમાંનું એક મોતી ૬૪ મણનું છે. તેની ચારે તરફ ચાર મોતી બત્રીશ બત્રીશ મણના છે. તેને ફરતા ૮ મોતી સોળ સોળ મણના છે. તેને ફરતા ૧૬ મોતી આઠ આઠ મણના છે. તેને ફરતા ૩૨ મોતી ચાર ચાર મણના છે. તેને ફરતા ૬૪ મોતી બપ્પે મણના છે. તેને ફરતા ૧૨૮ મોતી એકેક મણના છે એવી રીતે કુલ ૨૫૩ મોતીનું ઝુમણું ૮૩૨ મણનું છે. હજારો સૂર્ય કરતાં પણ તેજસ્વા છે. ચારે દિશાથી પવન આવે છે. તેથી મોતીઓ એકબીજા સાથે અથડાય છે તેથી તેમાંથી છ રાગ અને છત્રીસ રાગણીનો મધુર સ્વર નીકળે છે. જે સાંભળનારને અત્યંત પ્રિય લાગે છે.

અ: વિમાનના અનુત્તરવણી અનુત્તર ગંધ, અનુત્તર રસ, અને અનુત્તર સ્પર્શ છે. અનુત્તર પ્રધાન એવી ઢરેક ચીજો ત્યાં હોય છે. સંસારના સર્વ પૌદ્ગલીક સુખો કરતાં અનંતગણા સુખો આ દેવોને છે. કોઈની ખાલિકા નથી, કોઈની તાળેઠારી નથી, સર્વ દેવો ઉપશાંત મોહવાળા છે. સર્વ દેવો સમ્યક્ દ્રષ્ટ છે. સર્વ દેવો આરાધિક છે. સર્વ દેવો એકાવતારી છે. સર્વ દેવો મહાપુન્યવંત છે. મનુષ્યલોકમાં કરેલ જ્ઞાન ત્યાં વાલ જ હોય છે. ફેરવતાં કે વિચારતાં સંકા પડે તો ત્યાં જ બેડા વિનય પૂરકે તીર્થંકર દેવોને પૂછે. અને તેને જવાબ તીર્થંકર દેવ

અરે તે ત્યાં જોય ન આંખમાં છે. ૩૩ ચામરની સ્થિતિ છે. ૩૩ પંખવાળો સ્વાસ છે અને ૩૩ પંખવાળો મૂકે. ૩૩ હાથ વાંચે આહારનો હંદા ધાવ મહાપુરુષના પછી, મહા-આવેશના, પછી સંયમમાં મહાપુરુષની આત્માએ ન આવી શકે છે.

તે સુચર્યાસિદ્ધિ નિર્માવિગતનો પાતળી બાર જોજન હંમ-પણે સુચર્યાસિદ્ધિ છે તે સુચર્યાસિદ્ધિ ના છે ૧ કપ જોજન નેત્રનની લાંબી પડેલી છે. જોજનાકાર છે. મધ્યે આક જોજન પડી છે. જોજને છેડે માખીની પાંખ યદી પણ અધિક પાતળી છે. જોડીર, ચંખ, ચંદ્ર, અંકુરન, ચંદીના પદ, જોડીના હાર, લીસાગરના પાછી, મુચકંદ, જોડગરા, ચંદીની, કમળાતંતુ, રૂઝિક રત્ન કરતાં પણ અનંક ગણી જોજની છે.

તેસિદ્ધિશિલાનુંકર, ઘસેલી, મહારંલી, સુંવાળી, નિર્મળી, ચંદીનીય, અતિ મનોહર, સહકાળ સાચવી છે. તેના ઉપરના છેડલા એક જોજનના છેડલા ગાંઠના છઠ્ઠા ભાગને વિષે અનંત સિદ્ધિ ગાગવંત નિરંજન નિરાકાર બિરાજે છે. એકમાં અનેક અને અનેકમાં એક બિરાજ રહ્યા છે. અનંત કેવળજ્ઞાન, કેવળદશન તડે કરીને લોકલોકના સ્વરૂપને બધી દેખી રહ્યા છે, ત્યાં કાળો, પીળો, લીલો, લાલ કે ઘોળો વર્ણ નથી, મુરબિ કે હરબિગંધ નથી, કંડવો, કસાયેલો, તીજો, ખાટો, મીઠો, કોઈ રસ નથી. હલકો, ગારો, કુજો, ચીકલો, ઠંડો કે ગરમ, સુંવાળો કે ખરખરો સ્પર્શ નથી. જોળો, ત્રિખૂણો, ત્રિખૂણો મંડળાકાર, લાંબો આદિ

(૧૦૮)

કે નપુંસકાદિ કોઈ વેદ નથી. જન્મ નહિ, જરા નહિ, મરણ નહિ, રોગ નહિ, શોક નહિ. દુઃખ નહિ. દારિદ્ર નહિ, ભોગ નહિ, ભોગ નહિ, વિયોગ નહિ, દુઃસ્મન નહિ. મિત્ર નહિ, આકર નહિ, ઠાકર નહિ, રંગ નહિ, રાગ નહિ, વસતિ નહિ, ઉજડ નહિ, ભય નહિ, ભેરવ નહિ, કર્મ નહિ, મર્મ નહિ, કાયા નહિ, માયા નહિ, પુર નહિ, પાટણ નહીં, ન્યાય નહીં, અન્યાય નહીં, હાંસી નહિ, ખાંસી નહીં, ઉઢાસી નહીં, વિલાસી નહીં, ખુશામત નહીં, લાચારી નહીં, ભંધવું નહીં, જાગવું નહીં, ભૂખ નહીં, તરસ નહિ, કાર નહીં, જીત નહીં, માન નહીં, મનવાર નહીં, ગાવું નહીં, ખજાવવું નહીં, હાલવું નહીં, ચાલવું નહીં, ત્યાં સૂઈ નથી, ચંદ્ર નથી, તેથી રાત્રિ નથી, દિવસ નથી, મતલબ કે સિદ્ધના જીવો, અચલ, અટલ, અઘ્ય, અજર, અમર, અવિનાશી, અવિકારી, અરૂપી, અખંડ, અવેદી, અલેશી, અયોગી, અકપાયી, નિરંજન, નિરાકાર, નિષ્કલંક, અશરીરી, સદા નિશ્ચલ, ધ્યાનમાં ખિરાજમાન છે. ત્રણ કાળના ઇન્દ્રોના સર્વ પ્રકારના સુખોથી અનંતગણું સુખ છે. એટલે કે શ્રી સિદ્ધ ભગવંત અનંત અનંત છે. સુખની લહેરમાં ખિરાજ રહ્યા છે.

તમે પ્રભુ ત્યાં ખિરાજો છો. અમે અપરાધી. દિન કિંકર, ગુણહીન, અહીં બેઠા છીએ, આપના કેવળજ્ઞાન, કેવળદર્શન સંબંધી, અવિનય, અશાતના, અભક્તિ, અપરાધ થયો હોય તો હાથ ભેડી, માન મોડી, મસ્તક નમાવી, મનવચન કાયાએ કરી વારંવાર ખમાવીએ છીએ.

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥
 श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥
 श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥
 श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

મુન-ગૌર-ગૌર, સમ-દમ-ઉપમમ નિદિગ, મોહ-મનમ-અપ
 નિવમ સિદિત, સંયના પદેયતી, દેવપને પાડ પલવત, જિનસા
 દેવના ચાકુનાર, એવા ઉદ ગુણના પારક, યો આ-ભાઈ
 મહારાજ, તથા હે ઉપાધ્યાયજી મહારાજ જે અનિવાર અંત
 જશે અને અણ્યો, સાખંડી-નના મળ મદંક, ધર્મ દીપક,
 મિત્યાત્વમના નશ્યક, મહાત્મજી, મહાવૈભવી, મહા શ્રોમાળી,
 અવલતા સિદિત, ગુણવચની ચરણ ચિતરી અને કરણ ચિત
 રીના આનામક, ધર્મગી : અવધાણાને વિચર કરનાર. સન
 રત્નાકર, રવમત-પરનામા-દુષ્ટ વિચારક, તર નાવ નિરંખા
 નાવ-પ્રમજી નિરંખા વ્યવહાર-ઉત્સર્ગ અને નપાદ માર્ગના
 સાધા એવા નવ ગુણધરી યો ઉપાધ્યાયજી મહારાજ, તથા
 ધર્મ સાધુજી મહારાજ વિરણ તારણ, અશરણના શરણ, સાના
 મૂલના દાતાર, મિત્યામદના ગણક નવકર્મપિદારી, કપાય
 દાવાનવના ઠારક; પાંચ નદામના પાલનદાર, પાંચ સમિતીએ
 સમિતા, ત્રણ ગુપ્તિએ ગુપ્તા, પાંચ હિન્દવના દમનદાર છકા-
 વના દવાળ, ગોપાળ, રક્ષક, સાત ભવના ટાળણુદાર, આઠ મદના
 બાળણુદાર, નવ વાક વિશુદ્ધ શ્રદ્ધચર્ચના પાળણુદાર, દશવિ-
 શિંવતિ ધર્મના પારક, બાર લોકે તપસ્યાના કરણુદાર, ૧૩
 ક્રિયાના ટાળણુદાર, ૧૭ લોકે સંયમના પદણુદાર, ૧૮ પાપરથા-
 નકના ત્યાગી, ૨૦ અસમાધિના ત્યાગી, ૨૨ પરિપદના છતણુ-
 દાર, સાધુજીના ૨૭ ગુણે કરી સદિત, ૩૦ મહામોહનીયના
 ટાળણુદાર, ૩૩ અશાતનાના ટાળણુદાર, ૪૨ તથા ૬૬ દોષરહિત
 આદારપાણીના લેનાર, ૫૨ અનાચીર્ણના ટાળણુદાર, સંસારથી
 વિમુખ, સુકિતની સન્મુખ, આત્માર્થી, હુક્કર્ણ, છતી રિદિના

ਪਰਿ ਭੋਭ ਲੋ ਭਾਵ ਜੋਧੀ, ਮਾਨ ਮਾਤੀ, ਮਸਤਕ ਨਵਾਵੀ ਮਨ
 ਬਚਨ ਭਗਵਾਨੀ ਪਰੀ ਪਾਰੰ ਪਰ ਅਮਾਤੰ ਭੁੰ.

ਸਵੈਯਾ

ਭੋਭੋ ਭਗਤ ਭੋ ਧਾਨ, ਭਰਤੁ ਬੇਤਤ ਧਾਨ ।
 ਭਾਂਡ (੨) ਭਰੇ ਭਾਭ, ਭੇਤ ਸੋ ਭੁਧਾਰੀ ਭੈ ॥
 ਭਾਭ ਭੋ ਭੀਓਂ ਸੁਭਧਾਰ, ਭੰਮ ਭੋ ਭੰਸੋ ਭੁਨਾਰ ।
 ਭਾਤੀ ਭੋ ਭੀਓਂ ਭੁਭਮਭਾਰ, ਪਾਤ ਭਰੇ ਭਾਰੀ ਭੈ ॥
 ਭਰਤੀ ਭੋ ਭਿਰਸਾਨ, ਭੋਭ ਭੋ ਭੁਭਾਰ ਭਨ ।
 ਭਿਭਾਭਟ ਭਿਭਾ ਭਾਭ; ਭਾਟ ਭਭੇ ਭਾਰੀ ਭੈ ॥
 ਭਭਤ ਭਿਭੋਭਰਿਭ, ਭੁਭਾਰੇ ਭਭੀਓਂ ਭੁਰੁ ਸ਼ੀਭ ।
 ਭੁਰੁ ਭਿਭਕਾਰੀ ਭਿਤ ਭੇਨੀ ਭਲਿਭਾਰੀ ਭੈ ॥੧॥

ਭੁਰੁ ਭਿਤ ਭੁਰੁ ਭਾਤ, ਭੁਰੁ ਸਭਾ ਭੁਰੁ ਭਾਤ ।
 ਭੁਰੁ ਭੂਧ ਭੁਰੁ ਭਾਤ ਭੁਰੁ ਭਿਤਕਾਰੀ ਭੈ ॥
 ਭੁਰੁ ਰਭਿ, ਭੁਰੁ ਚੰਦ੍ਰ, ਭੁਰੁ ਭੇਵ, ਭੁਰੁ ਈਂਦ੍ਰ ।
 ਭੁਰੁ ਭੇਤ ਭੈ ਆਨੰਦ, ਭੁਰੁਭਭ ਭਾਰੀ ਭੈ ॥
 ਭੁਰੁ ਭੇਤ ਜਾਨ ਧਾਨ ਭੁਰੁ ਭੇਤ ਭਾਨ ਭਾਨ ।
 ਭੁਰੁ ਭੇਤ ਮੋਭਸਥਾਨ ਸਭਾ ਭਿਭਕਾਰੀ ਭੈ ॥
 ਭਭਤ ਭਿਭੋਭਰਿਭ, ਭਭੀ-ਭਭੀ ਭੇਤ ਸ਼ੀਭ ।
 ਭਭ ਭਭ ਭੁਰੁਭ ਭੋ, ਭੰਭਨਾ ਭੁਭਾਰੀ ਭੈ ॥੨॥

— ਭੋਭਾ —

ਅਨੰਤ ਚੋਵੀਸੀ ਭਿਨ ਨਭੁੰ, ਸਿਭ ਅਨੰਤਾ ਭੋਭ ।
 ਭੇਵਭ ਜਾਨੀ ਗਭੁਭਰ, ਭੰਭੁ ਭੇ ਭਰ ਭੋਭ ॥੧॥

(૧૧૫)

દોય કોડિ કેવલધરા, વિહરમાન જિન વીશ ।

ગણધર સૂરી પાઠકા, સાધુ નમું નિશદિન ॥૨॥

ધન સાધુ ધન સાધવી, ધન ધન શ્રી જૈનધર્મ ।

જે સમયા પાતક ટળે, દુટે આઠેં કર્મ ॥૩॥

અંગુષ્ઠે અમૃત વસે, લખિય તણા ભણ્ડાર ।

શ્રી ગુરુ ગૌતમ સમરિએ, વાંછિત ફલ દાતાર ॥૪॥

ગુરુ દીપક ગુરુ ચાંદણો, ગુરુ બિન ઘેર અંધાર ।

પલક ન વિસરું તુમ બણી, ગુરુ મુગ પ્રાણુ આધાર ॥૫॥

સુખ આપવા દુઃખ મેટવા, યહી તુમહારી વાણી ।

મોય દાસની બીનતી, સુણુજો કૃપાનિધાન ॥૬॥

જય જય શ્રી પરમેષ્ઠિ, જય જય શ્રી જિન વેણુ ।

જય જય શ્રી ગુરુ કી કહો, દિયા સુમારગ જેણુ ॥૭॥

પાઠ ૩૩ મો ૬ કું ખામણા

છઠ્ઠા ખામણા અઢીદીપની અંદરના તથા અઢીદીપ બહારના અસંખ્યાત શ્રાવક શ્રાવિકાને ખમાવું છું તે શ્રાવક શ્રાવિકાણ કેવા છે ? સમક્ષિત સહિત ખાર મતધારી શ્રાવકની અગિયાર પડિમાના સેવણુદાર, જીવ અજીવ આદિ નવ તત્ત્વના જાણુપણાવાળા, કોઈના ડગાવ્યા ડંગે નહિ, કોઈના ચળાવ્યા ચળે નહિ, પરધન પથ્થર તથા પરસ્ત્રીને માતા બહેન સમાન જાણુનાર શ્રાવકના એકવીશ ગુણુ કરી સહિત, દૃઢ ધર્મી, જેને હાડ હાડની મિંજાએ ધર્મનો રંગ લાગેલ છે. સંવર પોષા સામાયિક પ્રતિ-ક્રમણના કરનાર, દુખળા પાતળા જીવની અનુકંપાના કરનાર

કાનો, માતા, મીંડું, પાં. અપર, હુકડ, લીલ, જોખું, અધિક, વિપરીત ગણાવું હોય તો તરસ મિચ્છામિ હુકડડં મારું તે પાપકર્મ નિબ્ધળ થાઓ.

મિચ્છાત્વનું પ્રતિક્રમણ, અવતનું પ્રતિક્રમણ, પ્રમાદનું પ્રતિક્રમણ, કપાલનું પ્રતિક્રમણ, અશુભભોગનું પ્રતિક્રમણ, એ પાંચે પ્રતિક્રમણ એકરોને ચાલીશ દોષ દાળીને સમ્યગ્ રીતે પડિકકમ્યા ન હોય તો તરસ મિચ્છામિ હુકડડં મારું તે પાપકર્મ નિબ્ધળ થાઓ.

સમ, સંવેગ, નિર્વેદ, અનુકંપા, આસ્થા, ભગવાન મહા વીર હેવ તમારો માર્ગ સત્ય છે. સત્ય છે સાચાની સદ્વૃક્ષા અને જોટાનું મિચ્છામિ હુકડડં ॥

ગયા કાળનું પ્રતિક્રમણ, વર્તમાન કાળનો સંવર, આવતા કાળના પરચક્ષણાણ કરેમિ મંગલં, મહામંગલં થયથુમંગલં.

અહીં નમોત્યુષ્ટું ત્રણ જોલવા

પ્રતિક્રમણ કરવાની વિધિ

પ્રથમ સામાયિકની વિધિ પ્રમાણે સામાયિક લેવી અને સામાયિક લીધાને ૨૪ મિનિટથી વધારે સમય થયો હોય તો ક્ષેત્રવિશુદ્ધિ કરવી અર્થાત્ સામાયિક લેવાની સર્વ વિધિ (સામાયિક લેવાનો પાઠ ૬ ઠો છોડીને) કરવી.

૧ લો આવશ્યક

સામાયિક લીધા પછી સર્વિધિ વિનયપૂર્વક મુનિ મહારાજ (મુનિની હાજરી ન હોય તો ઈશાન ખૂણા

(૧૧૯)

તરફ હાલ બિરાજતા સીમંધર સ્વામી)ને વંદન કરી પ્રતિ-
ક્રમણના પ્રથમ આવશ્યકની આજ્ઞા લેવી.

પછી પોતાના આસન પર બેસી (કે બિલા રહી) ' નવ-
કાર મંત્ર 'નો પાઠ તથા ' તિક્ષ્ણુતોનો પાઠ ' બોલવો પછી
પ્રતિક્રમણનો : ૧ લો પાઠ ' બોલવો પછી ' નવકારનો પાઠ '
અને પછી ' કરેમિ ભંતે 'નો પાઠ બોલવો પછી પ્રતિક્રમણનો
' ૨ જો પાઠ ' બોલવો અને પછી સામાયકનો ૪ થો પાઠ
' તરસ ઉત્તરી 'નો બોલી નવાણું અતિયારનો કાઉસગ્ગ કરવો.

કાઉસગ્ગમાં વચન અને કાયાના યોગને સ્થિર કરવા
તે જીલેથી ઉચ્ચાર ન કરવો અને શરીરને હલાવવું નહિ.
થી નવાણું અતિયારને યાદ કરી જવા. તેમાંનો જે
તેયાર પોતાને લાગ્યો હોય તેનો પશ્ચાત્તાપ કરવો. છેલ્લે
કાર મંત્ર બોલી જવો; પ્રકટપણે નમો અરિહંતાણું બોલી
શો.

બીજો આવશ્યક ચક્રવિસંથા

સંવિનય બિલા યઈ સંવિધિ વંદન કરી બીજા આવશ્યકની
માજ્ઞા લેવી અને બિલા રહીને જ લોગસ્સનો પાઠ બોલવો
આમાં ચોવીસ તીર્થ કરના નામપૂર્વક ગુણુઆમ છે. જેમાં
ગેતકૃષ્ટો રસ આવે તો લવિણ્યમાં તીર્થ કર બની જવાય માટે
ભાવપૂર્વક લોગસ્સ બોલવો.)

ત્રીજો આવશ્યક વંદના

સંવિનય બિલા યઈ સંવિધિ વંદના કરી ત્રીજા આવશ્યકની
આજ્ઞા લેવી. (કેટલાક ત્રણ આવશ્યકની આજ્ઞા સાથે જ લે છે

વીર સ્તુતિ પુરિચ્છસ્સુણું

પુરિચ્છસ્સુણું સમણા માહણા ય, અગારિણો યા પરિતિથિઆય ।
 સે કેઈ જોગં તહિયં ધમ્મમાહુ, અણેલિસં સાહુસમિદ્ધયાએ ॥૧॥
 કહં ચણાણું કહં દંસણું સે, સીલં કહં નાયસુયસ્સ આસિ ? ।
 જાણાસિણું ભિક્ષુ જહાતહેણું, અહાસુયં ખુદિ જહાણિસંતં ॥૨॥
 ખેયન્ને સે કુસલે-મહેસી. અણું તનાણી ય અણું તદ્દંસી ।
 જસંસિણો ચક્ષુપહે ઠિયસ્સ, જાણાહિ ધમ્મં ચ ધિઈચ પેહિ ॥૩॥
 ઉડ્ડં અહેયં તિરિયં દિસાસુ, તસાય જે થાવર જેય પાણા ।
 સેણિચ્છાણિચ્છેહિ સમિદ્ધ પન્ને, દીવે વ ધમ્મં સમિયં ઉદાહુ ॥૪॥
 સે સંવદંસી અભિભૂયનાણી, જિરામગ ધે ધિઈમં ઠિયપ્પા ।
 અણુત્તરે સંવજગંસિ વિજ્જં, ગંથા અઈએ અભાએ અણાગિ ॥૫॥
 સે ભૂઈવણ્ણે અણિએ અચારી, ઓહંતરે ધીરે અણું તચક્ષુ ।
 અણુત્તરં તપ્પઈ સૂરિએ વા, વઈરોયણિદે વ તમં પગાસે ॥૬॥
 અણુત્તરં ધમ્મં મિણું જિણાણું, જોયા મુણી કાસવ આસુપન્ને ।
 ઇંદેવ દેવાણુ મહાણુભાવે, સહસ્સણેયા દિવંણું વિસિદ્ધે ॥૭॥
 સે પન્નયા અકખય સાગરે વા, મહોદ્ધી વાવિ અણું ત પારે ।
 અણાઈ લેવા અકસાઈ મુક્કે(ભિક્ષુ), સકકે વ દેવાહિવઈગુઈમં ॥૮॥
 સે વીરિએણું પડિપુન્નવીરિએ, સુદંસણે વા જુગસંવસેદ્ધે ।
 મુરાલએ વા સિ મુદાગરે સે, વિરાયએ જોગુણોવવેએ ॥૯॥
 સયં સહસ્સાણુ ઉ જોયણાણું, તિકડગે પંડગવેજ્જયંતે ।
 સે જોયણે જુવણુવઈ સહસ્સે, ઉડ્ડુસ્સિતો હેદ્દ સહસ્સેમેગં ॥૧૦॥

(૧૨૫)

પુરેકં છુતે ચિદ્રૂં ભૂમિવટિડએ, જં સૂરિયા અણુપરિવદ્યંતિ ।
 સે હેમવન્ને જાહુનંદણે ય, જંસી રતિ વેદ્યતી મહિદા ॥૧૧॥
 સે પન્વએ સદ્દમહપ્પગાસે, વિરાયઈ કંચણુમટડવન્ને ।
 અણુતરે ગિરિસુ ય પન્વદુગ્ગે, ગિરિવરે સે જલિએવ તોમે ॥૧૨॥
 મહીએ મજ્જામિ ઠિએ છુગિદે, પન્નાયતે સૂરિએ મુદ્ધલેસે ।
 એવં સિરીએ ઉ સ ભૂરંવન્ને, મહોરમે જ્યેઈ અચ્ચિમાલી ॥૧૩॥
 મુદંસણુસેવ જસો ગિરિસ, પવુચ્ચઈ મહતો પન્વયરસ ।
 એતોવમે સમણે નાયપુતે, જાઈ જસો દંસણુ નાણુ સીલે ॥૧૪॥
 ગિરિવરે વા નિસહોડ્ડયયાણું, રુયએ વસેટં વલયાયતાણું ।
 તઓવમે સે જગભૂઈપન્ને, મુણીણુ મજ્જે તમુઠાહું પન્ને ॥૧૫॥
 અણુતરં ધમ્મમુઈ-રહિતા, અણુતરં જાણુવરં જિયાઈ ।
 મુમુદ્ધસુદ્ધકં અપગંડસુદ્ધકં, સંખિદુગ્ગેગંત વઢાતસુદ્ધકં ॥૧૬॥
 અણુતરગ્ગં પદમં મહેસી; અસેસકમ્મં સ વિસોહઈત્તા ।
 સિદ્ધિ ગએ સાઈમણુંતપત્તે, નાણેણુ સીલેણુ ય દંસણેણુ ॥૧૭॥
 રુદ્ધએસુ જાએ જહ સામલી વા, જ સી રઈ વેદ્યઈ સુવન્ના ।
 વણેસુ વા જાંદણુમાહું સેટં, નાણેણુ સીલેણુ ય ભૂઈપન્ને ॥૧૮॥
 થણિયં વ સદ્દાણુ અણુતરે ઉ, ચંદો વ તારાણુ મહાણુભાવે ।
 ગંધેસુ વા ચંદણુમાહું સેટં, એવં મુણીણું અપડિત્તમાહું ॥૧૯॥
 જહા સયંભૂ ઉદ્ધીણુ સેટં, નાગેસુ વા ધરણિદ માહું સેટં ।
 ॥ઓદએ વા રસ વેજયતે, તવો વહાણે મુણિવેજયંતે ॥૨૦॥

આજ્ઞા લીધા વિના ઝપડી જાય છે.
આવ્યા વિનયસંદ્રાજી પાસ, મારે લીધા લેવી ખાસ,
નહિ વાર કરો હવે એક શબ્દની....આ. ૬

ઓગણીસે સત્તાયુ વર્ષે કાટકોલા ગામે હર્ષે,
માગશર સુદ પંચમીએ લીધા થાય છે.
કરે છઠ છઠ તપ, પારણા માંહે ત્રણ દ્રવ્ય,
જ્ઞાન - વૃદ્ધ કરવા બ્યાપર જાય છે.
થાયે મહા વિદ્વાન, શોભે તેજે જેમ ભાણુ,
ફેલે સર્વત્ર વાતો જેના ચશની...આ. ૭

વિચરે ગુજરાત, સૌરાષ્ટ્ર, મારવાડ, મહારાષ્ટ્ર,
કર્નાટકને જગાડવાને જાય છે.
તીહાં જગૃતિ બહુ થાય, નાસ્તિક આસ્તિક બની જાય,
જ્યેાત ધર્મની જળહળ થાય છે.
એવી રીતે ઘણા ક્ષેત્ર, કર્યા ગુરુએ પવિત્ર,
કરી ઉન્નતિ જેણે જૈન સમાજની...આ. ૮

અજબ વાણીનો પ્રભાવ, મધુર શાંત સ્વભાવ,
નરનારી મળી સહુ ગુણ ગાય છે.
એવા ગુરુજીને આજ, મળી સર્વે સમાજ,
પૂજ્ય આચાર્યની પદવી અપાય છે.
૨૨ સંવત જે હજાર ને વીશ, મહા સુદની ત્રીજ,
શોભા વધી બરવાળા સંપ્રદાયના...આ. ૯

(૧૩૧)

વરતે આનંદ ઉલ્લાસ, શુંજે જય જય નાદ,
જય જય હોતો સદાયે ગુરુદેવનો.
આવ્યા બહુ મેહમાન, કર્યા તેના સન્માન,
ડંકો વાગી રહ્યો છે દૈન ધર્મનો.
બરવાળા સંઘની માંય, નહિ ઉત્સાહ સમાય,
કરી સેવા એણે તન મન ધનથી...આ. ૧૦

મક્તિ-ભાવ ધરી આજ, શુભ ગાઉ ગુરુરાજ,
મસ્તક ઝુકાવીને આપના ચરણમાં.
મારા હવનની આ નાવ, ભવથી પાર તો લગાવ,
આવ્યો આજે હું હું આપના શરણમાં.
આપો અક્ષયસુખનું સ્થાન, માશું એકજ એ વસ્ત્રાન,
આ અરજ છે મુનિ સરઘારની...
આ કહાની છે ચંપકસુનિરાજની...આ. ૧૧

જંગમ તીર્થ

વારૂ વારૂ રે તીરથ ચાર, જંગમ હિતકારી,
ધન્ય ધન્ય એ જાત્રા સાર, કરજે નરનારી.

પેલું તીરથ પુંડરીક ગણધર, ગૌત્તમાદિ અણુગાર જો;
ભાવ ધરીને નિત્ય ગુરુ વંદું, તીરથમાં શીરદાર.

...જંગમ હિતકારી...વારૂ.

બીજું તીરથ શ્રાવ્તી સુંદરી, આદિ અંદન બાળજો;
ગુણવંતા ગુરુણી ગુણ ગાયો, તીરથમંગળ માળ.

..જંગમ હિતકારી....વારૂ.

ત્રીજું તીરથ શ્રાવક જાણો, એકવીસ ગુણ પરિમાણ જો;
શંખપોષાલી આનંદાદિક, તત્ત્વ તણા ગુણગણ.

....જંગમ હિતકારી....વારૂ.

ચોથું તીરથ જંગમાં ઉત્તમ, જિનવરે કર્યા વખાણ જો;
શ્રાવિકા સુલસા જયવંતી, સતિયો અતુર સુખણ.

...જંગમ હિતકારી...વારૂ.

ચારો તીરથ ભાવ ધરીને, કરીએ આતમ કાજ જો;
ચારે ગતિના દુઃખ નિવારે, કહો ઉમેદચંદ્ર મહારાજ.

...જંગમ હિતકારી વારૂ.

-: જીનદેવ મુજને મળિયા :-

રાગ :- મારા મનન માલિક મળિયા...

જીનદેવ મુજને મળિયા, મારા જવો બવના પાતીક દળિયા રે.

જીનદેવ મુજને મળિયા...

ગોવાળિયે ઉપસર્ગ દીધો, કાનમાં ખીટા નાખી;

પ્રભુછએ સમતા રાખી, યર અશુભ કર્મના ગળિયા રે.

...જીનદેવ—૧

અંડકોશિકે ડંશ જ દીધો, રૂધિર અનુપમ ખીધું;

દેવસોક તેને તો દીધું, દાખી ક્રોધ કસાયના દળિયા રે.

...જીનદેવ—૨

ચેક સુદર્શન દર્શન કાળે નીકળ્યા અતિ ઉત્સાહે;

અર્જુન ગદા ઉછાળે, મહ ગર્વ યક્ષના ગળિયા રે.

...જીનદેવ—૩

અર્જુનમાળી જીવહિંસામાં, રાખી નહિ કાંઈ ખામી;

અંતે મળ્યા મોક્ષ ગામી, જઈ સિદ્ધ છવોમાં બાળિયા રે.

...જીનદેવ—૪

હો શરણાગત વતસલ, ભાવ ધરી ગુણ ગાયા;

અંપકર્મના શરણે આયા, જેના પાપના દળિયા પળોયા રે.

...જીનદેવ—૫